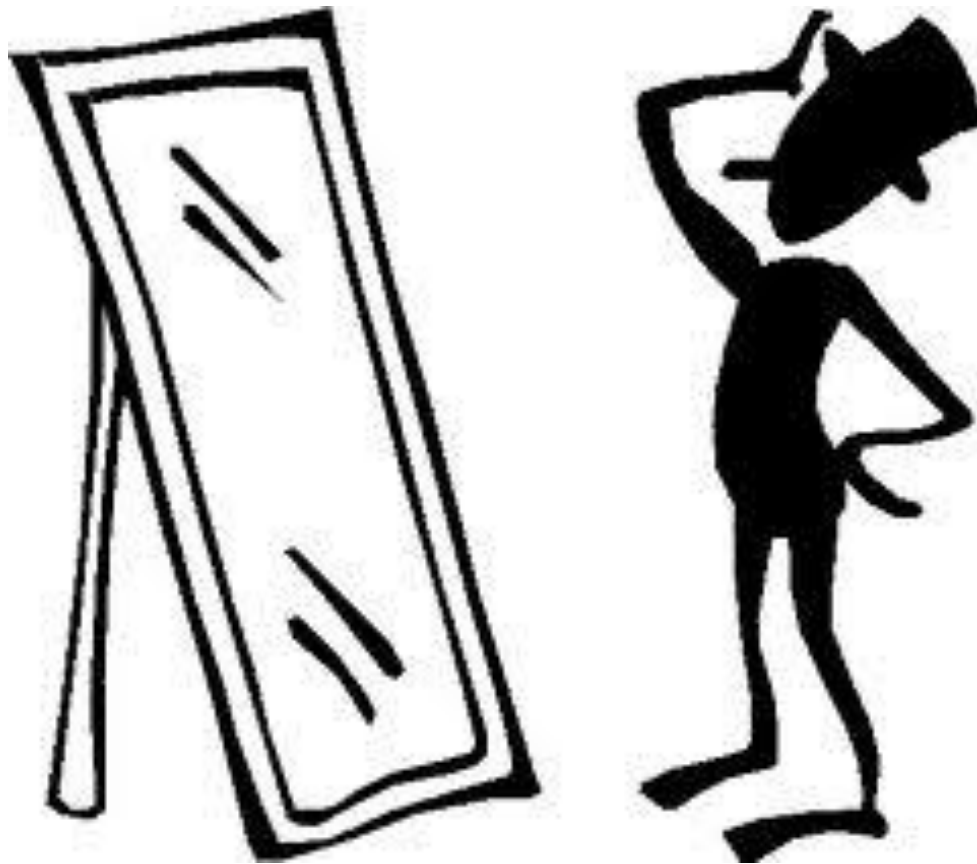

”Jeg vil bare gerne være mig selv”

- en antropologisk undersøgelse af realitydeltageres forholden sig
til deres deltagelse i reality TV

Sarah Warny Berg

Kandidatspeciale sommer 2011

Københavns Universitet

Institut for Antropologi

Vejleder: Tine Tjørnhøj-Thomsen

Anslag: 217.835

Anslag i Abstract: 6.835

Specialerækkenummer: 617

“... [a] postulate, which is generally accepted in Western societies, [is] that one needs for his own salvation to know as exactly as possible who he is and also, which is rather different, that he needs to tell it as explicitly as possible to some other people”.

Michel Foucault, 1997, *The Politics of Truth*

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	1
Vejledende bemærkninger	4
1. Indledning	5
2. Kontekst - Realitygenren og dens placering i forhold til tidstypiske tendenser	9
2.1. Medievidenskabens beskrivelse af reality genren	9
2.3. Andre studier af reality TV	11
Ændring af grænser mellem offentlig og privat	11
Realitydeltageren -identifikationsmodel og udstillet i gabestok	13
2.3. Reality TV i en samtid uden faste rammer	16
Anomie og om at følge sin ”egen natur”	16
Kulturel frisættelse	17
Barnagtighed	18
Paradokset som indgangsvinkel	19
3. Den analytiske ramme - introduktion til de centrale analytiske begreber	21
3.1. Udvælgelsen af de analytiske begreber	21
Identitet og subjektivitet	21
Performativitet og narrativitet	24
4. Feltarbejdet - Metodiske refleksioner og deres analytiske relevans	27
4.1. Egen tilgang til felten	27
4.2. Konkretisering af det empiriske felt	28
4.3. Adgang til felten og tilpasning af metoder	30
Interview	33
Deltagerobservation	34
Totalobservation	35
4.4. Egen positionering og de metodiske tilpasningers begrænsning for analysen	36
4.5. Etik –under feltarbejdet	38

4.5. Etik i analysen	40
5. En gennemgående ambivalens i empirien - og dens analytiske potentialer	43
5.1. ”Mennesker der lider” -mediernes omtale af realitydeltagere	43
5.2. At være eller ikke at være ”i rampelyset”	45
5.3. Forholder sig til flere motivationsfelter.....	47
6. Om ikke at være ligesom Sidney Lee og om at ’være sig selv’	
<u>- måder at kommunikere betydninger omkring sig selv</u>	51
6.1. Fire udtryk for adskillelse fra den stereotype forestilling om realitydeltagere.....	51
Udtryk 1: Ansøger på andres opfordring.....	52
Udtryk 2: Har specifikke formål med deres deltagelse	53
Udtryk 3: Tilmelder sig ikke for at blive kendt.....	54
Udtryk 4: Tilmelder sig for at vise, at man er anderledes end de andre deltagere	55
Kommunikerer betydninger om sig selv	56
6.2. ”Jeg ville faktisk bare gerne være mig selv” –hvad vil det sige?	57
6.4. Performer flere udgaver af ’sig selv’	60
7. Respons fra omgivelserne - en nødvendighed for at realitydeltageren kan begribe sig selv	65
7.1. Ambivalent forholden sig til respons fra folk de ikke kender	65
7.2. Bekender sig for at erkende sig	68
7.3. Familiens og vennernes respons.....	72
8. At se sig selv udefra – realitydeltageren som sit eget vigtigste publikum.....	75
8.1. Om at se sig selv fra andre menneskers perspektiv	75
8.2. Om at erkende sig selv som subjekt ved at se sig selv som objekt.....	77
8.3. Nødvendigheden af et publikums tilstedeværelse for at kunne erkende sig selv	81
9. ”For første gang i vores liv har vi følt os virkelig i live” - Om at føle sig virkelig i medierne.....	87
9.1. ”God created this party” - adgang til det sociale centrum	87
9.2. At blive udvalgt som interessant at se på	92

9.3. Realitydeltagerens bekræftelse <i>af</i> sin retmæssige placering det sociale centrum	94
9.4. Realitydeltagerens bekræftelse <i>for</i> sin retmæssige placering i det sociale centrum.....	96
9.5. En eksistensberettigende anerkendelse	97
 10. Konklusion	101
 12. Litteratur	105
 Sekundær litteratur	111
 Bilag 1: TV oversigten.....	113
 Bilag 2: Spørgeguide	115
 Bilag 3: Billeder fra Diskotek IN	119
 Abstract.....	121

Vejledende bemærkninger

- For sproglig simplificering har jeg valgt at betegne realitydeltageren som hankøn
- Informantcitering er markeret ”*med kursiv og i anførselstegn*”
- Jeg henviser til mine informanternes formuleringer ved at markere disse med enkelt anførselstegn, således at ”*jeg vil gerne være mig selv*” skrives: hun vil gerne være ’sig selv’
- ... = Informanten holder talepause
- [...] = Her er der udeladt irrelevant tekst eller tale
- Navne på realityprogrammer skrives i enkelt anførselstegn, f.eks. ’Singleliv’
- Begreber præsenteres første gang med *kursiv*
- Kildecitering er markeret ”*med kursiv og i anførselstegn*”
- Når jeg vælger at markere ord eller vendinger med ”dobbelt anførselstegn”, skal det forstås som et forbehold ift. at disse kunne opfattes problematiske i akademisk, analytisk sammenhæng. Når jeg alligevel vælger at bruge netop disse ord eller vendinger, er det fordi jeg henviser til udtryk brugt i daglig tale, som jeg mener bedst betegner det, jeg vil sige.

1. Indledning

"Det var oplevelsen". Simon kigger på mig med et sigende blik. "Det var helt klart for oplevelsens skyld, at jeg var med i Robinson". Svaret var stort set altid det samme, når jeg spurgte realitydeltagere, hvorfor de meldte sig som deltagere til et realityprogram; det var for at få "en oplevelse". Dette speciale er et antropologisk perspektiv på, hvad der er særligt ved oplevelsen af at være med i et realityprogram.

Reality TV er en programgenre, som er blevet populær i Danmark og mange andre lande indenfor de sidste tolv-tretten år. Det høje seertal til programmerne gør, at der konstant udvikles nye koncepter, og i dag fylder realityprogrammer således en betydelig del af TV sendefladen. Reality TV kan beskrives som en programgenre, hvor almindelige mennesker vises i trivielle hverdagssituationer såvel som i mere betydningsfulde øjeblikke eller indgår i iscenesatte konkurrenceforløb. Deltagerne udvælges ud fra deres personlighed, personlige mål eller personlige historie, og gennem en blanding af spontane og mere iscenesatte optagelser, giver programmerne indblik i deltageres følelsesmæssige bevæggrunde for deres handlinger. Reality TV og realitydeltagere er ofte omdiskuterede emner i medierne¹. Her er der tendens til at beskrive programmerne som *"udlevering"* af almindelige menneskers lyst til at blive berømte og deltagerne beskrives som præget af *"eksponeringstrang"* og *"mangel på personlig integritet"* (se f.eks. Balslev 2008; Albæk i Lund og Albæk 2010; Andersen i Andreasen, 2009).

Inden for samfundsvidenskaben og de humanistiske fag beskrives reality TV som et udtryk for generelle tidstypiske tendenser i vores samfund. Det fremhæves, hvordan subjektet i dag konstant kommunikerer sig selv til omverdenen, idet omverdenens respons opleves som en nødvendighed for, at subjektet kan begribe sig selv. Samtidig fremhæves det, hvordan subjektet i dag konstant forholder sig til sin egen vurdering af sig selv, da andres overleverede erfaringer ikke opleves anvendelige. Disse perspektiver synliggør et interessant paradoks for subjektets identitetsskabelsesproces i vores samtid, som kan sætte spørgsmålstejn ved, hvilken betydning andre menneskers reaktioner på subjektets ageren egentlig har for subjektets begripen af sig selv. Det er dette spørgsmål, jeg har sat mig for at undersøge i dette speciale med empirisk udgangspunkt i realitydeltageres forhold til deres deltagelse i reality TV.

¹ Laver man en søgning på Infomedia.dk på artikler de seneste 2 år, der indeholder ordet 'reality TV' får man 4982 hits [http://www.infomedia.dk/ms/Default.aspx. \(02. 06.11\)](http://www.infomedia.dk/ms/Default.aspx. (02. 06.11))

Ved at have interviewet og befundet mig blandt realitydeltagere under et fire måneders feltarbejde i København har jeg indsamlet viden, som jeg vil analysere ud fra følgende problemformulering:

Hvordan forholder realitydeltagere sig til deres deltagelse i reality TV, og hvordan kan det at deltage i et realityprogram anskues som en måde at begribe sig selv på?

Med at *forholde sig til deres deltagelse* mener jeg: Hvad der motiverede mine informanter til at melde sig til programmet, hvad der var vigtigt for dem undervejs i optagelserne, samt hvordan de oplevede andre menneskers respons på deres medvirken. Med at *begribe sig selv* mener jeg: Hvordan mine informanter har fortolket deres fremtræden i programmet og herudfra foretaget en vurdering af dem selv².

Denne problemformulering er interessant at undersøge, fordi det, der bliver fremført om realitydeltagere i de offentlige medier, såvel som i den akademiske litteratur, som regel altid bliver sagt uden at inddrage realitydeltageres egne beskrivelser af deres bevæggrunde for at deltage i reality TV. Ved at vise, hvordan mine informanter forholder sig til deres deltagelse i reality TV kan jeg derfor bidrage med viden om det omdiskuterede fænomen ved at bringe realitydeltageres egne stemmer frem i lyset. Derudover bidrager jeg til antropologien ved at vise, at man med udgangspunkt i realitydeltageres forholden sig til deres deltagelse i reality TV kan studere, hvordan det før omtalte paradoks i vores samtid praktiseres og hermed kan studeres.

Afhandlingen udgøres af to dele. I den første del tilsigter jeg at give læseren indblik i præmisserne for min undersøgelse og analyse. Først beskriver jeg konteksten for mit studie, altså hvad jeg mener er relevant at vide for at forstå det felt, jeg har undersøgt og analyseret. Dernæst beskriver jeg, hvordan undersøgelsen er foretaget, samt hvilke refleksioner jeg har gjort mig om præmissernes potentialer og begrænsninger for analysen. Sidst beskriver jeg den analytiske ramme den følgende analyse.

² Når jeg har valgt formuleringen "*at begribe sig selv*" frem for f.eks. 'at forstå sig selv', 'selverkendelse' eller 'selvindsigt', er det fordi, netop denne formulering på bedste vis udtrykker, hvad det er, jeg mener, realitydeltagerne gør. Som det vil fremgå af analysen, oplever mine informanter at se sig selv udefra, når de ser sig selv i et realityprogram, hvilket gør dem i stand til at 'tage et greb om' / fortolke sig selv, ud fra hvordan de fornemmer, at andre opfatter dem. 'Forstå', 'selverkendelse' eller 'selvindsigt' er, for mig at se, termer, der ville insinuere, at realitydeltageren har fået en viden om, hvordan de *er*, altså en langt mere fikseret form for viden, end den jeg mener, der er tale om for mine informanter.

Afhandlingens anden del er min analyse af, hvad der er særligt ved oplevelsen af at deltage i reality TV, hvilket jeg vil belyse henover fem kapitler. I de to første kapitler viser jeg, hvordan realitydeltagere forholder sig til deres deltagelse i reality TV, herunder hvad der kendetegner deres måder at fortælle om det på, hvad der motiverede dem til at deltage, og hvad der var vigtigt for dem under optagelserne. I de to næste kapitler argumenterer jeg for, at det at deltage i reality TV kan være en måde at begribe sig selv på. Dette ved at vise, hvordan mine informanter forholder sig til omverdenens respons på deres optræden, og hvordan denne forholden sig tydeliggør, på hvilken måde andre mennesker indgår i realitydeltagerens oplevelse af sig selv. I det afsluttende analyse kapitel trækker jeg analysen op i et større perspektiv og kommer med en mulig forklaring på, hvilken betydning, der kan være forbundet for realitydeltagerne med at blive udvalgt til et TV program.

Dette kan besvare, hvad der gør oplevelsen af at deltage i reality TV særlig eftertragtet blandt mine informanter, samt hvad der har gjort det at deltage i reality TV til et populært fænomen i vores samtid.

2. Kontekst

- Realitygenren og dens placering i forhold til tidstypiske tendenser

Konteksten for min analyse skal ses som min selektion af det, jeg mener er nødvendigt at vide for at kunne forholde sig til det specifikke analytiske fokus, jeg har valgt at lægge på min empiri (jf. Hastrup 2003:15; Dilley1999:38). Kapitlet er opdelt i tre afsnit, som hver især beskriver en relevant kontekst for analysens besvarelse af problemformuleringen. Indledningsvis vil jeg konkretisere, hvad jeg betragter som reality TVs karakteristiske genretræk for at skabe et grundlag for at forstå, hvad det er for et medie, realitydeltagere forholder sig til, når de forholder sig til deres deltagelse i reality TV. Dernæst vil jeg skitsere, hvordan realitydeltagere omtales i litteraturen og herved pointere en mangel på inddragelse af realitydeltageres egne refleksioner over deres deltagelse. Endeligt vil jeg, ud fra udvalgte analytiske perspektiver, kontekstualisere deltagelse i reality TV i en samtid, hvor subjektet tilsyneladende føler sig overladt til sig selv i skabelsen af sin identitet. Dette for at pointere i hvilken kontekst deltagelse i reality TV kan være en måde at begribe sig selv på.

2.1. Medievidenskabens beskrivelse af reality genren

Medieforskerne Ib Bondebjerg og Anne Jerslev fremhæver begge reality TV som en programgenre, der gennem de sidste 10 år, har vundet større og større indpas både i Danmark og i resten af verden (Jerslev 2004:15-21; Bondebjerg 2002:159). De beskriver begge reality TV som betegnende for en hybrid genre med underinddelinger af forskellige programkoncepter, som med brug af dokumentaristiske konventioner, har til formål at underholde ved at iscenesætte virkelige personer i virkelige hændelser (Jerslev 2004:27; Bondebjerg 2002:171-172). Jerslev påpeger, at konceptet med at lade almindelige mennesker optræde i medierne er motiveret af kvindeoprøret i 70'erne, hvor det private blev politisk, forstået på den måde, at man opfordrede den enkelte kvinde til at dele sine private erfaringer med offentligheden, da den enkelte kvindes erfaringer ofte viste at åbenbare almene samfundsmæssige problemstillinger (Jerslev 2004:20-21). Forløberen til reality TV ses generelt inden for medievidenskaben som værende '*An American Family*' (1973), hvor en almindelig amerikansk familie blev fulgt af et kamerahold i en længere periode. Dette blev til 12, dengang, meget kontroversielle og omdiskuterede programmer, idet eksponeringen af familielivets dramatiske begivenheder brød med den normative

stiltien om privatsfærens tabubelagte emner (Jerslev 2004:163; Bondebjerg 2001). Det intime, følelserne, har således, ifølge medievidenskaben, allerede i årtier været en del af den offentlige sfære. Det nye er, ifølge Jerslev, at man i dag taler sig ind i det offentlige rum som individuelt, privat subjekt, ikke som i 1970'erne på vegne af en gruppe. Man taler ”om sig selv og for sig selv”, og det er op til den enkelte seer at identificere sig med de medvirkende og med udsagnetens relevans for én selv og éns eget liv (Jerslev 2004:21).

I dag udgør realityprogrammer en stor del af den danske TV sendeflade, og programmerne udsendes ikke blot på de kommercielle kanaler men også på de større betalingskanaler (Bilag 1). Bondebjerg beskriver, hvordan programkoncepterne ofte udvikles og sælges internationalt, og hvordan mange reality-programmer således er globale fænomener, som tilpasses det enkelte lands kulturelle og sociale appelformer (Bondebjerg 2002:182). Jeg ser *reality TV* som en samlet betegnelse for Bondebjergs tredeling af genrens programkoncepter: I *reality-serien* følges en række enkeltpersoner over en længere periode, hvor både hverdagslivets trivielle rutiner og større rituelle øjeblikke skildres i en længere fortløbende fortalt historie. I *reality-showet* skal en gruppe almindelige mennesker leve sammen eller kæmpe imod hinanden efter ganske bestemte regler og under ganske bestemte fysiske rammer og betingelser. I et iscenesat, show-agtigt og dramatisk forløb synliggøres de mest centrale socialpsykologiske mekanismer, som bestemmer, hvordan man inkluderes i eller ekskluderes fra en gruppe. *Reality-magasinet* tilskynder, at seeren skal få et dybdegående indblik i en allerede passeret autentisk historie ved at rekonstruere virkelige begivenheder på dramatisk vis (Bondebjerg 2002:171-72). Det fælles for de tre koncepter er, ifølge Bondebjerg, bevægelsen mellem virkelighed og fiktion. Han pointerer, at grænsen mellem, hvad der er virkeligt, og hvad der er iscenesat, ikke er skarpt optrukket, idet realitygenren har til formål at formidle folks ’virkelige liv’ gennem iscenesatte situationer, som i deres ekstremitet synliggør centrale aspekter af de medvirkendes personlighed og privatliv (Bondebjerg 2001). Dette gøres ved at veksle mellem ’fluen på væggen’ teknikker og mere konstruerede situationer, som gennemspilles for kameraets tilstedeværelse. Som ’fluen på væggen’ indfanger kameraet de medvirkende i situationer, hvor de reagerer spontant og ukontrolleret. Herved får man som seer indtryk af at få et indblik i de allermest intime aspekter af de medvirkendes relationer og reaktioner. For at forstå motiverne bag deltagernes reaktioner, præsenteres seerne for mere konstruerede situationer, såsom interviews og begivenheder, hvor de medvirkende direkte henvender sig

til kameraet og forklarer deres motiver. Disse konstruerede situationer fremhæver Bondebjerg som et dramatiserende supplement til den virkelighed programmerne forsøger at repræsentere og pointerer, hvordan disse samtidig tydeliggør, at programmet er produceret og sat sammen med et specifikt budskab (Bondebjerg 2002:171). Således beskriver Bondebjerg altså reality TV som en program-genre, der både gengiver og iscenesætter almindelige menneskers dagligdag såvel som mere exceptionelle oplevelser.

Når jeg i analysen vil undersøge, hvordan mine informanter forholder sig til deres deltagelse i reality TV, vil jeg således gøre det ud fra en antagelse om, at de har deltaget i et TV program, hvor de, ved at blive filmet i spontane såvel som iscenesatte øjeblikke, har givet offentligheden adgang til viden om, hvordan de agerer i hverdagsagtige såvel som i følelsesmæssigt pressede situationer.

2.3. Andre studier af reality TV

I min søgen efter andre antropologiske studier af reality TV er jeg blot stødt på en enkelt artikel. Denne omhandler et specifikt realityprogram³, hvor udvalgte familier indlogeres i et kameraovervåget hus, for at forældrene skal lære at håndtere opdragelsen af deres børn på en mere hensigtsmæssig måde. Artiklen konkluderer, at familierne oplever positive resultater i forhold til at kommunikere og forstå hinandens motiver ved at modtage vejledning fra en coach og løbende se filmoptagelser af sig selv (McIlvenny 2008).

Dette speciale bidrager således til den antropologiske vidensproduktion ved at undersøge et forholdsvis ubehandlet emne i antropologien. På samme måde som det nævnte studie gør, konkluderer dette speciale, at realitydeltageren lærer noget om sig selv ved at se filmoptagelser af sig selv. Med min analyse tilsigter jeg at forstå, *hvad* det er, der gør, at realitydeltageren lærer noget om sig selv ved at se sig selv på filmoptagelser, samt *hvorfor* denne form for læringsproces er blevet populær netop nu. For at gøre det, tager jeg nu afsæt i en tværfaglig forståelses-ramme med medievidenskaben og psykologien for at vise, hvordan man her omtaler genren som en afspejling af tidstypiske tendenser.

Ændring af grænser mellem offentlig og privat

I litteraturen beskrives reality TV ofte som et udtryk for en ændring af den tidligere opdeling mellem privat og offentligt. Det beskrives som, at tabubelagte emner, som

³ Programmet hed 'The House of Tiny Tearaways' og blev lanceret i foråret 2005 i England (McIlvenny 2008:142)

tidligere blev holdt i privat-sfæren for at undgå at splitte den sociale orden, i dag bliver eksponeret ud i offentligheden som noget alment genkendeligt, befolkningen kan samles om (Bondebjerg 2002:160; Jansen og Jensen 2003:92; Jerslev 2004:22; Turner 2009:5). Psykologerne Helena Jansen og Stefan Jensen bruger udtrykket ”*sammensmeltning*”, om det der er sket med den offentlige og private sfære (Jansen og Jensen 2003:92), idet de mener, at den enkeltes sociale kompetencer i dag måles i, hvorvidt vedkommende evner at være på én gang privat og offentlig, og ikke blot én af delene (ibid.:129). Medieforsker Graeme Turner ser netop dette som TV-personlighedens kompetence; evnen til at kunne ”*eliminere forskellen*” mellem vedkommendes private og offentlige personlighed. (Turner 2009:5). Bondebjerg formulerer det som, at grænserne mellem det offentlige og det private har ”*ændret*” sig, idet det private ikke længere afskærmes af skarpt definerede grænser, men snarere flyder ud i en mere kompleks offentlig sfære bestående af mange forskellige inter-relaterede grupper og netværk (Bondebjerg 2002:160). Dette ser han som en konsekvens af, at den lette adgang gennem mobiltelefoner og bærbare computere til internetbaserede sociale fora har opløst tidligere hierarkisk definerede diskurs- og relationsformer til fordel for en mere løbende udskiftning af situationsbestemte diskurser, hvilket bl.a. også har medført en opløsning af hierarkiske bestemmelser for, hvem der kan komme i medierne (ibid.:158). Reality TV er, ifølge Bondebjerg, blot en del af en generel tendens til, at almindelige mennesker i højere og højere grad repræsenteres i de offentlige medier (Bondebjerg 2010).

Jerslev anvender Sociolog Erving Goffmans teatermetaforer *facaden* og *kulissen* (*front-* og *backstage*) til at begrebsliggøre, hvordan vores samtids vage opdeling mellem det offentlige og det private synliggøres i reality TV (Jerslev 2004: 109-10). Goffman udviklede teatermetaforerne til at beskrive rammerne for social interaktion i hverdagslivet i vestlig kulturel kontekst. Facaden betegner de situationer, hvor subjektet kommunikerer sig selv til omverdenen, som det gerne vil have, at andre folk skal se det (Goffman 1902:27,92,93,113). Kulissen betegner de situationer, hvor subjektet forbereder sig på, hvordan det skal kommunikere sig selv i facaden (ibid.:27,92). Den måde, subjektet agerer i kulissen, kan være i direkte modstrid med det, det forsøger at kommunikere i facaden, hvilket bevirker at de to kontekster for interaktion traditionelt holdes skarpt adskilt (ibid.:114,117). Jerslev påpeger, at medvirkende i reality TV giver offentligheden adgang til intime detaljer om deres privatliv (kulissen), som til tider viser sider af deres

personlighed, som ikke altid retter sig ind efter normerne for, hvad der er socialt accepteret adfærd (facaden) (ibid.:103,109) og pointerer således, at reality TV er et illustrativt eksempel på, hvordan den offentlige sfære og den private sfære i dag ikke er skarpt opdelte.

Realitydeltageren -identifikationsmodel og udstillet i gabestok

I litteraturen omtales realitydeltagere ofte som havende en social funktion, enten som en slags *identifikationsmodeller* for dem der ser realityprogrammerne (Bondebjerg 2010:162-163; Jansen og Jensen 2003:47-48; Jerslev 2004:26,27; Turner 2010:19,22), eller som mennesker, der er udstillet f.eks. som *"i en gabestok"* (Petersen 2010) til den øvrige befolknings forargelse og fryd (Jerslev 2004:233; Turner 2010:34).

Rollen som identifikationsmodeller beskriver Bondebjerg i forbindelse med den før omtalte tendens til at inddrage almindelige mennesker i medierne. Denne tendens er, ifølge Bondebjerg, et udtryk for en usikkerhed i forhold til at kunne navigere i en hverdag, hvor subjektet konstant skal forholde sig til større globale tendenser, som det ikke er direkte relateret til. Han påpeger, at usikkerheden skaber behov for mediering mellem det nære og det fjerne, hvilket opfyldes ved at se almindelige mennesker i fjernsynet (Bondebjerg 2010:162-163). Jansen og Jensen beskriver realityprogrammerne som en kærdommen mulighed for folk til at kigge ind i andre menneskers verden, spejle og sammenligne sig og derved skabe et konkret grundlag for at begribe, hvor de selv placerer sig socialt i forhold til andre (Jansen og Jensen 2003:47-48). Jerslev formulerer det som at *"Disse offentlige private betroelser har stor praktisk værdi i en individualiseret kultur, hvor enhver er ansvarlig for skabelsen af sit eget liv. Når man ikke kan støtte sig til fortidens traditioner og regne med, at man kan gøre, som andre tidligere har gjort, er det vigtigt at kunne måle sig med ligestillede [...] Beretningerne fra det virkelige liv har som damebladene temaartikler en praktisk funktion som sparringspartnere for et projekt, som det personlige liv er, et projekt som, når det kommer til stykket, skal bestå sin prøve i forhold til andre"* (Jerslev 2004:26,27). Turner fremhæver det, at enhver kan gå til audition til et reality-program uanset kvalifikationer, som et demokratiserende element i reality TV, da det stimulerer tanker som, *"det kunne også ske for mig"*⁴, og bevirker, at seerne kan

⁴ Min oversættelse af *"It could happen to me"*

sammenligne og genkende det, de ser i fjernsynet, med det de oplever i hverdagen (Turner 2010:19,22).

Men realitydeltagere bliver som sagt også omtalt i litteraturen, som nogen der *"udstilles"* (Jerslev 2004:233; Turner 2010:34). Turner fremhæver, at programmerne ikke blot fungerer som adgangsgivende til mulige identifikationsmodeller, men at de også kan ses som en smagløs og kynisk udlevering af almindelige menneskers lyst til at blive berømte (Turner 2010:34). Han karakteriserer den type kendte, som realitygenren producerer som *"celebrities"*. En celebrity er, ifølge Turner, en person, der alene er kendt for sin kendthed -i modsætning til berømtheden, der er kendt for sin præstation. Det at være *"kendt"*, påpeger han, adskiller sig fra det at være *"berømt"*. Den traditionelle berømthed er omgæret af mystik, idet vedkommendes privatliv holdes adskilt fra det, vedkommende yder i det offentlige rum. Pressens billeder indfanger berømhederne som ikoniserede stjerne-figurer på *"den røde løber"* eller som sky personer på slørede paparazzi-fotos i deres privatliv (Turner 2009:62). Turner påpeger, at denne mystificering og hemmeligholdelse af berømthedens privatliv, er med til at opretholde vedkommendes status som uopnåelig, hvilket fastholder publikum i spænding for at finde ind til berømthedens *"sande identitet"* (ibid.:106). For celebritien forholder det sig omvendt. Her er det afsløringen af privatlivet, som åbner op for den proces, der kan gøre vedkommende kendt. Den offentlige synlighed er således målet og ikke et biprodukt af vedkommendes handlinger (ibid.:62,63). Hvor berømtheden opsamler sin betydning gennem succesfulde optrædener og gådefulde privatliv, påpeger Turner, at celebritien er i fare for at udmatte billedet af sig selv ved hele tiden at trække på det, da det er udleveringen af de private billeder, som er celebritiens eneste middel til succes (ibid.:15).

Turner henviser til medieforsker Anette Hills undersøgelser, der viser, at en stor del af dem, som ser reality TV, befinder sig i middelklassen, og at en stor del af dem som medvirker, befinder sig i arbejderklassen (Turner 2010:34). Han vurderer, at folk fra arbejderklassen melder sig til disse programmer, idet populærkulturen i mange år har fungeret som en legitim scene for frigørelsen fra underklassens ubetydelighed. I dette foreslår han, at der ligger en forestilling om, at man gennem berømmelse kan opnå et anerkendt socialt liv, og herved gå fra arbejderklassen til overklassen uden at behøve at gå gennem middelklassen først. Reality TV udnytter, ifølge Turner, denne forestilling ved at udstille arbejderklassens sociale samværsformer for middelklassen ved at vise, hvordan

manipulation, aggressivitet og egoisme udleveres på en ureflekteret måde (ibid.:51). Han påstår, at middelklassen ser programmerne med lige dele væmmelse og nydelse, idet de anderledes parametre, for hvad der er normalt og tilladeligt at gøre, underminerer og udfordrer middelklassens indlejrede bedømmelsessystemer. Turner påpeger, at reality TV hermed er med til at skabe en kultur, hvor man hylder former for opførsel, som umiddelbart anses som grotesk og ude af kontrol (ibid.:50-52). Denne kritiske stillingtagen deles af Jerslev, som kalder reality TV for 'følelspornografi' idet hun mener, at programmerne på en voyeuristisk måde udstiller intime og sårbare sider af folks følelsesliv (Jerslev 2004:233). I en kronik i Politiken benævnes reality TV som "*vores tids form for gabestok*" hvor de, som ikke forstår at overholde samfundets stiltiende konventioner for, hvad der anses som smagfuld opførsel, kan udleveres og "*udstilles*" til offentlig latterliggørelse, forhånelse og ydmygelse (Petersen 2010).

Det, der undrer mig, og som har tydeliggjort det videnshul, som har skabt interesse for nærværende undersøgelse er, at hvis realitydeltageren "*udstiller*" (Petersen 2010) "*intime og sårbare sider af deres følelsesliv*" (Jerslev 2004:21) "*med fare for at udmatte billedet af sig selv*" (Turner 2009:15), hvad er det så, der får folk til at melde sig til et realityprogram? Ovenstående analysers svar herpå bærer præg af en mangel på interesse for at forstå disse menneskers egne bevæggrunde for at deltage i reality TV, som de selv forstår dem. Hertil er jeg inspireret af journalist Deborah Knight, der kritiserer en tendens blandt intellektuelle til at fremstille det, de ser som "*sentimentalt*"⁵ på en ofte meget nedladende måde, der ikke anerkender den kompleksitet, der muligvis kunne ligge bag (Knight 1999:419). Hun mener, at frem for at forstå dem de akademiserer over, synes nogen intellektuelle snarere at være interesserede i at pudse deres eget selvbillede ved at distancere sig fra dem, de anser som ude af stand til selv at tage stilling (ibid.:418). Med denne undersøgelse tilsigter jeg at afdække, hvordan realitydeltagere selv forholder sig til deres deltagelse i reality TV og belyse dette med antropologiske begreber⁶. Herudfra vil

⁵ Min oversættelse af Knights "*sentimentality*"

⁶ En sådan tilgang til viden om mit felt kan forbindes til Ward Goodenough's skelen mellem *etic* og *emic* forståelse af et felt. Søger forskeren en *emic* forståelse af et felt, søger han en forståelse af feltet så tæt som muligt på informanternes egen forståelse. *Etic* forståelse af feltet er noget forskeren selv skaber ved at betragte sit felt gennem teoretiske perspektiver, hvorved der fremkommer en analytisk forståelse af feltet (Goodenough 1970:112).

jeg argumentere for, at realitydeltagere praktiserer et tidstypisk paradoks i den måde, hvorpå de begriber sig selv. Det er dette paradoks, jeg i det følgende vil introducere.

2.3. Reality TV i en samtid uden faste rammer

Som det vil fremgå af empirien, har mine informanter lært nogen om sig selv ved at være med i et realityprogram. Denne observation har jeg haft med mig i analysearbejdet og har således haft en interesse i at forstå, *hvad* de lærer, på *hvilken* måde og *hvorfor* de ønsker at lære noget om sig selv. For at komme frem til en antropologisk forståelse heraf har jeg ønsket at forholde mine empiriske indsigter til, hvordan man ud fra et mere overordnet teoretisk perspektiv kan beskue, hvad der karakteriserer subjektets forholden sig til sig selv i vores samtid. Dette perspektiv har jeg fundet ved at hente inspiration i sociologien og pædagogikken. Det anderledes faglige udgangspunkt har suppleret min specifikke viden om realitydeltageres forholden sig til deres deltagelse i reality TV med en bredere forståelsesramme, der gør det muligt at placere realitydeltagere i analytisk relation til generelle tendenser.

På trods af, at empirien er indsamlet blandt danske realitydeltagere, der har været med i danske realityprogrammer, betragter jeg ikke undersøgelsen som særlig dansk, eftersom deltagelse i reality TV er et internationalt fænomen, og de analytiske pointer derfor kan have relevans udenfor Danmarks grænser. Når jeg herfra bruger formuleringerne 'vores samfund' og 'vores samtid' skal det dog ses som en udtryk for et forbehold for analysens internationale potentialer, da jeg ikke kan vurdere, indenfor hvilke specifikke geografiske rammer analysens pointer gælder. Eftersom undersøgelsen er foretaget i Danmark, og det bredere perspektiv på empirien er hentet fra samfundskarakteristikker, der har blikket vendt mod det Euro/Amerikanske kontekst (jf. Strathern 1992:11), skal det følgende derfor forstås som det, jeg mener, karakteriserer den tid og det sted, der er kontekst for min analyse.

Anomie og om at følge sin "*egen natur*"

Sociologerne Emile Durkheim og Georg Simmel var nogle af de første til at interessere sig for, hvad industrialiseringen og den medfølgende urbanisering gjorde ved menneskers

måde at orientere sig på i forhold til at skabe retning og forståelse af sig selv og tilværelsen⁷.

Durkheim beskrev, hvordan storbylivets hurtige økonomiske svingninger og skift i arbejdsmarkedets struktur nedbrød det, han kaldte *samfunds-karakteren*, altså de sociale normer og regler, som ellers skulle styre borgernes adfærd (Durkheim 1897:37). Dette, pointerede han, havde uheldige konsekvenser, idet han mente, at subjektet har behov for ydre reguleringer af indre behov for selvudfoldelse, idet det ikke er i stand til selv at sætte rammerne for, hvad der er passende og opnåeligt at ønske sig. Således så han det moderne storbymenneske som i tilstand af kronisk lidelse og ubehag, idet opfyldelsen af et behov blot afløses af et nyt (ibid.:38,40). Denne tilstand kaldte Durkheim *anomie*; en pinefuld tilstand af evig rastløshed og meningsløshed, hvor subjektet aldrig oplever at nå nogen endegyldige, tilfredsstillende mål (ibid.:39).

Simmel fremhævede, hvordan storbymennesket oplever blot være defineret af sine egne handlingers virkninger, og at det særegne og unikke ved netop det skal komme til udtryk ved dets måde at leve på. Dette fordi det, ifølge Simmel, opleves som værende i adskillelsen fra andre, at storbymennesket føler sig frit; først når det ikke forveksles med andre, kan det vise og overbevise sig selv og andre om, at det følger lovene for sin "*egen natur*" (Simmel 1902:95,98). Simmel pointerede, at eftersom mødet med andre i storbyen generelt kun er kortvarigt, oplever subjektet således et behov for at kommunikere sig selv hurtigt og effektivt gennem kropssprog og beklædning for at nå at træde frem og fremstå så karakteristisk som muligt i disse kortvarige møder (ibid.:99).

Kulturel frisættelse

På trods af deres faglige udgangspunkt i pædagogikken, anvendes Thomas Ziehe og Herbert Stubenraugh ofte i den moderne sociologi for deres beskrivelse af subjektet, som overladt til sig selv i skabelsen af sin egen identitet (se f.eks. Simonsen 2003:2-3). Til forskel fra Simmel, som hundrede år tidligere beskrev subjektet som distanceret fra sit eget følelsesliv som et slags forsvarsværk mod omverdenens konstante foranderlighed (Simmel 1902:88-90), lægger Ziehe og Stubenraugh vægt på, at det centrale for subjektet i dag er, at

⁷ Både Durkheim og Simmel var interesserede i samfundslivets struktur. Men hvor Durkheim havde en udelukkende kollektivistisk tilgang til samfundet og derfor udarbejdede teorier om samfundets *overordnede* struktur, var Simmel præget af kollegaen Max Webers mere individualistiske tilgang og så derfor samfundet som præget af flere overlappende og modstridende strukturer (Eriksen og Nielsen 2002:59-68)

det konstant må forholde sig til sine egne følelser for at kunne mærke sig selv, idet det er følelserne, der er dets eneste pejlemærke i en omskiftelig dagligdag (Ziehe og Stubenraugh 1983:32).

I denne forbindelse har de introduceret begrebet *kulturel frisættelse*. Begrebet betegner, hvordan subjektet oplever sig selv i det moderne vestlige velfærdssamfund, som efter anden halvdel af 1900-tallet har undergået en eksplosiv udvikling i forhold til social og økonomisk mobilitet. Normer og holdninger forbindes ikke til specifikke sociale lag, og subjektet oplever således ikke længere at være begrænset af sin sociale baggrund. Det oplever, at dets livsbane ikke på forhånd er fastlagt, men at det er et projekt, det selv skaber ud fra værdier og normer, som det oplever som dets egne (ibid.:24,30). Det oplever, at identitet ikke er noget, det blot passivt overtager, men noget det aktivt vælger sig til, og som løbende kan afprøves, forandres, stiliseres og trækkes tilbage (ibid.:25-26). Ziehe og Stubenraugh ser det således som et markant karaktertræk for det subjektet i dag, at det opretholder en konstant, skærpet bevidsthed om sig selv og andre. En slags metabevindstshed, hvor den måde, hvorpå det taler om og definerer sig selv, hele tiden vurderes og evalueres (ibid.:37-39).

Barnagtighed

Samfundsforsker Johannes Andersen karakteriserer vores samtid ved 'barnagtighed', med hvilket han mener, at subjektets egne behov udgør det centrale omdrejningspunkt for den måde, det ser sig selv og samfundet på (Andersen 2009:29). Han ser det som en udvikling, der skyldes ændringer i centrale institutioner og sociale sammenhænge, som i højere og højere grad fokuserer på det enkelte individs behov (ibid.:36). I takt med at subjektet har fået større personlig frihed, er det nu op til det selv at give tilværelsen mening ud fra de valg, det gør sig mht. livsstil og personlig udvikling (ibid.:101). Valget er således, ifølge Andersen, det centrale aspekt af det moderne menneskes oplevelse af at skabe sig selv. Det er dog ikke resultatet af de valg, det træffer, som er det vigtigste men derimod adgangen til valgmuligheder i sig selv. Dette fordi, at idet subjektets omstændigheder for selvudfoldelse hele tiden kan skifte, oplever det det som vigtigt hele tiden at holde sig åben overfor nye valg, da de mange åbne valgmuligheder signalerer til omverdenen og subjektet selv, at det hele tiden er i udvikling, på vej videre mod noget nyt (ibid.:15,106).

Denne søgen efter mening i tilværelsen, som hele tiden skal genetableres på ny af subjektets skiftende palet af valgmuligheder, foranlediger, ifølge Andersen, et stort behov for at blive bekræftet. Bekræftelsen søges ved hele tiden at vise sig frem –både over for sig selv og sine omgivelser (ibid.:102-3). Andersen vurderer, at det er ved hele tiden at fortælle omgivelserne, "*hvad man har gang i*", at subjektet kan blive bekræftet i, at det er i udvikling (Ibid.:136), og således pointerer han, at det er evnen til at kommunikere, der er det andet centrale aspekt af det moderne menneskes oplevelse af at eksistere (ibid.:132). Det skal hele tiden kommunikere sine valg, for ellers opleves det som, at man bliver "*usynlig og forsvinder*" (ibid.:118).

I denne forbindelse påpeger Andersen, at subjektet ikke nødvendigvis forventer et svar eller en reaktion, når det sender et budskab (Ibid.:155), da det ikke er det konkrete publikum, der er det interessante, men det *mulige* publikum (ibid.:156). Alene det, at det kan forestille sig en reaktion er nok. Kommunikationen sikrer blot, at det *måske* er i kontakt med nogen, der *måske* kommenterer på det, det har sendt ud (ibid.:155-157).

Paradokset som indgangsvinkel

Samlende for de udvalgte teoretiske perspektiver er, at de alle fremhæver en oplevelse hos subjektet af at være overladt til dets egen vurdering af dets handlinger for at forstå betydningen af dem. På trods af, at Durkheim og Simmel beskæftiger sig med subjektet i storbysammenhæng for over hundrede år siden, mener jeg, at deres teoretiske perspektiver stadig er anvendelige som supplement til de to nyere perspektiver, da de alle fokuserer på subjektet i konstant foranderlige omgivelser. De peger alle på, at subjektet i denne tilstand oplever ikke at kunne forlade sig på andres overleverede erfaringer, og at det således oplever ikke at have faste sociale rammer for, hvad der forventes af det at gøre. Dette resulterer i en indadvendt søgen, da subjektet således oplever at alle dets handlinger skal udspringe af, hvad der føles rigtigt for det selv. Jeg ser et paradoks i, at subjektet i denne "søgen indad" for at mærke hvad der føles rigtigt for det selv, ifølge de udvalgte perspektiver, samtidig har behov for at kommunikere sig selv til omverdenen for at få bekræftelse på, om det, som det mærker føles rigtigt, nu er godt nok. Omverdenens syn herpå burde være underordnet, hvis det, der er gældende for vores samtid er, at subjektet ikke kan anvende andres overleverede erfaringer for at forstå betydningen af dets handlinger?

Som det ses, lægger jeg vægt på, at det nævnte er noget, subjektet *oplever*, og altså ikke er noget som *er*. Jeg fremhæver dette forhold, da jeg, inspireret af sociolog Birgitte Simonsen, mener, det er vigtigt, at holde sig for øje, at både social arv, sociale forventninger, normer og værdier i allerhøjeste grad stadig præger vores samfund, men at den kulturelle frisættelse bevirker, at subjektet, generelt set, ikke *oplever*, at dette har nogen betydning (Simonsen 2003:19). Jeg ser det altså som, at deltagelse i reality TV foregår i en samtid, hvor subjektet tilsyneladende oplever at befinde sig i en paradoksal tilstand, idet der ud fra det teoretiske perspektiv jeg vælger at se det fra, er et modsætningsforhold i forhold til, hvilken rolle subjektet oplever, at andre menneskers respons bør have for dets fortolkning af betydningen af dets handlinger. Er det ok, eller er det ikke ok at have behov for andre menneskers anerkendelse? Jeg vil forstå, hvad det giver deltagerne at kommunikere sig selv ved at medvirke i et realityprogram, hvis det for tiden alligevel blot handler om at finde ind i sig selv og gøre, hvad der føles rigtigt for én selv. Jeg tilsigter at nærme mig denne forståelse ud fra en analytisk ramme, i hvilken subjektet ses som afhængig af interaktion og anerkendelse af omverdenen for at begribe sig selv.

3. Den analytiske ramme

- introduktion til de centrale analytiske begreber

Dette afsnit er en introduktion til de analytiske begreber, der danner rammen for analysen af min empiri. Jeg vil løbende inddrage andre analytiske begreber, så de begreber som introduceres her, skal altså blot forstås som de grundlæggende for forståelsen af min analytiske indgang til empirien. Begreberne vil blive udfoldet yderligere i analysen alt efter, hvor de er relevante til at belyse empirien. Indledningsvis vil jeg redegøre for de overvejelser, jeg har gjort mig i forbindelse med skærpelsen af mit analytiske fokus. De udvalgte analytiske begreber vil herefter blive introduceret i to afsnit, som er opdelt efter, hvilket niveau begreberne er relevante i analysen. Det første afsnit er en introduktion til begreberne *identitet* og *subjektivitet*, som begge betegner grundlæggende principper for processer hvorigennem subjektet begriber sig selv. Det andet afsnit er en introduktion til begreberne *performance* og *narrativitet*, som begge betegner processer, hvorigennem man kan observere disse grundlæggende principper empirisk.

3.1. Udvalgelsen af de analytiske begreber

Overordnet for de begreber, jeg har udvalgt til at belyse empirien med, er at de på hver deres måde betegner processer, hvorigennem subjektet begriber sig selv. I den følgende introduktion til disse begreber tilsigter jeg således at komme med en mulig fortolkningsramme for, hvad der styrer subjektets handlinger, samt hvilken betydning andre menneskers reaktioner på subjektets handlinger har for subjektets begriben af sig selv.

Identitet og subjektivitet

Jeg har valgt at introducere begreberne identitet og subjektivitet i samme afsnit, da disse begreber relaterer sig til hinanden ift., hvordan de betegner analytiske konstruktioner af den proces, hvorigennem subjektet begriber sig selv.

Helt grundlæggende for subjektets begriben af sig selv, altså dets fornemmelse for, hvad der kendetegner netop det, er dets identitet. Min forståelse af begrebet identitet tager afsæt i sociolog Richard Jenkins' definition af begrebet. Identitet er ifølge Jenkins den måde, hvorpå subjektet kategoriserer sig selv i forhold til andre ud fra ligheder og forskelle, det selv observerer, samt hvordan andre kategoriserer subjektet ud fra

dets adfærd (Jenkins 2003:10,29,157). Det at kategorisere sig selv i forhold til omverdenen samt dele af omverdenen i forhold til hinanden, er noget subjektet gør for at kunne skabe forståelse og dermed forholde sig til og navigere i forhold til omgivelsernes kompleksitet. Idet subjektet oplever at kunne kategorisere sig eller blive kategoriseret af andre ud fra f.eks. specifikke værdier eller livssituationer, formes dets forståelse af, hvem det er (ibid.:108). Hvert subjekt har mange identiteter, som hver især gælder i specifikke sammenhænge med specifikke grupper af mennesker og hele tiden ændrer sig i takt med, at subjektets relationer til disse mennesker ændrer sig (jf. ibid.:28,29). Subjektet kan ikke alene beslutte sig for at have en bestemt identitet, da denne også skal valideres af de mennesker, subjektet omgås (ibid.:44). Den opfattelse subjektet har af sig selv er altså en opfattelse, der bygger på dets relationer til andre, dels ud fra hvordan det kategoriserer sig selv i forhold til dem, og dels hvordan andre responderer på de kategoriseringer, subjektet foretager sig. Således er identitet derfor ikke nogen fastfrosset enhed, der kan betragtes og måles men noget, der skabes i praksis ved, at subjektet interagerer og forholder sig til sine omgivelser (ibid.:28). I analysen vil jeg udfolde Jenkins definition af identitetsbegrebet yderligere. Denne introduktion skal blot tydeliggøre, at jeg vil beskue min empiri ud fra en grundlæggende antagelse om, at subjektet begriber sig selv ud fra de sammenligninger det selv og andre foretager sig.

Disse sammenligninger bliver foretaget ud fra folks handlinger. Årsagerne til hvordan subjektet handler, mener jeg kan forklares med begrebet subjektivitet. Min forståelse af subjektivitet tager afsæt i henholdsvis filosof Michel Foucaults og antropolog Sherry B. Ortners definitioner og anvendelser af begrebet. Foucault⁸ betragter subjektivitet som struktureret af magt, altså en slags strukturerende principper, der kommer til udtryk i folks tankesæt og samfundets mere generelle diskurser⁹ (Borch og Larsen 2003:154; Heede

⁸ Eftersom hele Foucaults forfatterskab gik ud på at påvise "*det urimelig og skadende*" i universelle teoribygninger, og han derfor modstod sig at definere generelle teorier (Lindgren 2003:326), har det ikke været mig muligt at finde konkrete formuleringer i Foucaults egne udgivelser om, hvordan han definerer begrebet subjektivitet. Derfor henviser jeg her til andre forfattere, som har fortolket Foucault og gengiver her disse forfatters fortolkninger af, hvordan Foucault forstår begrebet subjektivitet.

⁹ Foucault definerer *diskurser* som praktikker, der systematisk former de objekter og områder, som de beskriver (Foucault 2000 [1969]: 49). Foucaults diskursbegreb er et opgør med den positivistiske tilgang til diskurser som noget, man kan se bagom og herfra afdække 'den sande viden'. Foucaults antager, at forskning ikke kan undersøge virkeligheden, 'som den er' uafhængigt af sociale tolkninger og kulturelle forståelsessystemer men i stedet må vende blikket mod de forståelsessystemer, diskurserne indebærer (Bissenbakker 2008:22)

1992:39). Disse strukturerende principper definerer, ifølge Foucault, hvad der inden for et givent socialt system er socialt acceptabelt at tænke og gøre (Jensen 2005:132), altså normerne for, hvordan man er et socialt acceptabelt individ. Således skabes subjektet, ifølge Foucault, af sine strukturelle og diskursive omgivelser, og subjektivitet betegner således den proces, hvorigennem subjektet gøres til noget og selv gør sig til noget ud fra, hvad det og andre opfatter som muligt at gøre det til (ibid.:194).

Foucaults studier er blevet kritiseret for, at han nærmest antager subjektet, som *"bedøvet"* og ude af stand til at bryde de normer, der definerer rammerne for, hvordan det kan leve sit liv¹⁰ (jf. Giddens 1996 [1991]). I mit studie af, hvad der driver realitydeltagere til at deltage i reality TV, ser jeg i empirien tendens til, at medierne har indflydelse på, hvordan det opleves som attraktivt at deltage og at normerne for, hvordan man som realitydeltager bør forholde sig til sin deltagelse, har betydning for, hvordan mine informanter reflekterer over deres deltagelse. Men jeg ser også, at der i mine informanternes forklaringer på, hvorfor de var med i et realityprogram, indfinder sig ræsonnementer, som for mig at se, bygger på mere individuelle fornemmelser, der grunder i noget langt mere abstrakt og følelsesorienteret. Hertil henter jeg inspiration fra Ortner, som beskriver begrebet subjektivitet som en samling af kompleksitet, der ligger bag menneskers handlinger. Hun fremhæver, hvordan subjektivitet er en kompleksitet af den måde subjektet opfatter, føler, ønsker og frygter forskellige ting, der får det til at handle på bestemte måder (Ortner 1995:31). Ortner pointerer, at det at have fokus på den kompleksitet, der kan ligge bag menneskers handlinger, gør det mindre sandsynligt, at man i en analyse af, hvorfor folk handler, som de gør, forfalder til essentialisme, hvor hele befolkningsgrupper homogeniseres ud fra en fælles essens, som betragtes som årsagen til, at de alle er, som de er, og handler, som de gør (ibid.:35). Således vil jeg undervejs i analysen henvise til begrebet subjektivitet, for at fremhæve, hvorledes mine informanter handler ud fra en kompleksitet af årsager. Med afsæt i Foucaults og Ortners definition af begrebet mener jeg, at disse årsager kan findes i ydre strukturer og normer for, hvad der i det omkringværende samfund opfattes som socialt acceptabel adfærd, men også kan være

¹⁰ Sociolog Anthony Giddens kritiserer Foucaults fremstilling af subjektet som viljeløst styret af strukturer, som handler bag om ryggen på det. Ifølge Giddens skal subjektet ses som en selvgennemskuende, reflektiv og diskursbeherskende agent, som potentielt er i stand til at ændre på de strukturer, som måtte begrænse det (Giddens 1996 [1991]: 205).

afledt af individuelle ønsker, følelser og forestillinger, som ikke kan simplificeres som strukturelle men som alligevel godt kan være udtryk for generelle tendenser¹¹.

Den måde hvorpå begreberne identitet og subjektivitet relaterer sig til hinanden er, at identitet kan betragtes om en konsekvens af den position subjektet indtager i det sociale liv ud fra dets subjektivitet. Når jeg i specialet konsekvent bruger benævnelsen *subjekt* for det, man også ville kunne kalde 'menneske' eller 'individ', er det således for at fremhæve flg. betydning: subjektet indtræder konstant i en social position med sine handlinger og skaber herved sin identitet.

Performativitet og narrativitet

Jeg har valgt at introducere begreberne performativitet og narrativitet i samme afsnit, da disse begreber betegner empirisk observerbare processer for, hvordan subjektet begriber sig selv.

Min forståelse af performance-begrebet bygger primært på antropologerne Edward Scheieffelin (1998) og Inger Sjørsløvs (2007) brug og omtale af begrebet. Performanceteorien bygger grundlæggende på, at enhver handling kommunikerer et budskab, og at den handlende derfor altid er afhængig af et publikum til at fortolke budskabet i sine handlinger (Schieffelin 1998:194; Sjørsløv 2007:13-14,30; se også Goffman 1992 [1974]:13). Dette gør, ifølge Schieffelin, enhver handling til en performance og dermed performance til noget fundamentalt for menneskers "*væren-i-verden*"¹² (Schieffelin 1998:194-95,197). I performancebegrebet ligger indlejret en forståelse af, at der i den sociale interaktion er en part, der optræder (performer) og en part, der er tilskuer. Grænsen mellem de to parter er dog ikke skarpt optrukket, idet begge indgår i en fælles interaktion, hvor betydningen i handlingens art skabes og forhandles i en dynamisk proces (Sjørsløv 2007:12). Som jeg forstår denne dynamiske proces kan det foregå således, at performeren performer, publikum reagerer, performeren tilretter sin performance efter publikums respons, hvilket fremkalder en ny respons hos publikum og

¹¹ I min opmærksomhed på følelser, er jeg ud over Ortner, inspireret af antropologerne Margot Lyon og J.M. Barbalet. Disse fremhæver netop følelser som basis for handling; følelser udtrykkes gennem kropslige handlinger, og er dermed det, der sætter gang i sociale processer. Kroppen skal i denne forståelse ikke ses som noget subjektet *har*, men som noget subjektet *er*, hvilket forbinder kroppen til subjektet og afviser kroppen som determineret sociale kræfter (som den f.eks. er i Foucaults optik) (Lyon & Barbalet 1994:53,54,56,62).

¹² Min oversættelse af "*being-in-the-world*".

så fremdeles. Jeg vil bruge performance begrebet som analytisk perspektiv på mine informanternes handlinger og således antage at disse handlinger kommunikerer en betydning om dem selv, de ønsker at formidle et publikum, hvis respons de er afhængige af for at kunne begribe sig selv.

Min forståelse af narrativitets-begrebet bygger primært på antropolog Michael Jacksons (2001) og lingvist Charlotte Lindes (1993), brug og omtale af begrebet. Det fælles for deres tilgange til narrativitet er, at de betragter subjektet som fortællende ud fra en intention om at kommunikere et budskab til sine lyttere, der får vedkommende til fremstå som handlende og tænkende i overensstemmelse med det, han ser som fælles sociale normer og værdier (Jackson 2001; Linde 1993; se også Holstein og Gubrium 2000; Orchs & Capps 2001). Linde påpeger, at der i den sociale sammenhæng, man fortæller i, vil være indlejrede generelle opfattelser af, hvad der er gode og dårlige værdier, og at fortælleren gennem sin fortælling kan vise sine medhørere, at han forstår de gældende normer og værdier og kan tænke og handle i overensstemmelse med disse (Linde 1993: 164,188,190,193). Linde kalder disse former for indlejrede generelle opfattelser *coherence systems*, som jeg herfra vil kalde for *overensstemmelsessystemer* (ibid.:163). Et overensstemmelsessystem er altså subjektets intuitive fornemmelse af, hvad der er almen viden og opfattelse, og hvilken viden og opfattelse, der falder udenfor det alment socialt acceptable. Subjektet fortæller således ud fra en intention om at kommunikere overensstemmelse mellem andres opfattelser af det og de normer og værdier, det betragter sig som en del af (ibid.:164). Jeg vil bruge narrativitets begrebet som analytisk perspektiv på det, mine informanter har fortalt mig i interviewene, og således antage at disse fortællinger kommunikerer en betydning om dem selv, de ønsker at formidle til mig som et publikum, hvis respons de er afhængige af for at kunne begribe sig selv.

Ligesom tale og handling ikke lader sig adskille i praksis, er begreberne performance og narrativitet svært adskillelige. Litteraturen, der tilsigter at forklare begrebernes betydninger, omtaler ofte disse med samme termer, f.eks. ved at enhver talehandling er en performance (Schieffelin 1998:194-95,197), og at subjektet fortæller sig selv gennem alle sine handlinger gennem hele livet (Linde 1993:51). Således vil begreberne blive anvendt i kombination i analysen. Jeg mener, at performance og

narrativitet knytter sig til identitet og subjektivitet¹³, da de betegner, hvordan subjektets begriben af sig selv kan betragtes gennem empiriske observationer. Som jeg har vist, er dette fordi begreberne betegner, hvordan subjektet agerer ud fra et specifikt budskab, som han ønsker at formidle til sit publikum, for at dette skal få en specifik opfattelse af ham, og at publikums reaktion på dette budskab er afgørende for subjektets forståelse af sig selv (Schieffelin 1998; Sjørlev 2007; Goffman 1992; Jackson 2001; Holstein og Gubrium 2000; Linde 1993; Orchs & Capps 2001).

Således ser jeg selvsamme paradoks indlejret i performerens/fortællerens forhold til sit publikum/sine lyttere, som den paradoksalitet jeg har påpeget i de tidstypiske tendenser, som jeg mener, danner kontekst for deltagelse i reality TV. På den ene side ligger der i performancen/fortællingen en løsrivelsesproces fra gruppen, idet performeren/fortælleren står frem og kommunikerer visse karakteristika omkring sig selv, der får vedkommende til at træde ud af mængden som enkeltindivid. På den anden side er performancen/fortællingen også udtryk for en anknytning til gruppen, idet performeren/fortælleren netop underkaster sig fællesskabets vurdering af de værdier, vedkommende formulerer sig selv ud fra. Paradoksaliteten består i, at det, at træde frem og markere sig selv som enkeltindivid, er en handling, der netop knytter subjektet til gruppen, idet vedkommende i performance/fortælle-situationen underlægger sig gruppens anerkendelse. Som sagt ser jeg reality TV som kontekstualiseret i en samtid, hvor subjektet oplever at skulle finde sig selv ved at søge indad inde i sig selv samtidig med, at det konstant søger omverdenens respons for at få bekræftelse på, om det selv, det nu har skabt, er socialt acceptabelt. Ved at analysere min empiri gennem det performative og det narrative perspektiv vil jeg vise, hvordan empirien illustrerer, at subjektets begriben af sig selv, er en proces, der består i en ambivalent pendlen mellem på den ene side at udmelde, 'hvem man er' og på den anden først at begribe 'hvem man er' gennem andres respons derpå. Inden jeg går i gang med analysen vil jeg beskrive, præmisserne for indsamlingen af empirisk data er foregået.

¹³ Jeg er bevidst om, at inddragelsen af Foucault i min forståelse af subjektivitet, kan opfattes som problematisk, idet jeg her knytter subjektivitet til performance og narrativitet, og således knytter forståelser af begreber, som er i overensstemmelse mht. forståelsen af graden af subjektets frihed til at udtrykke sig. Hertil vil jeg pointere, at min inspiration af Foucault begrænser sig til hans pointering af strukturers indflydelse på subjektets handlinger, og at min egen forståelse af begrebet subjektivitet, som nævnt, er en forståelse, der bygger på, at subjektets handlinger *også* udspringer af noget, som ikke kan simplificeres som strukturelle.

4. Feltarbejdet

- Metodiske refleksioner og deres analytiske relevans

I dette afsnit vil jeg redegøre for mine metodiske refleksioner i forbindelse med udførelsen af feltarbejdet. Dels for at vise ud fra hvilke grundlag analysen er foretaget, og dels for at vise, hvordan de metodiske overvejelser har ført til erkendelser omkring mit felt, der har analytisk relevans. Jeg indleder med at redegøre for min egen tilgang til felten, samt hvorledes denne tilgang kan anvendes som indgangsvinkel til at forstå mine informanternes forhold til deres deltagelse i reality TV. Dernæst vil jeg konkretisere mit empiriske felt, hvad angår tid og sted for undersøgelsen, kort beskrive mine informanter og de programmer, de har medvirket i samt en konkretisere, hvad det er, jeg har kigget efter i min undersøgelse. Herefter følger en beskrivelse af de udfordringer, der var forbundet med at skabe adgang til felten, samt hvorledes disse udfordringer synliggør paradoksale grænsedragninger i mit felt. Så beskriver jeg, hvordan jeg tilpassede mine metoder til, hvad der rent faktisk var muligt i felten, hvilket leder videre til en udredning af, hvorledes jeg brugte interview, deltagerobservation og totalobservation til at indsamle viden. Endeligt forholder jeg mig til min egen positionering, samt hvilke potentialer og begrænsninger denne positionering har haft for analysen. Og afslutningsvis beskriver jeg de etiske overvejelser, jeg har haft, henholdsvis under feltarbejdet og senere i analysen, hvilket i begge tilfælde, hovedsageligt drejer sig om, hvad man kan tillade sig og ikke tillade sig at spørge om og analysere på som antropolog.

4.1. Egen tilgang til felten

"Så skal du da selv melde dig til et reality-show!". Sådan lød kommentaren ofte fra mine medstuderende, når jeg fortalte, at jeg ville undersøge, hvorfor folk deltager i reality TV. Tanken om at gå til casting har strejft mig, idet det antropologiske feltarbejde traditionelt fordrer, at antropologen sætter sig i informantens sted ved at erfare dennes oplevelser på egen krop (jf. Baarts 2003:39; Bundgård 2003:56; Hasse 2003:83; Pæregaard 2003:32). Jeg valgte dog ikke at gøre det, og mine overvejelser omkring dette, har synliggjort en ambivalens i min egen tilgang til det felt, jeg har sat mig for at studere.

Tanken om at blive vurderet af et produktionshold til en casting har dels tiltalt mig, og dels har jeg følt mig for blufærdig til en sådan bedrift. Disse to følelser har gjort mig bevidst om, at jeg, på trods af mine bestræbelser på et fordomsfrit møde med

felten, må erkende, at jeg personligt er påvirket af delvis fascination og delvis ironisk distance til, at nogen deltager i reality TV. Det er gennem overvejelserne omkring, hvordan jeg har skullet udføre mit feltarbejde, at jeg har opdaget, at jeg i kraft af, at jeg gennem en årrække har diskuteret emnet i min omgangskreds og fulgt den offentlige debat om reality TV i medierne, selv er en del af en diskurs, hvor det at reality TV uden at tage kritisk stilling til mediet, ikke er socialt acceptabelt –for slet ikke at tale om at deltage.

Ambivalensen omkring tanken om at skulle deltage i et realityprogram går således på, at jeg på den ene side ikke ville kunne fuldføre en casting på castingens præmisser, da jeg ville være for blufærdig til ikke at gøre opmærksom på min forskerrolle og ironiske distance. Og at jeg på den anden side må erkende, at jeg kunne risikere at miste forskerens optik, da min personlige fascination af tanken om at blive vurderet interessant af et TV hold, kunne transformere såkaldt deltagerobservation til et personligt anerkendelsesprojekt. Som antropolog Tine Tjørnhøj-Thomsen skriver, kan antropologen aldrig være sikker på, at hun forstår sine informanternes følelser, men hun kan betragte sine egne følelser og anvende disse som en metodisk erfaring fra felten (Tjørnhøj-Thomsen 2003:285). I analysen vil det fremgå, hvordan mine informanter ofte er kommet med modsatrettede ræsonnementer i forbindelse med deres deltagelse i reality TV. På samme måde, som jeg erfarede min egen ambivalens som et udtryk for en forholden sig til flere modsatrettede betydningstillæggelser på en og samme tid, vil jeg i analysen forholde mig til mine informanternes modsatrettede ræsonnementer som udtryk for en ambivalens, der udgøres af flere modsatrettede betydningstillæggelser.

4.2. Konkretisering af det empiriske felt

Undersøgelsen er foretaget i København, fra januar til maj 2010. Det, jeg har studeret, kan konkretiseres som den måde, hvorpå realitydeltagere forholder sig til deres deltagelse i reality TV. I min undersøgelse har jeg talt med folk, der har været med i reality TV *alene* pga. det faktum, at de har været med i reality TV og forholder mig i spejlet ikke til mine informanternes baggrund. Dette fordi jeg ikke ønsker at afgrænse mit empiriske felt som en bestemt gruppe af mennesker eller en decideret reality-deltager-kultur, hvis fælles kendetegn kan kortlægges (jf. Olwig 2002:114). I stedet skaber jeg en nominel kategori af folk, som er samlet ud fra det kriterium, at de har deltaget i et reality-program. Dette gør jeg ud fra Jenkins's differentiering mellem gruppe og kategori. Hvor gruppen er en samling

mennesker, som selv anerkender sig som en gruppe ud fra specifikke fællestræk, er kategorien en samling af mennesker, der ikke nødvendigvis kender til hinandens eksistens, men hvis fællestræk er blevet identificeret og samlet til en kategori af den kategoriserende (Jenkins 2006:107-10). Mit felt er herved ikke afgrænset af geografiske rammer men af den problemstilling jeg har valgt at fokusere på (jf. Olwig 2002: 118). I forhold til den tidligere gennemgang af Jenkins identitetsbegreb kan man sige, at min kategorisering af informanterne som realitydeltagere er en identitet jeg har pålagt dem og bedt dem forholde sig til gennem mine spørgsmål¹⁴.

Jeg er kommet i kontakt med mine informanter gennem produktionsselskaberne, og har derudover brugt det sociale internetforum Facebook til at opsoge folk, jeg har set i diverse programmer, samt henvendt mig til dem personligt, hvis jeg har set dem til et reality TV relateret arrangement. Ud af de 25 personer, jeg interviewede, var 17 mænd og 8 kvinder. Aldersmæssigt befandt de sig mellem 15 og 70 år, 14 af dem var under 30 år. 23 boede i Københavns omegn, og 2 boede udenfor København. 15 var i gang med eller havde afsluttet en kortere videregående uddannelse, og 10 var i gang med eller havde afsluttet en længere videregående uddannelse.

Ud af de 25 interviewede personer havde 7 deltaget i programmet 'Singleliv', hvor et kamerahold havde fulgt dem til arrangementer, som de selv havde valgt, men som på en eller anden måde var relateret til det at finde en kæreste. 5 havde deltaget i 'Robinson Ekspeditionen', hvor de sammen med ca. 20 mennesker havde rejst ned på en tropisk ø, hvor de havde kæmpet indbyrdes om at blive den sidst tilbageblevne på øen. 4 havde deltaget i 'Dagens Mand', hvor de hver især var blevet stillet foran et dommerpanel på 20 kvinder, som havde givet deres umiddelbare indtryk af dem. Til sidst havde de skullet vælge sig en date ud af de kvindelige dommere, der ville på date med dem. 3 havde deltaget i 'X Faktor', et talentshow i sang og performance, hvor de som en del af de sidste 9 finalister hver uge var blevet stillet overfor nye udfordringer og undervejs udskiltes, således at der til sidst kun stod én vinder tilbage. 1 havde deltaget i 'Hvad kvinder vil ha'', hvor han blandt 14 andre mænd havde dystet om, hvem der bedst vidste, hvad kvinder vil have. 1 havde deltaget i 'QTV'¹⁵, et talkshow, hvor almindelige mennesker inviteres til at

¹⁴ I princippet kunne det, at mine informanter har deltaget i et realityprogram, tænkes ikke at være noget, de selv betragter som en del af deres identitet.

¹⁵ På trods af at QTV er et talkshow og derfor falder udenfor Bondebjergs definition på reality TV ser jeg også dette program som en del af mit empiriske felt, idet deltagerne som udvælges til at medvirke heri,

fortælle om deres, for det meste, traumatiske oplevelser. 1 havde deltager i 'FC Zulu', hvor han blandt et hold "nørder" var blevet optrænet i fodbold. 1 havde deltaget i 'Dating in the Dark', hvor hun fem dage i træk havde mødtes med en mand i et mørkt rum for, i blinde, at lære ham at kende med henblik på at blive kærester. Derudover har jeg lavet interviews med forskellige ansatte indenfor realitybranchen, som ikke kunne bidrage med empiri, der var direkte relevant for analysen, men hvis viden og udtalelser gav anvendelig information at spørge ind til i de øvrige interviews. Dette er 1 caster i produktionsselskabet Mastiff, og 1 under-cover skuespiller i Robinson Ekspeditionen¹⁶

Som det vil fremgå af analysen, forholder mine informanter sig ofte til de offentlige mediers omtale af realitydeltagere, hvilket også gør de offentlige mediers omtale af realitydeltagere til en del af mit empiriske felt. Derudover har mine informanternes ageren og forholdet sig til de steder, hvor realitydeltagere samles til reality TV relaterede arrangementer også bidraget med betydelig viden omkring den måde realitydeltagere forholder sig til deres deltagelse i reality TV. Derfor er steder, hvor realitydeltagere samles til reality TV relaterede arrangementer også en del af mit empiriske felt. Om lidt vil jeg komme ind på, hvordan jeg har indsamlet viden i disse tre arenaer, men først vil jeg beskrive, hvilke udfordringer, der har været forbundet med at skabe adgang til disse arenaer.

4.3. Adgang til felten og tilpasning af metoder

Grænsedragningerne i forhandlingen om adgang til felten er ikke alene afgørende for, hvilken viden antropologen kan få adgang til i undersøgelsen. Det er også en vigtig kilde til viden om værdier og tabu i det felt, antropologen søger indblik i (Tjørnhøj-Thomsen 2003:93,104-5; Tjørnhøj-Thomsen & Hansen 2009:230). Den følgende beskrivelse af, hvilke udfordringer og erkendelser jeg havde i processen med at skabe adgang til felten, er

udvælges i kraft af deres personlighed, personlige mål eller personlige historie, hvilket også er det der kendetegner de øvrige programmer.

¹⁶ For mere information se programmernes hjemmesider: <http://2.nutv.dk/programmer/>, <http://new.tv3.dk/robinson/>, <http://programmer.tv2.dk/dagensmand/>, <http://www.dr.dk/dr1/xfactor/>, <http://2.nutv.dk/programmer/> <http://tv2id.tv2.dk/nytomtv/article.php?id-21157187.html>, <http://fcz.dk/>, <http://2.nutv.dk/programmer/> <http://www.mastiff.tv.dk/>, <http://tv3.dk/robinson/>, <http://kanal5.dk/wipeout/> (16.06.11)

derfor dels væsentlig for at skabe indblik i, hvad der har påvirket mit valg af metoder, og dels for at forstå, hvad der kendetegner mit felt.

I min forberedelse til feltarbejdet, havde jeg forestillet mig, at skabe kontakt til fem-seks nøgleinformanter, som jeg ville følge før, under og efter deres medvirken i et realityprogram. Jeg fik kontakt til forskellige produktionsselskaber, som formidlede adgang til informanter og forskellige reality TV relaterede begivenheder, men det viste sig dog ikke muligt at komme i kontakt med informanter før og under deres deltagelse. Produktionsselskaberne ville, med én enkelt undtagelse, kun sætte mig i kontakt med tidligere medvirkende. Som en af de ansatte formulerede det, *”vi vil ikke have, at vores medvirkende skal tænke for meget over tingene, mens de medvirker”*. I henhold til den indledende beskrivelse af reality genren, fornemmede jeg, at det er produktionens mål at fremstille, hvordan ”virkelige personer” reagerer i ”virkelige hændelser”, og at alt for meget selvrefleksion og omtanke fra disse menneskers side, ville kunne ødelægge autenticiteten og underholdningsværdien i programmerne. Jeg mærkede herudover markant forskel i selskabernes imødekommenhed afhængigt af hvilken art reality relateret begivenhed, jeg ønskede adgang til. Henvendte mig for at komme på gæstelisten til diverse reality TV relaterede arrangementer, hvor pressen også var inviteret, fik jeg som regel adgang med det samme. Helt anderledes forholdt det sig, når jeg henvendte mig for at bede om lov til at interviewe medvirkende eller for at overvære casting-forløb og TV optagelser. Da blev jeg konsekvent kastet rundt mellem mange forskellige led, og måtte gentagne gange henvende mig for at huske folk på at tage stilling til, om jeg måtte være til stede eller ej. De ansatte virkede ikke blot uinteresserede i min undersøgelse, men også direkte afvisende overfor ideen om at undersøge noget inden for deres branche. Denne fornemmelse blev tydelig ved en episode, hvor jeg henvendte mig på et produktionsselskab for at møde en af produktionsscheferne personligt. Samme dag var der casting til reality-serien Robinson Ekspeditionen, og damen i skranken var sød og venlig overfor mig, da hun troede, at jeg var kommet for at blive castet. Da jeg fortalte mit egentlige ærinde, forandrede hun straks attitude, idet hun køligt fortalte mig, at vedkommende ikke var til stede, og jeg fornemmede, at hun helst ville sende mig udenfor døren uden at behøve at tage stilling til, hvad det var, jeg var kommet efter,

Mødet med produktionsselskabernes grænsedragninger har således dels haft indflydelse på, hvilke metoder jeg kunne tage i brug, og dels har disse grænsedragninger

bidraget med viden omkring mit felt. Det at produktionsselskaberne kun ville sætte mig i forbindelse med folk, der havde deltaget i reality TV begrænsede variationerne i de metoder jeg kunne tage i brug for at indsamle empiri, idet jeg fortrinsvis kunne bruge interviewet til et retrospektivt perspektiv på deltagelsen frem for direkte observationer. Samtidig har det bidraget til min vidensindsamling omkring mit felt; under deltagelsen skal deltageren helst være afsondret fra kommentarer og refleksioner udefra, hvilket er interessant at huske på, når analysen bevæger sig ind op, hvor vigtigt det har været for mine informanter at 'være sig selv' under optagelserne. Også det, at jeg kun fik adgang til arrangementer, hvor jeg kunne indpasses i rollen som journalist, har dels begrænset mulighederne for at lave deltagerobservation under optagelserne til realityprogrammer og dermed den viden jeg har haft adgang til. Dels har det også bidraget med viden omkring mit felt; kontrasten i selskabernes imødekommenhed, afhængigt af arrangementets art fortæller, at TV produktionen er en eksklusiv verden, som kun de særligt godkendte er velkomne i. Man har adgang, så længe er villig til at komme 'som sig selv' for at være med i programmerne eller for at bringe dem, som er 'sig selv' i medierne.

Også i mødet med mine informanter fornemmede jeg grænser, som påvirkede mit valg af metoder og ligeledes bidrog til viden omkring mit felt. I min forberedelse til feltarbejdet, havde jeg forestillet mig at følge mine informanter i deres dagligdag, hvilket skulle vise sig svært at realisere i praksis. De fleste af mine informanter havde en travl dagligdag, hvor interviewet med mig blev presset ind som en tjeneste, de gerne ville gøre for at hjælpe mig. Mange gav udtryk for, hvor langt tilbage i deres bevidsthed reality-oplevelsen lå, og at det ikke var noget, de tænkte over eller snakkede om til daglig. Mine informanters negligerende og distancerende attitude til deres tidligere medvirken i et realityprogram oplevede jeg som en grænsedragning fra deres side, der skulle signalere til mig, at jeg forventedes at indtage samme distancerende, ironiske distance som dem og ikke anskue dem som realitydeltagere men som mennesker, der en gang har deltaget i et realityprogram. Det, at mine informanter har lagt afstand til det, jeg ville interviewe dem om, samt at jeg har følt mig "presset ind" i en travl dagligdag, der handler om alt muligt andet end reality TV, førte til en erkendelse af, at spørgsmål fra min side, om hvorvidt jeg måtte følge dem i deres dagligdag, ville være upassende. Dette påvirkede dels mit valg af metoder på den måde, at jeg fortrinsvis holdt mig til at interviewe mine informanter. Dels har det også bidraget til viden omkring mit felt i forhold til, hvordan mine informanter

forholder sig til deres deltagelse i et realityprogram. Det at deltage i et realityprogram var for dem noget, de skulle prøve af, og de var efterfølgende opsatte på at fjerne sig fra andres identifikation af dem som reality stjerner. Det, at medvirke i et realityprogram, var altså en afgrænset tidsperiode i mine informanternes liv, som muligvis har forandret nogle ting, men det som sker efterfølgende, er ikke direkte relateret til deres medvirken i et realityprogram.

Således erfarede jeg, hvordan det først var i den direkte involvering, jeg fandt ud af, hvilke metoder der var relevante og mulige at anvende for at undersøge feltet (jf. Lundberg 2003:148), og vil i det følgende redegøre for disse metoders relevans i forhold til undersøgelsen.

Interview

På trods af at det antropologiske feltarbejde traditionelt fordrer antropologens involvering i felten gennem deltagerobservation, har jeg som sagt hentet størstedelen af mit datamateriale gennem interviews. Jeg ser ikke dette som en begrænsning for validiteten af mit datamateriale og læner mig hertil op ad antropolog Cecilie Rubows påpegelse af, at interviewsituationen ikke skal ses som stående i kontrast til den traditionelle antropologiske ambition om aktivt at involvere sig i felten gennem deltagerobservation. Antropologen er i interviewsituationen en del af informantens liv, og eftersom deltagerobservation må tilpasses felten, kan interviewet netop være den form for deltagelse i folks liv, der giver bedst mening for at indsamle den ønskede viden (Rubow: 2003:227-28). I løbet af feltarbejdet oplevede jeg det som, at det at blive interviewet var en situation, samtlige af mine informanter befandt sig godt i. I forbindelse med deres deltagelse i et realityprogram, er de blevet interviewet både før, under og efter optagelserne, og jeg fornemmede, at det at blive interviewet således var en situation, som mange forbandt med den periode i deres liv, hvor de deltog i et realityprogram. Således blev jeg undervejs i feltarbejdet bekræftet i, at interview situationen var en oplagt metode til at få adgang til viden om, hvordan mine informanter forholder sig til deres deltagelse i et realityprogram.

Interviewene var af en time til halvandens varighed og blev foretaget enten i mit eller informantens hjem. Idet jeg som nævnt betragter interviewsituationen som en form for deltagerobservation (jf. Rubow 2003:227), blev interviewet en mulighed for at gøre mig betragtninger omkring forholdene mellem, hvad informanten sagde, og hvordan informanten agerede. F.eks. blev jeg overrasket over at se, at en af mine kvindelige

informanter, som jeg så fremstillet i fjernsynet, som den unge, smukke ”femme fatale”, bo i en lille mørk lejlighed i Søborg. I interviewet henviste hun gentagne gange til sin todelte personlighed; den lyse og den mørke / den selvsikre og den uselvsikre, og således kunne jeg bruge sammenspillet, mellem det hun sagde, og de observationer jeg gjorde mig omkring hendes hjem, til at begribe splittelsen mellem den, hun mener, hun er i programmet, og den hun mener, hun er, når hun trækker sig tilbage i sit hjem. Ligeledes var det interessant at sammenholde hendes udtalelser i interviewet, hvor hun snakkede om at ville ændre det image, hun havde fået i de tidligere programmer som ”*mega stiv striptease*” med hendes adfærd, som jeg observerede under efterfølgende TV-optagelser til en fest, hvor hun fyldte dansegulvet ud med striptease og opråb om, at nu skulle folk bare ”*gå til den i baren*”. Herved blev jeg opmærksom på Rubows pointering af, at hvad informanten siger ikke altid er i overensstemmelse med, hvad informanten gør (Rubow 2003:236), og betragtede denne diskrepans som et udtryk for de modsatrettede ræsonnementer, som jeg i analysen vil behandle som en gennemgående ambivalens i min empiri.

Interviewene blev løst struktureret omkring en spørgeguide (bilag 2), som blev tilrettet vedkommende, jeg skulle interviewe, men som overordnet var delt op i fire afsnit. Disse fire afsnit havde til formål at skabe indblik i henholdsvis: tankerne inden optagelserne gik i gang, oplevelsen under optagelserne, det at se sig selv efterfølgende samt håndtering af reaktioner fra venner og fremmede. Disse fire overordnede temaer var konstrueret ud fra en formodning om, at de i et samlet hele kunne give indblik i den proces, vedkommende havde gennemgået fra tanke til konkret handling, efterfølgende refleksion og evaluering af sin medvirken.

Deltagerobservation

Jeg har under feltarbejdet deltaget i en række offentlige arrangementer, hvor folk, som har medvirket i reality TV, har været til stede som disse arrangementers midtpunkt. Dels for at få indblik i, hvad der kendetegner den verden, mine informanter inviteres ind i, da dette vil kunne bidrage med viden om, hvad der er særligt ved oplevelsen af at deltage i et realityprogram. Udover at møde nye potentielle informanter, var jeg altså interesseret i at observere allerede interviewede informanter. Dette for at sammenligne den viden, jeg havde fået gennem interviewet med den viden, jeg kunne observere i vedkommendes

handlinger til et arrangement, hvor han / hun deltog i kraft af hans / hendes medvirken i et realityprogram. Jeg har deltaget i optagelserne til 'Singleliv', 'QTV', 'Dagens Mand' og 'X Faktor' samt pressemøde i forbindelse med sidstnævnte. Derudover har jeg deltaget i tre fester på Diskotek IN, hvor medvirkende i Paradise Hotel inviteres som gæstebartendere og fest-igangsættere, en gallafest som blev afholdt for "*alle dem fra Singleliv plus 700 andre festglade singler*"¹⁷ samt fremvisning af programmet 'Wipe Out'¹⁸, som blev arrangeret på en lokal pub af en af de medvirkende. Til disse arrangementer har jeg oplevet at måtte "udsætte mig selv" for at få den ønskede tillid fra de folk, jeg gerne ville studere (jf. Barts i Hastrup 2003:42). Jeg har fornemmet forventninger hos "de lokale" (jf. Hasse 2003:80) i form af opfordringer til at drikke alkohol ("*Du drikker jo ikke noget! Hva' sker der for dig?*") og danse med fyrene. Jeg har gået med på folks opfordringer til at tage gruppebilleder, drikke drinks og kokettere, idet jeg har fornemmet, at dette, var den forventede adfærd i denne sociale sammenhæng. Jeg betragter den viden, jeg fik adgang til gennem deltagerobservation, som ikke adskillelig fra den viden, jeg fik adgang til gennem interviewene, idet jeg i begge tilfælde både har snakket med folk og observeret deres ageren.

Totalobservation

En del af mit feltarbejde blev foretaget med den metode, antropolog Lars Holmgaard Christensen kalder for *totalobservation* (Christensen 2002:300). Dvs. at det jeg observerede, foregik uafhængigt af den tid og det rum, jeg befandt mig i, når jeg observerede det. Bl.a. så jeg en del reality-programmer, fortrinsvis programmer, som mine informanter havde medvirket i. Jeg fik herved indblik i konkrete episoder, jeg senere kunne spørge ind til i interviewet, og dels så jeg de situationer, som udspillede sig i programmerne, som stykker af den virkelighed, mine informanter var en del af og derfor relevante for mig at observere. Som nævnt vil det fremgå af analysen, at mine informanter forholder sig til, hvordan realitydeltagere omtales i pressen, og derfor fulgte jeg også med i dagspressen for at holde mig opdateret om den offentlige diskurs omkring reality TV. Jeg læste også blogs, skrevet af reality-deltagere og fulgte internetchats mellem reality-deltagere og deres fans. På trods af den tidslige og fysiske distance til denne del af min felt,

¹⁷ Sådan lød reklamesloganet i radioen og i annoncen på internettet

¹⁸ For mere information se <http://kanal5.dk/wipeout/> (18.06.11)

udgjorde denne form for total observation en væsentlig del af mine metodiske tilgange. Dels gav den mig relevant baggrundsviden om felten, og dels har det, mine informanter udviste omkring dem selv i programmer, på blogs og internetchats, været interessant at sammenligne med, hvad de har sagt til mig i interviewene. Således har total observation bidraget med viden, som jeg ikke kunnet have opnået gennem interview eller deltagerobservation (Jf. Gupta & Ferguson 1997:36), idet denne metodes bidrag har været at skabe indblik i det håndgribelige materiale, der udgør fokus for mine informanters refleksioner omkring deres deltagelse i reality TV.

4.4. Egen positionering og de metodiske tilpasningers begrænsning for analysen

"Hvad siger de andre, du har interviewet? Er deres reaktion det samme som mig, sådan lidt med det der med 'ej, jeg skal ikke rigtig udstille mig selv'? Nej det er det garanteret ikke vel?"

Mads 25 år, Singleliv 2009

Sådan spurgte Mads mig, efter jeg havde interviewet ham en times tid om hans motivationer for at deltage i 'Singleliv'. Jeg besvarede hans spørgsmål ved at væve lidt tøvende rundt i en længere udredning af tendenserne i det, de andre informanter havde fortalt mig og sluttede som sædvanlig; *"Men det var rigtig fedt at snakke med dig, for jeg kan godt mærke, at du har haft en lidt anderledes tilgang til at være med i reality TV end de andre"*. Denne sætning gentog gang på gang til samtlige informanter og undrede mig hver gang over, hvorfor jeg gjorde det. Hvis sætningen var sand, ville der jo ikke være nogen grund til at fremhæve den enkeltes "anderledes tilgang", idet alle jo så bare ville have hver deres tilgang. Sandheden er jo, at jeg har fundet gennemgående generelle tendenser i det, folk har sagt til mig med kun få nuancer. Jeg har hertil spurgt mig selv, hvad det så er, der har gjort, at jeg gang på gang har tilkendegivet overfor mine informanter, at de var anderledes end andre informanter. Hertil har jeg fundet forståelse ved at blive opmærksom på det, antropolog Clifford Geertz pointerer som kendetegnende for relationen mellem antropolog og informant; der indgås en implicit aftale om at betragte hinanden som medlemmer af samme kulturelle univers eller moralske fællesskab, selvom parterne ikke nødvendigvis er det (Geertz 2000;34,37). Det at mine informanter ofte lagde vægt på deres anderledeshed i forhold til andre realitydeltagere, og det at jeg tilkendegav, at jeg kunne se denne anderledeshed, betragter jeg som et udtryk for, at vi muligvis ville vise hinanden, at vi var indforståede med den førmtalte diskurs om, at man ikke bare

deltager i reality TV uden at tillægge sig en distancerende refleksivitet omkring det. Således har vi haft nogle forestillinger om hinanden, der givet vis har påvirket, hvad jeg har spurgt om, og hvordan de har svaret på mine spørgsmål (jf. Gammeltoft 2003:227). Disse forestillinger, er relevante at fremhæve i forbindelse med min positionering i felten, da jeg mener, at de både har metodiske og analytiske implikationer.

Som Tjørnhøj-Thomsen pointerer: *'Hvad antropologen kan observere og sanse afhænger af, hvordan hun kan sanse, hvordan hun deltager, og hvilken plads hun får tildelt'* (Tjørnhøj-Thomsen 2003:94). Mine forestillinger omkring "den gode måde" at deltage i reality TV på, ved bl.a. at reflektere over, hvorfor man deltager, har uundgåeligt farvet, de spørgsmål jeg har stillet og dermed også de svar, mine informanter har opfattet som legitime i interviewsituationen (jf. Tjørnhøj-Thomsen 2009:225). Når jeg lytter til mine egne formuleringer af spørgsmålene i optagelserne af interviewene, kan jeg høre, at jeg ønskede at positionere mig på en sådan måde, at mine informanter skulle føle sig set og imødekommet. Antropologen vil uundgåeligt være positioneret (jf. Gammeltoft 2003:287), men jeg mener, at man ved at være sig sin positionering bevidst, kan belyse sit empiriske materiale ud fra, hvilke analytiske potentialer denne positionering åbner op for. Således kunne man forestille sig, at fordi jeg med mine spørgsmål ledte op til, at mine informanter skulle forholde sig reflekterende til deres deltagelse i et realityprogram, forholdt de sig netop mere reflekterende, end hvis jeg havde overhørt en samtale mellem dem og nogle fans, der havde stoppet dem på gaden. Analysen havde således muligvis været en anden, havde jeg bidraget til interaktionen med nogle andre normer og værdier – på samme måde som analysen muligvis havde været en anden, havde mine informanter været nogle andre. F.eks. kan det, at det ikke er lykkedes mig at interviewe deltagere fra Paradise Hotel, fordi de alle har takket nej, idet de har hørt, at interviewet *"bare var til en skolerapport"* (enkelte informanters formulering) ses som et udtryk for, at det blot er visse typer informanter, jeg er kommet i kontakt med.

Man ville også kunne indvende, at det har sine begrænsninger for mine analytiske perspektiver, at jeg fortrinsvis har interviewet folk, der *har* deltaget i et realityprogram, og at denne deltagelse i visse tilfælde ligger flere måneder tilbage. Som Tjørnhøj-Thomsen påpeger, må man som antropolog holde sig for øje, hvilken tid og hvilke rum, man deler med sine informanter, og på hvilken måde disse faktorer spiller ind på den empiri, der genereres (Tjørnhøj-Thomsen 2003:99-101). Betragter jeg min empiri

med denne form for opmærksomhed, er det klart, at det, at min informanter er kommet på tidslig og rumlig afstand fra deres medvirken i et realityprogram, kan have sat sit præg på deres udtalelser, således at de er blevet en del mere reflekterede og distancerede, end hvis jeg havde interviewet dem undervejs i optagelserne til programmet.

Alligevel mener jeg, at materialet stadig giver et fyldestgørende udgangspunkt for at sige noget om det at deltage i reality TV som samtidsaktuelt fænomen. Jeg mener ikke, at det er imperativt for gyldigheden af en informants udsagn, at vedkommende er midt i den oplevelse, man ønsker at studere virkningen af. Idet jeg studerer deltagelse i reality TV som et udtryk for tendenser i samfundet, og ikke de praktiske omstændigheder omkring det at deltage i reality TV, mener jeg, at mine informaners tilbageblik og ræsonnementer, netop i kraft af den tidslige distance fra selve oplevelserne, kan synliggøre nogle gennemtænkte slutninger om, hvilke forventninger, oplevelser og refleksioner, der er forbundet med det at deltage i et realityprogram.

4.5. Etik –under feltarbejdet

Mine overvejelser omkring, hvilke etiske problemstillinger, der kunne være forbundet med udførelsen af mit feltarbejde, spænder over flere forskellige implikationer, der tilsammen sætter spørgsmålstejn ved, hvornår noget er et etisk anliggende, og hvornår det blot er udtryk for antropologens egen fornemmelse og intuition. At forholde sig etisk forsvarligt er, efter min opfattelse, at handle efter en intuitiv fornemmelse af, hvad der er passende i forskellige situationer, frem for blot at mase på ud fra egne idealer og interesser (jf. Tjørnhøj-Thomsen 2003:108-09). Således gik mine etiske overvejelser i forhold til mit feltarbejde fortrinsvis på, hvordan jeg skulle balancere mellem at være vedholdende i mine henvendelser, og samtidig være sensibel overfor implicite tegn på, at jeg skulle trække mig tilbage (jf. Gammeltoft 2003:281). Jeg husker, hvordan jeg i starten følte mig utilstrækkelig og tåbelig over ikke at skaffe informanter blandt de medvirkende efter optagelserne til programmet 'QTV'. Først efter at have trukket mig tilbage kunne jeg se, at jeg intuitivt havde fornemmet, at det ville have været for overvældende og voldsomt, hvis jeg havde henvendt mig som nysgerrig antropolog umiddelbart efter, at de medvirkende havde åbnet op for intime hemmeligheder, de måske aldrig før havde sagt offentligt.

Noget, der illustrerer det modsatte forhold, er mine indledende skrupler mht. anonymisering af mine informanter. Jeg betænkeliggjorde, at en fuldstændig anonymisering kunne blive problematisk, eftersom mine informanter ville være offentlige personer og overvejede derved, om visse udtagelser ville kunne røbe deres identitet for læsere, der har set programmet. Det viste sig, at ingen af mine informanter syntes påvirkede af min diktafon og flere negligerede min intention om at anonymisere dem i rapporten. Måske er det netop det, at mine informanter har været vant til at blive interviewet af journalister, der bevirkede, at de alle syntes upåvirkede af problematikken ved anonymiseringen, og at enkelte nærmest forventede at fremtræde i rapporten som enkeltpersoner, som f.eks. Morten, der efter interviewet om hans medvirken i QTV spurgte; *"det er ikke sådan, at du vil ulejlige dig med at videresende det, du har skrevet om mig vel? Det kunne jeg godt tænke mig at læse"* (Morten 22 år, QTV 2008). Medvirker man i et TV program, som handler om at give folk adgang til ens personlighed, kan en anonymisering i et speciale måske nærmest føles modsættende for denne agenda. Således viste det sig, at mine egne ambitioner om at behandle min empiri på en etisk forsvarligt måde, ikke gav mening for mine informanter, hvilket bekræfter, at antropologens ideer om etiske standarder ofte viser sig ikke at afspejle informanternes ideer om, hvad det vil sige at blive behandlet etisk korrekt (jf. Tjørnhøj-Thomsen 2003:109; Howell 1996; Kleinman 1995). Derfor ser jeg det ikke som etisk problematisk at citere informanter, da jeg går ud fra, at de selv har selekteret i, hvad de ville fortælle mig, på samme vis som informanter i al almindelighed gør (jf. Højbjerg:298). Alle navne er dog erstattet med dæknavne, mens alder og programtype anføres som det oprindelige, da jeg finder dette relevant som baggrundsinformation for udtalelsen. Eftersom de observationer, jeg har gjort mig gennem deltagerobservation og totalobservation har været offentlige tilgængelige, og det derudover ikke var muligt at informere samtlige 700 tilstedeværende til en fest om min forskerrolle (jf. Tjørnhøj-Thomsen & Hansen 2009:227), finder jeg det etisk forsvarligt at beskrive generelle træk. Derimod bringer jeg ikke citater herfra, da de tilstedeværende ikke har været bekendte med min forskerrolle og derfor ikke har indvilliget i at deltage i en undersøgelse (jf. Dewalt, Dewalt & Wayland 1998:272; Tjørnhøj-Thomsen og Hansen 2009:229).

Endnu en etisk dilemma var, i hvor høj grad, jeg skulle delagtiggøre mine informanter og gatekeepers i mine personlige betragtninger omkring reality TV. Mange har spurgt til mine egne holdninger eller fisket efter, hvad de andre informanter har sagt, og jeg

har været i tvivl om, om mine ædle motiver med at forholde mig fordomsfrit og anerkendende i mødet med mit felt, i virkeligheden har handlet om at fremstå på den måde, som ville give mig mest mulig viden om emnet. Som Geertz pointerer, efterstræber antropologen som regel, at de udforskede skal opføre sig så *"naturligt"* som muligt, altså som de plejer (Geertz 2000). Hvis jeg delagtiggjorde mit eget ambivalente forhold til reality TV for mine informanter, ville de måske automatisk antage samme tilgang. Og hvis jeg fortalte, hvad andre informanter havde sagt, ville de måske afstå for at sige det samme i ambitionen om at fremstå anderledes end andre realitydeltagere. Hertil læner jeg mig op ad antropolog Christian Højbjergs karakteristik af antropologens forhold til sandheden overfor sine informanter; antropologen må ikke lyve, men behøver ikke nødvendigvis altid at fortælle hele sandheden (Højbjerg 2003:316). Jeg har ikke løjet men været påpasselig med sandheden for ikke at afskære mig viden. Enkelte gange har jeg omvendt følt, at jeg kunne vinde noget ved at delagtiggøre mit felt i mine betragtninger, som da jeg f.eks. var ude med et TV hold og overvære optagelser til 'Singleliv'. Der var en udpræget sarkastisk tone omkring de medvirkende blandt TV holdet og her fornemmede jeg, at det at dele lidt af mine betragtninger fra feltarbejdet, netop kunne være det, der gjorde mig til en del af holdet og skabe adgang til mere viden.

Eftersom jeg ikke mener at have været involveret i et felt, hvor jeg ved ubetænksom handling kan have udøvet direkte skade for mine informanter, vurderer jeg, at det er forsvarligt at lade mine etiske overvejelser hvile på personlige fornemmelser og intuition omkring, hvorvidt mine handlinger var passende i den pågældende situation i felten.

4.5. Etik i analysen

I bearbejdelsen af empirien er jeg blevet opmærksom på, hvorledes de perspektiver, jeg drager ud af empirien, skal ses som *mine* vurderinger af, hvilke følelser og motivationer, der ligger bag mine informanternes ord og handlinger. Som Hasse pointerer, kan informantens virkelighed være helt forskellig fra den virkelighed antropologen erfarer, og vi kan, i den antropologiske analyse, aldrig være sikre på, at vi forstår folks tanker og motivationer, som de selv forstår dem (Hasse 2003:89). Hastrup formulerer det ligeledes som *"... afgørende for det antropologiske projekt, at man ikke simpelthen går ud fra, at man forstår. Muligheden for misforståelse må altid stå åben"* (Hastrup 2003:218). I

bearbejdelsen af min empiri er jeg altså stødt på et klassisk etisk dilemma; kan man fortolke uden at gøre vold på empirien?

Hertil læner jeg mig op ad flere antropologer, som har beskæftiget sig med samme dilemma. Sjørlev pointerer, at den analytiske proces nødvendigvis fordrer en selektion og dermed også en reduktion af det empiriske materiale (Sjørlev i Tjørnhøj-Thomsen & Hansen 2009:233). I forhold til mine betænkeligheder angående, om mine analyse nu også tilsvarende mine informanternes forståelse, læner jeg mig op ad Gammeltofts argument om, at vi skal anvende antropologien til at se bagom folks egne forklaringer på, hvorfor de gør, som de gør. Det at bruge sin analytiske distance til at se bagom disse forklaringer, er netop at tage folk alvorligt som aktører, idet man trækker tråde, der tydeliggør større perspektiver, og løfter fokus fra de enkelte forklaringer, der ofte kan have slørende, skjulte agendaer (Gammeltoft 2003:290, se også Martinsen 1993). I forhold til bearbejdelsen af mit empiriske materiale, tillader jeg mig således at drage paralleller og konklusioner ud fra mine informanternes udsagn, da overskridelse af informanternes forståelser og erfaringer netop er, hvad det analytiske arbejde handler om (jf. Tjørnhøj-Thomsen 2009:234). Idet man som antropolog tager sin subjektivitet alvorligt og holder sig bevidst om dens begrænsninger, ser jeg også denne som en styrke, da denne åbner op for analytiske perspektiver, der er udledt af unikke, subjektive oplevelser, der ved at blive åbnet med analytiske begreber kan løse op for fasttømrede kategorier. Således vil jeg nu gå til specialets anden del, analysen.

5. En gennemgående ambivalens i empirien

- og dens analytiske potentialer

I den analytiske gennemgang af min empiri er jeg ofte stødt på modsatrettede ræsonnementer i mine informanternes forhold til deres deltagelse i det realityprogram, de har været med i. I begyndelsen ledte dette til forvirring over, hvad den enkelte informant ”mon virkelig mente”, indtil det gik op for mig, at der netop er en analytisk pointe at trække ud af denne inkonsistens. Jeg vil derfor bruge dette indledende analysekapitel til at give læseren indblik i, på hvilken måde ambivalensen indfinder sig i min empiri, samt hvilke sammenhænge denne ambivalens kan være udtryk for. Dette vil jeg gøre ved indledningsvis at skitsere tendensen i, hvordan realitydeltagere omtales i pressen. Med afsæt i medieforsker Nick Couldrys analyse af mediernes indflydelse på normative opfattelser, vil jeg argumentere for, at denne tendens i mediernes fremstilling af realitydeltagere kan have indflydelse på mine informanternes oplevelse af, hvordan andre mennesker opfatter dem. Ud fra et narrativt perspektiv vil jeg analysere dele af min empiri, hvori denne ambivalens tydeligt fremtræder. Herigennem vil jeg vise, hvorledes mine informanter lægger afstand til mediernes stereotype fremstilling af realitydeltagere samtidig med, at de giver udtryk for forhåbninger og følelser, der får dem til at fremstå i overensstemmelse med selvsamme stereotype fremstilling. Med afsæt i antropolog Rane Willerslevs begreber *dobbeltperspektiv* og *motivationsfelter* samt min forståelse af begrebet *subjektivitet*, vil jeg øjensynliggøre, hvordan opmærksomhed på den kompleksitet af årsager, der ligger til grund for menneskers handlinger, kan forklare ambivalensen i mine informanternes udtalelser og tilføje analysen en særlig pointe.

5.1. ”Mennesker der lider” -mediernes omtale af realitydeltagere

Couldry har beskæftiget sig med mediernes magt til at definere samfundets normative opfattelser, og argumenterer for, at mediernes måde at omtale personer, begivenheder og mere abstrakte tematikker, har afgørende betydning for den måde, hvorpå det øvrige samfund opfatter disse forhold (Couldry 2003:41,47,50). Jeg har allerede beskrevet, hvordan deltagelse i reality TV behandles i den akademiske litteratur, og vil nu vise, en

tendens jeg har observeret i den almene dagspresses måder at omtale realitydeltagere i det store antal artikler der er skrevet i løbet af de sidste par år¹⁹.

Nedenstående citat er illustrerende for en opfattelse af realitydeltagere, jeg ofte ser i de danske medier og er taget fra dagbladet Weekendavisen, hvor en kulturkritiker udtaler sig om deltagerne i realityprogrammet 'Sandhedens Time'²⁰:

"Deltagerne kommer fra miljøer, hvor man enten ikke besidder personlig integritet, ikke ved, hvad man overhovedet går ind til –eller, og det er det værste –er ligeglad med de konsekvenser ens handlinger har overfor én selv og éns nærmeste. Proletariatet er i den forstand en gruppe mennesker, der lider, enten som følge af manglende intellektuelt overskud, manglende empati, eller, slet og ret –manglende finanser. At en mere generel narcissisme og eksponeringstrang muligvis også spiller ind, er indlysende".
Søren Staal Balslev 2008

Udtalelsen kategoriserer alle deltagerne i én og samme boks af 'mennesker der lider' og hævder, at deres medvirken i programmet alene skyldes en narcissistisk eksponeringstrang, som gør dem ude af stand til at bedømme konsekvensen af deres handlinger.

I en artikel i Politiken, udtaler en samfundsdebatør sig om deltagerne i realityprogrammet 'Sunny Beach'²¹:

"Deltagerne udstiller deres egen fuldstændig ukontrollerbare, umodne liderlighed, deres usunde drikfældighed og deres eget alt for hurtigt startende eksistentielle forfald".
(Morten Albæk i Lund og Albæk 2010)

"Ukontrollerbar", "umodenhed", "liderlighed", "drikfældighed", "eksistentielt forfald".
Citatet rummer mange negativt ladede ord om de unge deltagere. Mest fremtrædende ved debattørens formulering er, at deltagerne fremstår som mennesker, der har sluppet al kontrol og "udstiller" alle disse dårligheder, som her beskrives.

¹⁹ Laver man en søgning på Infomedia.dk på artikler de seneste 2 år, der indeholder ordet 'reality TV' får man 4982 hits <http://www.infomedia.dk/ms/Default.aspx>. (10. 06.11)

²⁰ Deltagerne har inden optagelserne besvaret en række intime spørgsmål i en polygraf, som efter sigende skulle kunne måle, sandhedsværdien i deltagerens besvarelser. I programmet skal deltageren besvare selv samme spørgsmål overfor et panel af familie og venner og vinder en pengepræmie for hvert spørgsmål, han eller hun besvarer 'ærligt'. Spørgsmålene er dog af en sådan art, at en ærlig besvarelse af disse kan få afgørende betydning for deltagerens relationer til panelet af venner og familie.

²¹ Programmet reporterer fra 'Sunny Beach', et ferieområde i Sydeuropa, hvor unge danskere fester og hvor "alt er tilladt, hæmningerne er lagt på hylden hjemme i Danmark og drømmen bliver udlevet i højeste gear" <http://ontv.dk/info/51284145200-sommer-sunny-beach> (02.06.11.).

At "udstille" og "eksponere" sig selv er formuleringer, jeg ofte ser gentaget i de offentlige medier i forbindelse med realitydeltagere. Eksempelvis i en artikel i BT, hvor en samfundsforsker udtaler sig:

"Netop behovet for at eksponere sig selv såvel på Facebook som i reality TV, modeblade og reklamefilm er blevet en norm blandt danskerne".
(Johannes Andersen i Andreassen, 2009)

Ud fra disse observationer, mener jeg, at der til denne stereotype omtale af realitydeltagere i dagspressen knytter sig nogle værdier og normer, hvori det ikke regnes som positivt at have behov for at udstille sig selv. Med Couldrys perspektiv optages disse værdier og normer i den generelle befolkning (Couldry 2003:2), således at den generelle opfattelse af realitydeltagere bliver en negativ, stereotyp opfattelse. De normer og værdier, som ligger til grund for denne negative, stereotype forestilling om realitydeltagere, kan forbindes til Lindes narrative begreb overensstemmelsessystem, altså folks intuitive fornemmelser for, hvad der er socialt acceptabelt at sige om et emne (Linde 1993). Ud fra et specifikt empirisk eksempel vil jeg nu vise, hvordan mine informanter indretter deres fortællinger efter dette overensstemmelsessystem, samtidig med, at de giver udtryk for refleksioner, som virker i uoverensstemmelse hermed. Det er denne uoverensstemmelse, jeg benævner som en *gennemgående ambivalens i empirien*.

5.2. At være eller ikke at være "i rampelyset"

Uddragene, som jeg har udvalgt til at illustrere den gennemgående ambivalens, er taget fra interviewet med Jonas'. Jonas' vens mor ansøgte for ham om at komme med i programmet 'Dagens Mand', og han beskriver her årsagen til, at han ikke selv kunne finde på at ansøge:

-Kunne du godt have fundet på selv at melde dig?
"Ej, det tror jeg ikke".

-Hvorfor ikke?
"Jeg kunne ikke finde på at være med i Paradise²² eller, jeg er ikke den der... altså jeg er meget i centrum normalt, så jeg har ikke brug for at komme ud og være den der øh, at der

²² Refererer her til realityprogrammet Paradise Hotel. Programmet Paradise Hotel er siden 2005 blevet udsendt 1 gang om året på TV3, hvor det kører over en periode på ca. 3 mdr. Programmets koncept er, at en gruppe singler i månederne forinden udsendelsen er blevet indlogeret på et luksushotel i Mexico, hvor de skiftes vis er blevet sat sammen i par, mand/kvinde. Løbende kommer nye deltagere til, uventede valg skal

er andre der skal... jeg har ikke brug for at komme frem i rampelyset. Folk skal ikke anerkende mig. Jeg har det meget fint, som jeg er. Jeg har ikke behov for det der”.

Ved at tage afstand til det at medvirke i et realityprogram for at få anerkendelse, kommunikere Jonas, set ud fra et narrativt perspektiv, at han deler de normer og værdier, som kommunikerer i pressen. Jonas har dog en udfordring med hensyn til at forsvare, hvorfor han overhovedet var med i 'Dagens Mand', da der til det overensstemmelsessystem, han taler sig ind i, knytter sig nogle værdier og normer, hvori det ikke regnes som positivt at have behov for 'at udstille sig selv'. Linde påpeger, at i de tilfælde fortælleren fortæller noget, som, denne fornemmer, falder udenfor det fælles overensstemmelsessystem, vil han forklare disse dele af fortællingen med årsager, der igen får vedkommende til fremstå som handlende og tænkende i overensstemmelse med det, han ser som fælles sociale normer og værdier (Linde 1993:221). Dette gør Jonas ved at henvise til, at han aldrig selv ville have meldt sig til 'Dagens Mand' men blot medvirkede fordi, hans vens mor havde tilmeldt ham. Således kommunikerer Jonas altså, at han tænker og handler i overensstemmelse med normer og værdier, hvor det at tilmelde sig et realityprogram og medvirke for at blive set og få anerkendelse, ikke er socialt acceptabelt. Ambivalensen opstår, idet han efterfølgende beskriver med begejstring, hvordan han reagerede på det blive udvalgt til at medvirke:

-Hvordan reagerede du, da du fik at vide, at du var blevet udvalgt til programmet?

”Jamen det var da fedt! Det var ligesom sådan en sejr. Nu er man ligesom med ikk’. Nu kunne man så gå og forberede sig på, at man skulle i fjerneren og begynde træne lidt og spise sundt og tænke lidt på det”.

-Så du forberedte dig faktisk lidt til, at du skulle være med?

”Ja klart! Man ved jo, at man skal på åben skærm. Snakker med sine kammerater, og ’hvad skal jeg nu have på af tøj?’. Og så fik jeg jo en helvedes masse kommentarer”.

-Hvorfor tror du, at de valgte dig?

”Jeg var hurtig i replikken. Mine kommentarer er rigtig fine. Det var også det, der var ærgerligt, at programmet med mig, ikke var længere, end det var. Der er vildt meget, der er blevet klippet af”.

Jonas 25 år, Dagens Mand 2009

træffes, fester, druk, venskaber og kærlighed gør dagligdagen fuld af intriger og konfrontationer. Konkurrencen på Paradise Hotel er et spil, hvor personlighed, valg og integritet spiller en central rolle. Hver uge sendes en deltager nemlig hjem, og hvordan den enkelte deltager klarer sig i det sociale spil, er afgørende for vedkommendes chancer for at blive på hotellet. Det, sidst tilbageblevne, par vinder 500.000 kr. til sammen. Se mere på: http://da.wikipedia.org/wiki/Paradise_Hotel (02.06.11.)

Ovenstående uddrag kontrasterer Jonas' afstandstagen til det at medvirke i et realityprogram for at få anerkendelse. Hans overvejelser angående hans fremtoning i programmet samt efterfølgende evaluering, viser, at han netop har ageret for at fremstå på en bestemt måde, hvilket kontrasterer hans afstandstagen til det at få anerkendelse i det første uddrag.

Den ambivalens, Jonas' udtalelser viser, gik som sagt igen hos mange af mine informanter. Den består i, at de på den ene side lægger afstand til det at deltage i reality TV for at få anerkendelse og opmærksomhed, mens de på den anden side udtrykker begejstring over selvsamme anerkendelse og opmærksomhed. Dette ser jeg som et udtryk for, at mine informanters forholden sig til deres deltagelse i et realityprogram er præget af, at de dels lægger afstand til mediernes stereotype fremstilling af realitydeltagere samtidig med, og at de dels giver udtryk for forhåbninger og følelser, der får dem til at fremstå i overensstemmelse med selvsamme stereotype fremstilling. I det følgende vil jeg præsentere to antropologiske begreber, som jeg vil bruge til at belyse den ambivalens, jeg nu har tydeliggjort. Den betydning som hermed fremstår omkring ambivalensen, vil efterfølgende blive genbrugt i de øvrige analyseafsnit til at belyse andre centrale dele af min empiri.

5.3. Forholder sig til flere motivationsfelter

Jeg vil nu argumentere for, at mine informanters modsatrettede udtalelser er udtryk for, at deres refleksioner omkring deres deltagelse i reality TV er præget af, at de dels tilretter deres fortællinger efter, hvad de forestiller sig er socialt acceptabelt at sige, og dels fortæller de ud fra en mere emotionel oplevelse af deres deltagelse. Dette fordi de forholder sig til flere forskellige betydningstillæggelser på én og samme tid.

At forholde sig til flere forskellige betydningstillæggelser kan begrebsliggøres med antropolog Rane Willerslevs begreber *double perspective* og *spaces of motivation*. Han anvender begreberne i sin afhandling om det nordlige Sibiriens oprindelige befolkning Yukaghir-folket og dets jagtpraksisser (Willerslev 2007), og jeg vil herfra kalde dem henholdsvis *dobbeltperspektiv* og *motivationsfelter*. Willerslev beskriver, hvordan den yukaghirsiske jæger indtager et dobbeltperspektiv på sig selv under jagten for at kunne nedlægge sit byttedyr. For at kunne snige sig ind på dyret må han se sig selv fra dyrets perspektiv og herudfra imitere dyret bevægelser. Samtidig må han fastholde sit eget,

altså jægerens perspektiv på sig selv som jæger for ikke at *blive* dyret. Ved at indtage dette dobbeltperspektiv bliver den yukaghirske jæger splittet mellem dyrets motivation for at leve og sin egen motivation for at dræbe dyret. Denne splittelse begrebsliggør Willerslev ved, at jægeren må agere indenfor to motivationsfelter, altså en position hvorfra jægeren må agere ud fra flere internaliserede hensigter på én og samme tid (Willerslev 2007:96).

På samme måde som for den yukaghirske jæger, er mine informanternes refleksioner over deres deltagelse præget af dette dobbeltperspektiv, hvilket gør, at de i deres fortællinger forholder sig til flere motivationsfelter på én og samme tid. Dels ser de sig selv ud fra det perspektiv, de forestiller andre mennesker ser dem fra og indretter deres fortællinger efter, hvilke normer og værdier, de forestiller sig, at disse mennesker har. Dels ser de sig selv fra deres eget perspektiv, og fortæller ud fra en mere emotionel oplevelse af deres medvirken. For at beskrive, hvad der betegner denne ”emotionelle oplevelse”, er jeg inspireret af antropologerne Margot Lyon og J.M. Barbalet. De påpeger, at på trods af, at ”*det emotionelle*”²³ ikke blot skal betragtes som noget udelukkende ”*indre*”²⁴, da subjektets følelser også forbinder sig til de værdier og normer, det er en del af, så forbinder følelser sig til noget sanseligt, der ikke kan betragtes som udelukkende styret af omverden (Lyon og Barbalet 1994:50,57). Hvordan den enkelte realitydeltager agerer mellem disse forskellige motivationsfelter, mener jeg, kan beskrives med begrebet subjektivitet, altså en kompleksitet af ydre strukturer og normer for, hvad der i det omkring værende samfund opfattes som socialt acceptabel adfærd, individuelle ønsker, følelser og forestillinger (jf. Foucault 2003:59; Ortner 1995:35). Realitydeltagernes fortællinger er således både præget af de værdier og normer som kommunikeres i medierne og af den oplevelse, de selv har haft i forbindelse med deres deltagelse, som forbinder sig til mere emotionelle indtryk.

Jeg vælger at fremhæve denne ambivalens, fordi jeg, som tidligere pointeret mener, at det netop er antropologens opgave at gå bagom det umiddelbart sagte, da informantens formodninger om, hvad der er socialt acceptabelt i den kontekst der fortælles i, kan gøre specifikke følelser og relationer svære at sætte ord på (jf. Gammeltoft 2003:289-290). Det centrale argument i dette afsnit er således, at den gennemgående ambivalens i mit datamateriale skyldes, at mine informanternes emotionelle indtryk af deres medvirken i et realityprogram kan være svært at sætte ord på, da dominerende normer og værdier gør det at deltage i reality TV til noget ikke socialt acceptabelt. I deres fortællinger

²³ Min oversættelse af ”*the emotions*”.

²⁴ Min oversættelse af ”*inner thing*”.

forholder de sig således indforstået med disse normer og værdier samtidig med, at de kommunikerer forhåbninger og følelser i forhold til deres deltagelse. Dette udgør den ambivalens, jeg løbende vil arbejde med i analysen.

6. Om ikke at være ligesom Sidney Lee og om at 'være sig selv' **- måder at kommunikere betydninger omkring sig selv**

I dette kapitel vil jeg vise, hvordan mine informanter fortæller om deres motivationer for at deltage i reality TV, og hvad der var vigtigt for dem undervejs i optagelserne. Jeg vil argumentere for, at dette er måder hvorpå de kommunikerer betydning omkring dem selv, og at denne kommunikation er præget af det før omtalte dobbeltperspektiv. Indledningsvis vil jeg vise, hvordan flere nævner reality stjernen Sidney Lee som personificering af den type realitydeltager, de ikke har lyst til at være, samt hvad de forbinder med denne type. Denne afstandstagen vil jeg illustrere med fire empiriske udtryk og argumentere for, at disse udtryk, med Jenkins identitetsbegreb, kan ses som en måde at kommunikere, hvad man er, ved at kommunikere hvad man *ikke* er. Ved at se deltagelse i reality TV som en *liminoid performance*, vil jeg se det, at samtlige af mine informanter fremhæver det som vigtigt at '*være sig selv*' under optagelserne som et udtryk for, at realitydeltageren leger og performer med flere forskellige udgaver af dem selv under optagelserne.

6.1. Fire udtryk for adskillelse fra den stereotype forestilling om realitydeltagere

I forbindelse med, at mine informanter har fortalt om deres motivationer for at deltage i reality TV, har mange nævnt reality stjernen Sidney Lee som eksempel på den type reality stjerne, de ikke har lyst til at være. Sidney Lee fik i den periode, hvor jeg foretog mit feltarbejde, en hel del opmærksomhed i medierne, hvor han blandt andet blev omtalt som "*kendt på at være den dansker, der har medvirket i flest realityprogrammer nogensinde*" (Diamant 2009) og "*et navn, et brand, en visuel figur, som egentlig ikke rigtig kan noget, andet end at være sig selv*" (Giese 2009). Jeg har selv mødt Sidney Lee under mit feltarbejde, og idet jeg henvendte mig til ham for at spørge, om jeg måtte interviewe ham, afbrød han mig og sagde; "*Skal du have et billede eller hvad?*". Jeg fortalte mit egentlig ærinde, men han ville kun interviewes, hvis han kunne få minimum 10.000 kr. for det. På trods af, at Sidney Lee blot er kendt for at være kendt, kunne han, i den periode jeg lavede mit feltarbejdet, tilsyneladende tjene penge på at blive interviewet, og havde åbenbart en erfaring med, at folk der opsøgte ham i hans privatliv opsøgte ham for at tage billeder af ham. Jeg vil nu vise, hvordan mine informanter forholder sig til Sidney Lee og argumentere for, at de egenskaber, de forbinder med ham, er de egenskaber, de forbinder

med den før omtalte stereotype forestilling om realitydeltagere, som de er opsatte på at adskille sig fra.

Stort set alle mine informanter har omtalt Sidney Lee under interviewet, og altid har det været med en sarkastisk tone som her, hvor Lasse omtaler Sidney Lee i forbindelse med hans holdninger om, at det er blevet for let at blive kendt:

”Det bliver lidt for nemt at blive kendt. Og jeg synes for eksempel at Sidney Lee, han er verdensklasse som eksempel på, hvordan man kan blive kendt på overhovedet ikke at kunne noget. Og stadig ikke kan noget. Og stadig bare er en idiot”.

Lasse 25 år, Idols 2003 og X Faktor 2010

Mange af mine informanter har også mødt Sidney Lee i forbindelse med reality TV relaterede arrangementer. Liv som var i dommerpanelet til 'Dagens Mand' *”kan slet ikke klare ham”*, og fremhæver her behovet for at vise sig frem som noget af det, der adskiller hende fra ham:

’Jeg har ikke det store behov for at vise sig frem ligesom Sidney Lee. Jeg er bare mig, det behøver jeg ikke at vise i TV’.

Liv 25 år, 'Dagens Mand' 2009

Sidney Lee optræder altså som en person i mine informanternes fortællinger, som et billede på den type reality stjerne, de ikke har lyst til at være. Dvs. en realitydeltager, som har behov for at vise sig frem, som har deltaget i mange programmer og er kendt for ikke at kunne noget. De egenskaber, som mine informanter forbinder med Sidney Lee, ser jeg som de egenskaber mine informanter forbinder med den før omtalte stereotype realitydeltager. I det følgende vil jeg vise fire udtryk for, hvordan mine informanter tager afstand fra denne stereotype forestilling.

Udtryk 1: Ansøger på andres opfordring

Det at ansøge om at komme med i et realityprogram bliver af de fleste af mine informanter forklaret med en anden persons opfordring. Jonas, som i forrige kapitel blev citeret for ikke selv at kunne finde på at melde sig til et realityprogram, beskriver her, hvordan han alligevel kom med i 'Dagens Mand', fordi hans vens mor, *”gik ind på”* hans mail og ansøgte for ham om at komme med:

"Hun syntes, det kunne være sjovt, og så går hun faktisk ind på min mail. Og så skriver hun, faktisk bare to linjer, hvor hun ser denne her adresse, man kunne skrive til. Uden at tænke videre over det [...] Og der tænkte jeg, ja hvad kan man sige, 'nu er vi i gang, så hva' faen altså'. Det kunne da være meget sjovt ikk'. Så øh... Helt fra start, var det faktisk ikke mig selv, der meldte mig. Men derefter der var det altså mig selv ikk'".

Jonas 25 år, Dagens Mand 2009

Lasse, der til daglig arbejder som pædagogmedhjælper på en fritidsklub, meldte sig til 'X Faktor', fordi børnene i klubben "pressede på", da de var "trætte af" at høre ham gå og synge:

"Jamen de pressede bare på. De var trætte af at gå og høre mig synge hver dag. Altså, de er jo også unge. De vil jo gerne have nogle kendte mennesker i deres liv. Så på den måde... jeg prøvede at se på, hvilke oplevelser det her kunne give både for dem og mig ikk'".

Lasse 25 år, X Faktor 2010

Nadja kom med i 'Singleliv', fordi hun og hendes veninde havde tilmeldt hinanden "for sjov-agtigt", Frank kom med i 'X Faktor', fordi hans venner syntes, at han gjorde for lidt ud af sin musik, og Livs veninde tog hende med til casting, så de begge kunne deltage i 'Dagens Mand' sammen. Mange af mine informanter blev opfordret til at ansøge af venner, som arbejdede med det specifikke program, eller blev headhuntet, fordi en caster havde set dem i andre sammenhænge. Således beskriver en stor del af mine informanter deres tilmelding som foranlediget af andres opfordring, og at det indledningsvis ikke var deres egen ide.

Udtryk 2: Har specifikke formål med deres deltagelse

Flere af mine informanter beskriver specifikke formål med deres deltagelse i reality TV. Formål som rakte ud over at være med i programmet, og som de forventede ville have indflydelse på det liv, de ellers lever. Anders blev f.eks. motiveret til at deltage i 'Dagens Mand', fordi han forestillede sig, at det kunne hjælpe ham med at overvinde sin nervøsitet ved at stå foran mange mennesker.

"Så tog jeg ind til den casting der og øhm, så synes jeg egentlig, at det var meget sjovt. Altså det var en god mulighed for at prøve nogle grænser af. Gøre noget, som jeg aldrig havde forestillet mig, jeg ville turde".

Anders 24 år, Dagens Mand 2009

Erik ville se, hvad en deltagelse i 'Hvad Kvinder vil ha'' kunne bringe med sig af personlige kontakter, der kunne udvikle ham:

'Og så tænkte jeg, at det kunne da være fint, hvis jeg nu møder nogen, der kan noget for mig og min musik, eller mig og min person, og min kreativitet... Incitamentet var 'Jamen hvorfor skulle jeg ikke gøre det?'. Man kunne vinde 100.000 kr. og fik løn for den tid, man var der'.

Erik 25 år, Hvad Kvinder vil ha' 2008

Hanne ville være tynd, brun og rig:

"Og så skrev jeg meget kort, at jeg var skide glad for at være socialrådgiver, og jeg skulle ikke hjem og styre et boligprogram bagefter eller noget som helst. Jeg skulle bare med for tre ting: Jeg skulle med, fordi jeg gerne ville være tynd, jeg ville gerne være brun, og jeg ville gerne være rig".

Hanne 58 år, Robinson Ekspeditionen 2003 og 2008

Lasse 'lovede kameraet', at han ville tabe 10 kg. under optagelserne af 'FCZulu', Steen ville i fjernsynet for at have nogle *"gode historier at fortælle gutterne nede på bodegaen"*, og Kim så sin deltagelse i 'Singleliv' som en form for promotion for hans scorecoach-virksomhed. Det at deltage i et realityprogram havde altså et formål, der for mange af mine informanter, rakte ud over selve det at være med i programmet.

Udtryk 3: Tilmelder sig ikke for at blive kendt

En stor del af mine informanter lægger vægt på, at det at ansøge om at komme med i et realityprogram for dem ikke havde noget at gøre med at ville være kendt, hvilket bl.a. ses af uddraget fra interviewet med Heidi:

"Altså, det var i bund og grund... kedsomhed... og jeg trænger til nye udfordringer... Det var ikke sådan, at jeg har bestemt ikke gjort det for at blive et kendt ansigt".

Heidi 33 år, Robinson Ekspeditionen 2009

Flere af mine informanter lægger også afstand til den måde, man bliver kendt ved at være med i et realityprogram, hvilket karakteriseres i Anders' udtalelse:

"Altså det var mere det der med at komme i fjernsynet –ikke at det var noget med det der med at blive semi-kendt eller noget som helst. Men mere den der oplevelse at skulle springe ud og skulle stå foran nogen".

Anders 24 år, Dagens Mand 2009

I det hele taget er det at være opsat på at komme i fjernsynet noget, flere af mine informanter tager afstand fra, hvilket illustreres af Dittes negative vurdering af det at blive imponeret over at komme i fjernsynet:

"Altså jeg tager det mere som noget personlig udvikling. Jeg tænker jo ikke sådan 'Wow, hvor var det vildt at være på fjernsyn'. Det er jo slet ikke derude jeg er".

Ditte 31 år, Singleliv 2009 og Dating in the Dark 2010

Mange af mine informanter lægger altså vægt på, at de ikke var med i et realityprogram for at blive kendte og flere tager afstand fra den måde, man blive kendt på ved at være med i et realityprogram samt i det hele taget det at være opsat på at komme i fjernsynet.

Udtryk 4: Tilmelder sig for at vise, at man er anderledes end de andre deltagere

Som nævnt er mine informanter opsatte på at adskille sig fra andre realitydeltagere, og for flere var det, at de betragter sig selv som anderledes end andre realitydeltagere netop et incitament til at medvirke, hvilket illustreres af uddraget af interviewet med Mads:

"Det ville være alt for grineren at være med i det program".

Hvorfor det?

"For det første fordi jeg ikke så mig som en af de andre deltagere. Undskyld at jeg lige (laver fejbebevægelse med armen væk fra kroppen). Men jeg tænkte lidt, at hvis de gerne vil have fat i mig, så er de ude efter en anden profil, end de profiler de har haft tidligere. Det havde jeg så også ret i".

Hvordan syntes du, at du adskilte dig fra de andre?

"Nu quoter²⁵ jeg folk, der har sagt det her til mig, fordi så siger jeg ikke noget forkert. Jeg har fået at vide af mange mennesker 'Jamen du har jo ikke noget problem med at komme i kontakt med damer'. Og der tror jeg, at der er en forskel på mig og de andre deltagere i programmet".

Mads 25 år, Singleliv 2009

For Mads var det, at han ikke havde svært ved at finde en kæreste, altså netop et incitament til at deltage i 'Singleliv', da han derved fremstod anderledes end de øvrige medvirkende. Tine var glad for at kunne tilføre Singleliv noget *"fest og farve"*, Heidi var stolt over at være den, der *"for en gangs skyld sagde sin mening i Robinson"* og Erik vurderede, at de træk der adskilte ham fra de øvrige deltagere, netop var det der gjorde, at han klarede sig godt i konkurrencen i 'Hvad Kvinder vil ha'. Flere af mine informanter fremhæver altså

²⁵ "Quote" er et engelsk ord for at citere.

deres egen anderledeshed som det, de blev udvalgt til programmet på, og som noget af det der motiverede dem til at være med.

Kommunikerer betydninger om sig selv

Disse fire udtryk illustrerer, at mine informanter fortæller, hvad der *ikke* motiverede dem, idet jeg har spurgt dem, hvad det motiverede dem til at deltage i reality TV. Dette kan, med Jenkins identitetsforståelse, være en måde, hvorpå de kommunikerer, hvem de er ved at kommunikere, hvem de *ikke* er. Som nævnt er identitet, ifølge Jenkins, den måde subjektet kategoriserer sig selv i forhold til andre ud fra de ligheder og forskelle, det selv observerer, samt ud fra hvordan andre mennesker kategoriserer det på baggrund af dets adfærd (Jenkins 2003:10,29). Identifikation med noget, vil ifølge Jenkins, unægtelig indebære eksklusion af noget andet. At definere kriterierne for et medlemskab betyder således at definere en grænse, hvor alt det, der befinder sig udenfor denne grænse, ikke hører til. At udtrykke lighed med nogen kan således være en måde at adskille sig fra andre -og omvendt, at udtrykke noget om andres anderledeshed kan være et signal om, hvordan man, i sin egen adskillelse fra denne anderledeshed, oplever lighed med visse andre (ibid.:105). Ved at sige, at de ikke er ligesom Sidney Lee, altså at de ikke har ”*behov*” for at være med i reality TV, at de ikke har lyst til at være kendte for at være kendte, og at de er ligeglade med opmærksomhed, kommunikerer mine informanter en afstandstagen fra disse motivationer, og at de således *er* noget andet. Dette andet vil mine informanter sandsynligvis kunne uddybe hvad er, men det empirien her har vist er, at i relation til deres forhold til deres medvirken i reality TV, er det fælles for mine informanter, at de alle kommunikerer, at de i hvert fald ikke er en stereotyp realitydeltager.

Ved i det følgende at se selve optagelserne som en liminoid performance vil jeg vise, hvordan mine informanter også under optagelserne har kommunikeret betydninger omkring dem selv.

6.2. "Jeg ville faktisk bare gerne være mig selv" –hvad vil det sige?

Når jeg har spurgt mine informanter, om de i forvejen havde gjort sig tanker om, hvordan de gerne ville fremtræde på TV, har mange svaret ligesom Simon:

"Altså, det var jeg sgu ikke så fokuseret på. Altså jeg ville bare... som sagt, jeg ville faktisk bare gerne være mig selv".

Simon 24 år, Robinson Ekspeditionen 2009

Samtlige mine informanter har nævnt, at det har været vigtigt for dem at 'være sig selv' under optagelserne til det realityprogram, de har været med i. For Nicolai var det vigtigste, at 'bevare sig selv' gennem hele forløbet i X Faktor, og Frank vurderer, at noget af det, der gjorde, at han vandt X Faktor, var at han 'var sig selv'. Henrik mener, at han blev udvalgt til Robinson, fordi han 'var sig selv', og Hanne mener, at det var det, at hun blev ved med at 'være sig selv', der til sidst fik folk til at holde af hende i Robinson Ekspeditionen.

Formulering 'at være sig selv' er en gængs måde at formulere sig på i det danske sprog, men jeg vil nu vise, hvordan den måde, hvorpå mine informanter bruger vendingen, øjensynliggør en analytisk pointe. Jeg har gjort mig to observationer: Den ene er, at det at 'være sig selv' og 'den man er' i mine informanternes formuleringer umiddelbart fremstår som fikserede tilstande for væren, altså som entydige tilstande, der ikke kan gradbøjes. Den anden er, at det at 'være sig selv' og 'den man er', er vendinger, der bruges om tilstande for væren, hvis kendetegn ingen af mine informanter uddyber yderligere. Jeg har af og til valgt ikke at spørge ind til, hvad mine informanter lægger i visse vendinger, idet jeg mener, at man kan opnå vigtig information ved netop at indfange det ukommenterede (jf. Hastrup 2003:213; Rubow 2003:240). Ud fra et narrativt perspektiv på manglen på yderligere uddybning af, hvad det vil sige at 'være sig selv' og 'den man er', er dette tilstande for væren, som, i mine informanternes optik, er alment socialt accepterede og derfor ikke kræver uddybende forklaring (jf. Linde 1993:128).

Med denne tilgang har jeg observeret en forbindelse mellem det, at 'være sig selv' og at være ligesom de er udenfor programmet, hvilket illustreres af Simons udtalelse:

"Altså, det, hvad kan man sige, det var vigtig for mig, ikke at fralægge mig min Simon identitet i Danmark og så tillægge mig, hvad man kunne sige ville være en Simon, Robinson, kritisk, strategisk identitet. Der er en klar konvergens gennem begge Simon'er... Så, så, den eneste betænkelighed, kunne man sige, var det der med at forsøge at være hundrede procent sig selv -i gåseøjne".

Simon 24 år, Robinson Ekspeditionen 2009

Netop Simons udtalelse er interessant, da jeg finder det bemærkelsesværdigt, at han, inden sin deltagelse i Robinson Ekspeditionen, betænkeliggjorde, om han kunne formå at 'være sig selv', og derfor blot kunne *"forsøge at være hundrede procent sig selv"*. Dette indikerer, at det at 'være sig selv', ikke er noget, Simon bare er, men noget han kan vælge at være, samt at det at 'være sig selv' ikke noget han enten er eller ikke er, men noget, han også delvis kan være.

Jeg vil nu bruge denne observation til at belyse andre dele af empirien, da denne kan forklare, hvorfor flere af mine informanter har virket uklare i forhold til, hvornår de 'var sig selv'. Med det følgende udpluk af interviewet med Jonas fra 'Dagens Mand' vil jeg vise, at Jonas veksler mellem to 'fremstillinger' af sig selv, og at det er uklart, hvilke af de to han mener, 'var ham selv'. I det første uddrag forklarer Jonas, hvorfor han var ærgerlig over, at han, på sine venners opfordringer, havde taget jakkesæt på inde i studiet, da det gav pigerne i dommerpanelet et helt andet indtryk end den han er *"normalt"*:

"Jamen hun siger jo, at der er for rent. At jeg er for pæn, og at jeg er for ren. Hvor man kan sige.... At normalt er jeg... altså der er bare fart over feltet konstant. Jeg er meget impulsiv... der er... jamen, der er bare fart over mig. Så det der med det pæne og det rene, det rammer slet ikke på mig. Altså overhovedet. Så det var meget ærgerligt, at der blev stillet sådan et billede af mig oppe derinde, og det kunne jeg jo godt mærke, når de sagde det sådan der."

Jonas 25 år, Dagens Mand 2009

Det viste sig, at en af dommerne bedre kunne lide det indtryk, hun fik af ham i studiet, end det indtryk hun fik af ham i den lille portrætfilm, som blev vist undervejs i optagelserne til programmet. Dette fik Jonas til at ærgre sig over den måde, hvorpå han havde *"fremstillet"* sig selv i portrætfilmen:

"Hun siger, at hun havde håbet, jeg at jeg var revisor eller et eller andet, hvor jeg bare tænker, 'hvad er det nu, jeg har fremstillet mig selv som?'. Fordi DET ER mig, der er fremstillet i det her portræt her. Så øh, det var vildt ærgerligt, at jeg havde stillet mig selv forkert frem der".

Jonas 25 år, Dagens Mand 2009

På den ene side var Jonas altså ærgerlig over, at komme til at *"fremstille"* sig selv som *"en anden"* via det tøj, han havde på i studiet, mens han på den anden side var ærgerlig over at have stillet sig selv *"forkert frem"* i portrætprogrammet. Portrætfilmen 'er ham', men er på den anden side også blot en fremstilling, som kunne have set helt anderledes ud. Jonas'

vekslen mellem flere fremstillinger af ham selv illustrerer en tendens hos mine informanter til at bruge udtryk, der skal forklare 'hvem de er', afhængigt af, hvilken pointe omkring dem selv, de gerne vil fremhæve i interviewet. Dette ses ligeledes i uddraget fra interviewet med Ditte, der var glad for, at hun 'var sig selv' i 'Dating in the Dark' men fortæller også, at hun samtidig havde "*en facade op*":

"Og jeg tror, hvis jeg havde opført mig anderledes. Hvis jeg havde udgivet mig for noget, jeg ikke er, så ville jeg have haft det ekstremt dårligt [...] Nu ved jeg ikke, hvor lang tid de er af sted på Paradise Hotel? Jeg ville jo ikke kunne gå ind og spille en rolle i tre måneder".

Hvorfor tror du, at de spiller en rolle?

"Nej, det ved jeg heller ikke. Men hvis man skal beskytte sig selv, så er det jo klart, at man bliver nødt til at have en facade op. Men det ville jeg ikke kunne gøre i tre måneder".

Ditte 31 år, Singleliv 2009 og Dating in the Dark 2010

Ditte var altså 'sig selv' i 'Dating in the Dark', da hun ville have fået det dårligt, hvis hun havde givet sig ud for 'noget hun ikke er', men ser det som "*klart*", at man er nødt til at sætte "*en facade*" op under optagelserne for at "*beskytte sig selv*". Ditte var altså 'sig selv' under optagelserne, samtidig med, at hun satte en facade op. Dette ser jeg som udtryk for en generel inkonsistens i mine informanternes beskrivelser af, hvordan de var 'sig selv'. En inkonsistens, der peger på, at tilstanden af at 'være sig selv', ikke er en entydig, fikseret tilstand, man enten er i eller ikke er i. At 'være sig selv' er en dynamisk, kontekstrelateret tilstand, og det '*sig selv*' man er i én sammenhæng er ikke nødvendigvis det '*sig selv*', man er i en anden sammenhæng.

I min søgen efter, hvordan man ud fra et antropologisk perspektiv kan forstå dette, er jeg tyet til studier af *autencitet*. Antropolog Erik Cohen påpeger det, som et generelt træk ved subjektet i vores samtid, at det befinder sig i en søgen på det autentiske: Idet det ikke kan forlade sig på ydre omstændigheder, da disse er i konstant forandring, søger det ind i sig selv for at finde "*det ægte*"²⁶ (Cohen 1988:373). Cohen henviser til sociolog Dean MacCannel, idet han påpeger, at autencitet, er et socialt konstrueret koncept, hvilket betyder, at dets betydning er åbent for forhandling (ibid.:374). Der er ikke noget, der i sig selv enten er autentisk eller falsk. Hvad der er autentisk, afhænger af subjektets egen opfattelse af, hvad der er autentisk (ibid.:378). På samme måde mener jeg, at der for

²⁶ Min oversættelse af "*the real*".

mine informanter ikke er tale om enten at 'være sig selv' eller ikke at 'være sig selv', men derimod om flere forskellige opfattelser af, hvordan og hvornår man er 'sig selv', hvilket illustreres på tydelig vis af nedenstående uddrag fra interviewet med Tine:

"[...] med Singleliv, så får man en chance for at vise, hvem man egentlig faktisk er [...]"

Hvordan mærker du selv, hvornår du er dig selv, og hvornår du er den anden?

"[...] Jeg har jo både en blød og en hård side, og folk kan bedst lide den bløde. Dem der er tæt på mig. Øh, og folk der ikke er nær mig, de får den hårde. Og det vil sige et kamerahold, og det vil sige fyre jeg ikke kender. De får den hårde Tine. Men dem der kender mig rigtig godt, de ved jo godt, at der er den bløde. Men det får folk altså ikke serveret med det samme. Så det er nok det, jeg lægger ikke så meget mærke til det. Det kommer også lidt an på, hvilke optagelser, de skal ud og lave'.

Tine 27 år, Singleliv 2009 og 2010

Med '*hvem man egentlig faktisk er*', giver Tine udtryk for, at der er en eller anden essens af sig selv, hun kan udtrykke gennem sin medvirken i programmet, mens hun ved at skelne mellem 'den bløde og den hårde Tine', giver udtryk for, at hun kan vælge mellem flere udgaver af 'sig selv'. Således er mit argument, at på trods af, at det at '*være sig selv*' ofte udtrykkes som en fikseret entydig tilstand, peger empirien på, at der er flere '*sig selv*' man kan vælge at træde ind i og ud af under optagelserne til et realityprogram, og at det at '*være sig selv*' i et realityprogram ikke er en entydig, fikseret tilstand, men noget formbart og dynamisk.

6.4. Performer flere udgaver af 'sig selv'

På samme måde som antropolog Mia Schlichtkrull har studeret, hvordan turister iscenesætter sig selv på deres rejse, således at rejsen kommunikerer specifikke betydning omkring dem selv (Schlichtkrull 2007:112-14), vil jeg nu vise, hvordan realitydeltagere iscenesætter sig selv under optagelserne på en måde, som kommunikerer betydning omkring dem selv. Dette vil jeg gøre ved at se deltagelse i reality TV som en *liminoid performance*.

Den liminoide performance er et begreb antropolog Victor Turner har videreudviklet fra Arnold van Genneps begreb *overgangsritual (rite de passage)*, som betegner ritualer, der har til formål at bringe det rituelle subjekt fra en social status til en anden ved at føre det gennem tre faser (Turner 1992:23). Først separationsfasen, hvor det

rituelle subjekt isoleres og hermed løsriveres fra sin tidligere sociale status. Dernæst overgangsfasen/liminalfasen, hvor selve transformationen finder sted; det rituelle subjekt udsættes for prøvelser, almindelige regler ophæves, og vedkommendes sociale identitet er potentielt åbent for alle muligheder. Til slut integrationsfasen, hvor det rituelle subjekt reintegreres i samfundet, nu med en ny social identitet (Gennep 2004 [1909]:10-15). Turner overførte ideen om overgangsritualet fra simple stammesamfund, hvor det oprindeligt var blevet studeret, til komplekse urbane miljøer. Her karakteriserede han den liminale fase som en form for legetilstand, som kan kaldte liminoid performance (Turner 1992 [1982]:54-55). Den liminoide performance er, på samme måde som den liminale fase, en kollektiv begivenhed, men er anderledes drevet af de medvirkendes personlige motiver, idet det liminoide subjekt i modsætning til det liminale, indgår på eget personlige initiativ, og selv vælger sine symboler (ibid.:43,53). Ved at inddrage de udvalgte symboler undervejs i den liminoide performance, tilfører det liminoide subjekt betydning til sin performance og kommunikerer herved betydninger om sig selv undervejs til sit publikum. Turner fremhæver dog, hvordan det liminoide subjekt, netop i kraft af performance-konstellationen, er afhængig af publikums fortolkning af dets brug af de inddragede symboler for at begribe den betydning det kommunikerer omkring sig selv (ibid.:22). Netop dette forhold, at performer og publikum samles i en løbende betydningsdannelse omkring symbolerne, er en del af det, der adskiller den liminoide performance fra den liminale fase. Hvor den liminale fase har til formål at integrere det liminale subjekt i gruppen gennem internalisering af gruppens værdier, udføres den liminoide performance derimod for, at den det liminoide subjekt kan skabe og begribe sig selv i en fælles løbende virkelighedskonstruktion med sit publikum og bevidstgøre sin omverdenen om denne proces (ibid.:21-23, 53-55). Jeg vil nu vise, hvordan denne proces løbende finder sted under mine informanter deltagelse i realityprogrammer.

Optagelserne til et realityprogram er en rammesat begivenhed. Jeg fulgte f.eks. optagelserne til 'Singleliv' og overhørte tilrettelæggeren briefe kameraholdet: *"Til sidst skal vi så have billeder af Tine, der stavrer ned af trapperne og siger noget med, at det var en dejlig aften"*. Han viste mig sit manuskript, hvori han havde planlagt de overordnede rammer for handlingen i det færdige program ud fra, hvad Tine havde fortalt ham om sine forventninger til aftenen. *"Det er sådan, man laver reality TV"*, fortalte han mig, *"det meste er planlagt på forhånd"*. Der er altså sat nogle rammer fra produktionens

side, indenfor hvilke realitydeltageren kan performe. Jeg ser det at blive udvalgt til et realityprogram som den første fase, separationsfasen i den liminoide performance. Her løsriver den kommende realitydeltager fra sin tidligere sociale status som almindelig, ukendt person, idet vedkommende er blevet udvalgt til at komme i fjernsynet og hermed blive kendt. Optagelserne til realityprogrammet er den liminoide performance's overgangsfase. Her performer realitydeltageren sig selv. De 'kulisser' (Goffman 1992 [1974]:27,28) realitydeltageren vælger at inddrage i sin performance er symboler på betydning, som realitydeltageren ønsker at kommunikere omkring sig selv. Et symbol er, i klassisk forstand, en ting eller en handling, som, for dem, der betragter det, står for noget andet, end det det ser ud til at være (Bernard og Spencer 2004:535-539)²⁷. Nadja valgte at få lavet *hairextentions*²⁸ og tage i byen i Køge i stedet for i København for at vise, at hun havde forandret sig siden de forrige optagelser. Kim valgte at tage en T-shirt på med skriften "*Pussy master*" for at kontrastere sit kontrollerede "*coach-look*" ved at vise, at han også kunne være "*fræk som en slagterhund*". Tine valgte at tage en lille sommerkjole på til optagelserne af hende i tredje sæson af *Singleliv* frem for stramtsiddende seksuelt udfordrende tøj for at vise, at hun også havde en blød side. Jonas valgte at tage hættetrøje på i den lille portrætfilm, der var lavet om ham til 'Dagens Mand' for at vise, at der er "*fart over feltet*" i hans liv, mens han havde taget et jakkesæt på i studiet for at se '*pæn ud*'. Som det fremgår af de nævnte symboler, er det stort set alle sammen beklædningsgenstande, altså materialer som kan købes. Ziehe & Stubenrauch peger på forbrug som et vigtigt middel for subjektet til at finde og give sig selv udtryk, idet det, at være i besiddelse af en specifik vare, forbindes med et væld af medfølgende egenskaber, åndelige såvel som mere håndgribelige. Man anskaffer sig ting –ikke for tingens skyld i sig selv, men fordi tingene åbner op for mulige potentialer for at forandre sig selv (Ziehe & Stubenrauch 1983:36). Således mener jeg, at realitydeltageren performer sig selv ved at iscenesætte sig selv med udvalgte rekvisitter, som har til formål at udtrykke, hvem han er. Rekvisitterne udskiftes løbende og bruges således af realitydeltageren til at kommunikere

²⁷ Et eksempel på et ritual hvor et symbol inddrages på en sådan måde, at det forstærker specifikke normer og værdier i gruppen kan hentes fra Turners studie af religiøse ritualer blandt Ndembu-folket i Zambia, hvor *mudyi*-træet er et centralt symbol. Under ritualet ridser udvalgte personer af stammens medlemmer i træets stamme, som udskiller en hvid mælke-lignende substans. Denne substans symboliserer en hel række forskellige betydninger for Ndembu-folket, heriblandt moderens hvide brystmælk til barnet, som i dette specifikke ritual indgår på en sådan måde, at det bekræfter samfundets matriarkalske struktur og derved styrker samfundets værdisystem (Turner 1967:48-58).

²⁸ *Hairextentions* er kunstigt hår, man kan flette på sit eget hår for at det skal se tykkere og/eller længere ud

flere betydninger omkring, hvem han mener, han er. Som nævnt er den liminoide performance karakteriseret ved, at det liminoide subjekt indgår i en gensidig udveksling af betydning med publikum for at begribe den betydning, det tilfører sin performance gennem inddragelsen af symboler. Jeg mener således, at realitydeltageren først befinder sig i den liminoide performance's tredje fase, integrationsfasen, når denne har modtaget publikums respons på sin performance. Ikke fordi publikums respons kan give realitydeltageren en ny status, men fordi publikums respons er af afgørende betydning for, at realitydeltageren kan begribe, hvilken betydning han har tilført sig selv ved at iscenesætte sig selv med forskellige symboler. Set fra et sådan perspektiv slutter overgangsfasen derfor ikke for realitydeltageren, idet optagelserne slutter, og han er færdig med at performe sig selv. Respons fra publikum er et afgørende element i den liminoide performances overgangsfase, hvilket vil illustreres i det følgende kapitel, hvor jeg vil vise, hvordan mine informanter forholder sig til publikums respons.

7. Respons fra omgivelserne

- en nødvendighed for at realitydeltageren kan begribe sig selv

I dette afsnit vil jeg argumentere for, at realitydeltageren er sårbar overfor publikums respons på de betydninger, han har tilført sig selv gennem sin performance samt vise på hvilken måde publikums respons har betydning for, hvordan realitydeltageren begriber sig selv. Dette vil jeg gøre ved først at vise, hvordan mine informaners forholder sig ambivalent til respons fra folk, de ikke kender. Jeg vil se ambivalensen som et udtryk for, at realitydeltageren blotter sin egen oplevelse af sig selv, og herved gør sig selv sårbar overfor, hvordan denne blottelse bliver modtaget af publikum. Det at blotte sig vil jeg forstå ud fra Foucaults bekendelsesbegreb, og med udgangspunkt i et specifikt empirisk eksempel, vil jeg argumentere for, at tilstedeværelsen af et publikum er en nødvendighed for, at realitydeltageren kan erkende sig selv. Afslutningsvis vil jeg vise, hvordan denne pointe er særlig tydeligt at se i den måde, hvorpå mine informanter forholder sig til respons fra venner og familie.

7.1. Ambivalent forholden sig til respons fra folk de ikke kender

Antropolog Gitte Olesen har studeret, på hvilken måde andre menneskers respons indgår i transvestitters performance af dem selv som kvinder. Hun fremhæver, idet hun henviser til Schieffelin, at den betydning performerens ønsker at kommunikere omkring sig selv ikke altid modtages af publikum på den måde, performerens ønsker det. Herved påpeger hun performancens risikoelement; performerens risikerer at blive latterliggjort af sit publikum, såfremt dette misbilliger performancens budskab, da dette vil blotte performerens manglende indsigt i gruppens værdier for, hvad der er socialt acceptabelt at kommunikere omkring sig selv (Olesen 2007: 136,142). Publikums respons er altså essentiel for performerens forståelse af sig selv, idet denne ses som et parameter for, om budskabet bag performance er socialt acceptabelt eller ej (ibid.: 142; Schieffelin 1998:194-95,197; Sjørlev 2007:12). På samme måde som Olesen påpeger en sårbarhed i transvestitternes reaktioner på den respons de får fra omverdenen på deres performance som kvinder, vil jeg nu vise, hvordan risikoelementet i mine informaners performance af dem selv ligeledes giver sig udtryk i en sårbarhed overfor respons fra folk, de ikke kender.

Mange af mine informanter fortalte, at de ikke altid ved, hvad de skal stille op, når de bliver genkendt på gaden, af folk de ikke kender. Flere har moret sig ved at lade som om, folk tager fejl ved at benægte, at de har været med i et realityprogram som f.eks. Anders, der nogle gange bekræfter sin deltagelse i 'Dagens Mand' og andre gange benægter den:

"Men det var... til sidst var det irriterende, for de kommer over 'Hej. Er det ikke dig fra Dagens Mand?' og sådan noget. 'Jo det er det', og tit har jeg benægtet det og kommet med alle mulige røverhistorier og sådan noget. Taget pis på dem".

Anders varierer ligeledes i den måde, han forholder sig til de kommentarer på sin medvirken, han får fra folk, han ikke kender:

"Hvis du selv mener, at du har den rigtige opfattelse af, hvad dine ting er, så er man måske lidt ligeglad med, hvad de siger".

[...]

"Det var da fedt, lidt et selvtillids-boost at... og man får også sådan en blog, som man kan skrive på. Folk kan skrive en hel masse der, og det er selvfølgelig altid fedt at få at vide, sådan nogle ting. Når piger de skriver alt muligt".

Anders 24 år, Dagens Mand 2009

Anders er dels *"ligeglad"* med, hvad folk siger, og dels beskriver han det som *"fedt"* at få kommentarer på sin blog. Hertil er det relevant at vide, at hvor han i første uddrag forholder sig til dommernes negative kommentarer under optagelserne til 'Dagens Mand', forholder han sig i andet uddrag til de positive kommentarer, han har fået på sin blok. Dette er illustrerende for, hvordan mine informanter generelt har det med respons fra folk, de ikke kender; de er *"glade"* for positiv respons og *"ligeglade"* med negativ respons. Slår man ordet 'ligeglad' op i den danske synonym ordbog, får man to nuancer af ordets betydning: *indifferent* (uden betydning) og *uinteresseret*²⁹. Jeg kan ikke gå ud fra, at mine informanter er bekendte med disse to sproglige nuancer, men mener dog, at denne observans sætter empirien i et interessant perspektiv: Mine informanter er uinteresserede i negativ respons fra folk, de ikke kender, da denne er uden betydning. En sådan forholden sig fremgår umiddelbart af citaterne underneden fra interviewene med Simon og Lene.

²⁹ <http://www.dkordbog.dk/index.php>.

Ingen af dem har oplevet negativ respons på deres performance, men forholder sig her til, hvordan de ville have haft det, hvis de havde fået negativ respons:

"Altså, man bliver mere glad for nogen, der siger, at man var skide god end for nogen, der siger, at man var en dum stodder. Men altså, dem der siger, at man var en dum stodder, dem er jeg sgu ligeglad med".

Simon 24 år, Robinson Ekspeditionen 2009

"Der kan jo sidde nogen hjemme i Danmark og har set Singleliv og bare tænkt 'hold kæft en latterlig so' i princippet. Det er jo ikke til at vide, for det er jo ikke nogen, jeg kender. Det betyder ikke noget".

Lene 45 år, Singleliv 2009 og 2010

Men når nu Simon og Lene er ligeglade med eventuel negativ respons, virker det i øjenfaldende, at de i uddragene underneden udtrykker lettelse over kun at have fået positiv respons på deres performance:

"Øhm, altså virkelig, virkelig, virkelig kærlige og skønne reaktioner. Og ingen, heldigvis, ingen negative reaktioner. Overhovedet".

Simon 24 år, Robinson Ekspeditionen 2009

"Men der kunne jo godt være mennesker, der ikke ville bryde sig om eller synes, man var for meget ikk'. Men jeg har heldigvis kun fået positiv respons, så jeg har ikke fortrudt det på noget tidspunkt".

Lene 45 år, Singleliv 2009 og 2010

Hvis mine informanter er 'ligeglade' med negativ respons, burde de ikke være lettede over positiv respons -hvis den negative respons ikke betyder noget, er der ikke jo heller noget at være lettet over, hvis den ikke er der? Jeg ser også dette som en ambivalens, der er udtryk for det før omtalte dobbeltperspektiv (Willerslev 2007) informanterne har på sig selv, idet de forholder sig til deres medvirken i et realityprogram: De fortæller ud fra, hvad de forestiller sig er socialt acceptabelt at sige ud fra andre menneskers perspektiv samtidig med, at de fortæller ud fra, emotionelle indtryk af folks respons. I henhold til den tidligere kontekstualisering oplever subjektet i dag, at det selv må skabe sin identitet ud fra dets egne fornemmelser for, hvad der føles rigtigt og forkert for det selv (Durkheim 1897; Simmel 1902; Ziehe & Stubenrauch 1993; Andersen 2010). Jeg mener derfor, at ved at sige, at de er 'ligeglade' med andres negative vurdering af deres performance, kommunikerer mine informanter indforståethed med den norm der skaber en forventning om, at man bare skal gøre, hvad der føles rigtigt for én selv uden at lade sig mærke med,

hvad omverdenen mener om dette. Som jeg har vist i kapitlet om det analytiske fundament mener jeg dog, at subjektet begriber sig selv i mødet med andre mennesker, og at ligegyldighed overfor andre menneskers respons derfor er usandsynlig. Netop dette er grunden til, at mine informanter er lettede over fraværet af negativ respons. Denne sårbarhed som jeg nu har tydeliggjort gennem mine informanternes ambivalente forholden sig til respons vil jeg i det følgende se som et udtryk for, at realitydeltageren *bekender sig selv*.

7.2. Bekender sig for at erkende sig

I kontekstualiseringen af specialet har jeg beskrevet, hvordan andre studier af reality genren fremhæver det som centralt for genrens appelformer, at programmerne konfronterer seeren med intime, tabublagte og følelsesbetonede øjeblikke for at skabe en gennemsigtig relation til de medvirkende (Bondebjerg 2001, Jerslev 2004:230, Jansen og Jensen 2003:10). De af mine informanter, som under optagelserne har haft reaktioner, hvor de har udvist intime, tabublagte eller følelsesbetonede sider af dem selv, har været glade for, at disse reaktioner kom med i programmet, da de, som de beskriver, giver indblik i, 'hvem de er'. Dette ses bl.a. i følgende udpluk af interviewet med Heidi, hvor hun beskriver, hvordan hun havde det med et afsnit, hvor hun brød sammen efter en voldsom begivenhed.

"Men det er meget sjovt. Der er mange der har, lige præcis på det her afsnit, er der mange, der har skrevet 'årh, jeg trillede en tåre sammen med dig', og det synes jeg var ret vildt".

Hvad har det betydet for dig med de her tilbagemeldinger?

"Det er da fedt, tror jeg i virkeligheden, at jeg synes. Fordi at folk kan jo godt se, at det er fordi, jeg er sympatisk, at jeg bliver ked af det på denne her måde. At fordi jeg i virkeligheden overvejede, hvad der kunne ligge bag".

Heidi 33 år, Robinson Ekspeditionen 2009

For Heidi er det ikke folks tilbagemeldinger, der har været "*fedt*", men selve det, at de har kunnet se, at hun er "*sympatisk*", ved at få indblik i hendes måde at reflektere over den voldsomme hændelse. Dette øjensynliggør et interessant paradoks i forhold til det, at 'være sig selv'. I forrige afsnit påpegede jeg, at det at 'være sig selv' er en tilstand for væren, man bevidst kan gå ind i, hvilket fordrer en vis kontrol. Det, empirien her yderligere viser, er, at realitydeltageren også viser 'hvem han er', når vedkommende mister kontrollen og

agerer spontant. Dette paradoks er interessant, idet det peger på, at ønsket om at vise, 'hvem man er' ikke nødvendigvis er et ønske om at fremstå på en bestemt måde, men snarere er et ønske om at vise sig, som man er. Ønsket om at vise sig, som man er, ses udtrykt i nedenstående uddrag fra interviewet med Lene:

"Så jeg var nervøs for, hvordan folk modtog det. Det vil jeg indrømme. Jeg var super nervøs for det, men samtidig havde jeg det sådan lidt, 'Jamen sådan er jeg jo'".

Lene 45 år, Singleliv 2009 og 2010

Antropolog Michael Jackson skriver om, hvorledes det at fremstå sårbar og fejlbarlig for andre gennem sin fortælling, kan virke healende på den, som fortæller (Jackson 2002:60). Han bruger ordet *bekendelse* om det at fortælle sin historie i et fællesskab, hvor de omkringværende lytter til det, som bliver sagt. Herfra argumenterer han for, at grunden til, at det at bekende sig selv, kan opleves som healende for den fortællende er, at fortælleren, igennem de andres lytten oplever, at hans historie har social relevans (ibid.:40,61)³⁰. Ordene bekendelse og selverkendelse minder i deres stavemåder om hinanden, idet begge indeholder ordet *kende*. Postulatet, som indledte dette speciale, er Foucaults beskrivelse af det, han ser som en generel accepteret forventning til subjektet i vores samtid; det skal søge at kende sig selv samt delagtiggøre sin omverdenen i denne selverkendelsesproces (Foucault 2007:148). *Bekendelsen* er ifølge Foucault en vigtig del af det vestlige samfunds selvteknologi³¹ (ibid.:115) Han beskriver, hvordan betydningen i begrebet *bekendelse* kan relateres til, hvad subjektet forbinder med *sandhed*³². Han pointerer, at det vestlige samfund bygger på kristne værdier (Foucault 1988:48), og at sandheden i Kristendommen findes for den enkelte inde i den enkelte selv og kun kan findes gennem selverkendelse. Selverkendelsen opstår, idet den troende bekender sig til Gud, hvilket han gør ved at

³⁰ Jacksons analyse er lavet på baggrund af et studie af, hvordan folk, der har været igennem traumatiske hændelser, sammen skaber mening og forståelse af disse ved at fortælle om dem til hinanden. Jeg påstår ikke, at mine informanternes TV optræden har samme traumatiske karakter, men jeg mener, at hans brug af begrebet bekendelse kan overføres på det, mine informanter gør gennem deres medvirken i et reality program, idet de på samme måde som Jacksons informanter, kommunikerer noget sårbart omkring sig selv, som andre modtager.

³¹ , Selvteknologi er de vidensformer og strategier subjektet kan anvende for at opnå lykke (Foucault 2007:154).

³² I det gamle Grækenland mente man f.eks., at der var en universel sandhed, som mesteren skulle oplære sin lærling i, for at denne kunne leve et lykkeligt liv i selvstændighed. Lærlingen var ikke forpligtiget til at bekende sine fejl til sin mester, men skulle blot ransage sig selv for at vurdere, om hans gerninger var i overensstemmelse med mesterens forskrifter for korrekt adfærd (ibid.:156-57, 163)

afsløre sig selv over for Gud og vise sig selv som en synder, vise sig selv *"som han er"*³³ (Foucault 1988:42; 1997:184). Det afgørende er ikke, om Gud eller præsten kender sandheden, eller om den troende roder bod på sine u gerninger. Det afgørende er selve bekendelsen, da det er den verbale handling i at fortælle sin synd, der får den kristne til at erkende sig selv (Foucault 1997:185). Den kristne har således både pligt til at bekende sin tro og pligt til at bekende sig selv –ikke bare til Gud men også til andre mennesker i samfundet. Offentligheden bliver således et forum, hvori den kristne kan opnå selverkendelse ved at udlevere sig selv (Foucault 1988:40-42). Via et specifikt empirisk eksempel vil jeg nu argumentere for, at Foucaults bekendelsesbegreb kan bruges til at forstå, hvordan mine informanter bekender sig i realityprogrammer for at begribe sig selv.

Eksemplet, jeg har udvalgt er taget fra interviewet med Morten. Morten har været i 'QTV' for at fortælle om en traumatisk hændelse fra sin barndom, og uddraget er et illustrativt eksempel på mine informanternes motivationer for at vise sårbare sider af sig selv:

Hvad var det, der gjorde, at du ville fortælle om det på TV?

"Jamen det er noget med, at jeg håber, at andre de ligesom kan lære noget af de erfaringer, jeg ligesom har gjort mig. Jeg vil gerne give af de erfaringer, som jeg ligesom har følt på min egen krop. Kan man ligesom sige. Jeg er jo gået igennem en del ting, der har været forbandet hårde for mig, og jeg ville ligesom synes, at det ville være en skam, hvis andre ikke kunne lære af de ting der. Uden at stå, uden at stå i så mange problemer, som jeg gjorde den gang".

Er det fordi du selv godt kunne have brugt at høre nogle andres historier den gang?

"Nej... nej egentlig ikke... den gang, der tror jeg ikke... at jeg havde overskud til at lytte til andres, andres historier. Det, at man kan høre på, hvad andre de siger, det kræver et vist overskud. Det havde jeg ikke på daværende tidspunkt. Du kan jo kalde det en form for hjælp til selvhjælp. Nu prøver jeg jo at sidde og sige til dig, at jeg gør det for deres skyld, det gør jeg sådan set også. Men det er da i høj grad også for min egen. Det indrømmer jeg da gerne. Det er det da".

Morten 22 år, QTV 2008

Som det fremgår korrigerer Morten sig selv undervejs i uddraget og præciserer ønsket om at hjælpe andre til et ønske om at hjælpe sig selv ved at fortælle sin svære historie. Her beskriver han følgende, hvad det var, der hjalp ham ved at fortælle sin historie:

"Det hjælper jo også mig, hver gang jeg får tingene talt igennem og får fortalt min historie. Det gør det jo. Jeg får jo også ligesom tingene en lille smule på plads hver gang".
Morten 22 år, QTV 2008

³³ Min oversættelse af *"as he is"*

Med Foucaults bekendelsesbegreb kan dette forstås som, at det, der hjælper Morten ved at få *"tingene talt igennem"*, er at han, ved at bekende sig selv i et offentlig forum, afslører han sig selv, som han er, hvilket hjælper ham til at erkende sig selv. Det betydningsfulde for mine informanter er således selve det, at de har performet sig selv, velvidende, at der er nogen der har set dem. Dette illustreres af sidste uddrag af interviewet med Morten:

Jamen, jeg har fortalt min egen historie så mange gange, så jeg tror ikke, altså selvfølgelig kommer der nok nogle oplevelser og nogle ting ud af det. Men det er ikke, det var ikke så stort for mig at fortælle min historie i TV der, som det var at tale med værten [...] den der stemning af, at nu er det mig der er på, og nu er det mig, der er på i en halv time ikke [...] Så lytter folk jo også. Så lytter de jo....'.
Morten 22 år, QTV 2008

Mortens udtalelse understreger, at det ikke var så meget det at fortælle sig historie, som det var det at fortælle sin historie foran en studievært og et publikum der *"lytter"* til ham, der hjalp ham. Senere i interviewet fortæller Morten, at det giver ham en følelse af *"anerkendelse og respekt"*, når folk vil høre hans historie. Dette viser analysen tilbage til Jacksons optik på bekendelsen; netop at fortælle sin historie i et fællesskab, hvor de omkringværende lytter til det, som bliver sagt kan opleves som healende for den fortællende, fordi fortælleren, igennem andres anerkendelse af sin historie, oplever, at den har social relevans (Jackson 2002:40,61).

Det er mit argument, at realitydeltageren er sårbar overfor respons fra folk han ikke kender, da det at 'være sig selv' i et realityprogram er en form for bekendelse af, hvad realitydeltageren oplever som socialt acceptabelt at kommunikere omkring sig selv. Således er jeg uenig med Andersen, som jeg refererede til i specialets kontekstafsnit. Han påstår, at det moderne menneske ikke nødvendigvis forventer en reaktion, når det sender et budskab, da det ikke er det konkrete publikum, der er det interessante, men derimod *muligheden* for, at der kan være et publikum (Andersen 2010:155-56). Jeg mener, at bekendelsen netop fordrer publikums tilstedeværelse, idet publikums respons er afgørende for at realitydeltageren kan begribe betydningen i det, han har kommunikeret omkring sig selv. I det følgende vil jeg vise, hvordan nødvendigheden af et publikums respons for, at realitydeltageren kan begribe betydningen i sin performance på særlig vis understreges af, hvordan mine informanter forholder sig til respons fra venner og familie.

7.3. Familiens og vennernes respons

Den form for respons mine informanter generelt har været glædet for, er den respons, de har fået fra familie og venner, som bekræfter dem i, at de var 'sig selv' i det program, de har medvirket i. Man har som realitydeltager ikke lov til at se programmerne, før de bliver sendt i fjernsynet, og første gang mine informanter har set programmerne, har oftest været sammen med nære venner eller familie. De beskriver det som en hyggelig sammenkomst, hvor de sørger for mad og drikke til deres gæster, som efterfølgende melder tilbage, hvad de synes om realitydeltagerens TV optræden. Nedenfor ses et udpluk af interviewet med Lene, som fortæller om, hvordan hun oplevede det, da hendes veninder og familie reagerede på hendes medvirken i Singleliv:

"Det er veninder, jeg har haft lige siden, jeg gik i tredje klasse. Så de kender mig så godt og igen, 'ehhj, det er typisk dig', og 'ehhj, nu gør du det igen, og der bruger du det der ord igen'. Og nej. Lige med dem, der var jeg helt cool. Altså, der havde jeg ikke den der. Jeg havde det lidt, da min mor og far så det. Jeg så det ikke med dem, men jeg var meget spændt på, hvad de syntes, og om de syntes, at jeg var for meget. Og de ringede også bare bagefter og sagde 'det er jo dig i en nøddeskal altså. Du har det sgu da sjovt, det er altid noget, kan man sige' altså. Og de har jo altid holdt af mig, som jeg var".

Lene 45 år, Singleliv 2009 og 2010

Lenes venner har altså kunnet gøre hende opmærksom på små nuancer i hendes fremtræden, som er "typisk" hende, ved at udpege dem for hende i programmet. Som det fremgår, har hun været lidt nervøs for sine forældres tilbagemelding, men som vist, oplever hun den som positiv, idet de ligeledes kunne bekræfte hende i, at hun 'var sig selv' i programmet. Af og til har mine informanter selv fornemmet, at de var sig selv under optagelserne men har haft brug for respons fra familie og venner på det endelige program for at få bekræftet, om det 'sig selv', de mente, de var, nu også var det 'sig selv' andre kunne genkende, når de så programmet. Dette fremgår bl.a. af citatet nedenfor, hvor Tine udtrykker begejstring for, at "folk" har kunnet se en forskel i de dele af programmet, hvor hun var sammen med en x-kæreste og derfor selv følte, at hun 'var sig selv':

"Og der er jeg jo helt mig selv, for jeg er jo tryk ved ham. Og jeg er jo helt mig selv og bare... der har folk gjort mig opmærksom på, 'der er du bare en helt anden Tine, end når du er på date med en anden'. Så det har også været sjovt at se deres reaktioner".

Tine 27 år, Singleliv 2009, 2010

Det samme gælder for Simon, hvis udtalelse, jeg tidligere fremdrog i en argumentation for, at det at 'være sig selv' i et realityprogram kan forbindes til at være, ligesom man er

derhjemme. Her uddyber han, hvordan hans venners tilkendegivelser fungerede som en slags verifikation af, om denne målsætning var lykkedes ham:

"Ja ja. Nå men nu blev jeg jo fremstillet rigtig godt altså... og det var dejligt. At de syntes, 'ok det er cool at kende ham der Simon der. Han bliver fremstillet godt, og han er den, som vi kender ham'. Så det var en rigtig god oplevelse. Altså fedt, at de kunne sige, 'det er den samme Simon, som vi kender i Danmark'. Det var vigtigt for mig. Det var et af de kriterier, jeg havde til at starte med. Jeg har ikke hørt nogen, der har sagt 'nej det... det er ikke den Simon, vi kender'".

Simon 24 år, Robinson Ekspeditionen 2009

På samme måde, som Olesen har vist, at transvestitter har brug for at fornemme at andre opfatter dem som kvinder for selv at kunne føle sig som kvinder (Olesen 2007:136,145), har jeg nu vist, at realitydeltageren har brug for at fornemme, at familie og venner har oplevet, at han var 'sig selv' i programmet, for at han kan til at sikre sig, at det 'sig selv', han kan se sig selv agere i programmet, er det samme 'sig selv', andre ser ham agere i dagligdagen. Dog er denne verificering ikke målet i sig selv. I det følgende vil jeg vise, at denne blot er et udgangspunkt for, at realitydeltageren, som sin egen performance's vigtigste publikum, selv kan betragte, hvordan han er, når han er 'sig selv', hvilket kan ses som den liminoide overgangsfase afgørende element.

8. At se sig selv udefra

– realitydeltageren som sit eget vigtigste publikum

Ud fra en performativ tilgang til det at begribe sig selv, vil jeg i dette afsnit argumentere for, at selvom publikum er en nødvendighed for, at realitydeltageren kan begribe sig selv, er realitydeltageren sit deres eget vigtigste publikum. Jeg vil vise, hvordan det at "se sig selv udefra" giver mine informanter en ny måde at fortolke sig selv på. Dette ved at udfolde Willerslevs analytiske begreb dobbeltperspektivet og hermed argumentere for, at realitydeltageren objektificerer sig selv, idet han betragter sin egen performance, hvilket gør ham i stand til at begribe sig selv som et subjekt. Endelig vil jeg argumentere for, at realitydeltagerens dobbeltperspektiv på sig selv undergår en sammensmeltning, således at han ser sig selv ud fra en forestilling om, hvordan andre mennesker ser ham, men bedømmer sig selv ud fra egne værdimæssige og moralske standarder. Dette argument illustreres på særlig vis af tre informanternes oplevelser og ageren i forhold til deres deltagelse i programmet 'Singleliv'. Afslutningsvis argumenterer jeg for, at paradoksaliteten i mine informanternes forhold til tilstedeværelsen af et publikum kan ses som en praktisering af det tidstypiske paradoks, som jeg indledningsvis har påpeget.

8.1. Om at se sig selv fra andre menneskers perspektiv

Som jeg viste i forrige afsnit, har respons fra venner og familie generelt stor betydning for mine informanter, idet denne respons har kunnet bekræfte dem i, at de 'var sig selv' i det realityprogram, de har været med i. Det jeg nu vil vise er, hvordan det opleves for mine informanter at se sig selv, når de er 'sig selv'. Generelt beskriver mine informanter det, at se sig selv i et realityprogram som en oplevelse, der kræver dyb koncentration, og som det fremgår af citaterne underneden virker respons undervejs i udsendelsen som en forstyrrelse, da det tager realitydeltagerens opmærksomhed fra sig selv i programmet:

"Jeg blev virkelig overrasket over, hvor mange mennesker, der havde set det. I min omgangskreds. Jeg blev fuldstændig.... kiiiiimet ned med telefonsamtaler og sms'er. Også midt i programmet. Hvor de sagde, 'er det dig på TV?'. 'Ja! Jeg kan ikke snakke i telefon lige nu!'".

Jan 39, Dagens Mand 2008

"I første sæson da det blev vist, da holdt vi Singleliv loge. Hvor vi var en ti veninder, der mødtes her hjemme til pølsehorn og hvidvin hmm, et eller andet snack. Hver tirsdag og så det. Men så fandt jeg også lyn hurtigt ud af, at de kunne ikke holde kæft, de tøser der, når der var Singleliv, og jeg syntes jo, at det var enormt interessant at høre hver enkelt ord".
Tine 27 år, Singleliv 2009 og 2010

På trods af, at respons undervejs i udsendelsen virker forstyrrende på realitydeltagerens oplevelse af sig selv, har det, at se sig selv 'som sig selv' mens andre ser dem, stor betydning for informantens oplevelse af sig selv. Som det fremgår af citatet underneden, var der for Anders en forbindelse mellem det, at det var "sjovt" at se sig selv i fjernsynet, og at "telefonen glødede":

"Jamen det var da sindssygt sjovt. Hvor man pludselig ser sig selv i fjernsynet, og telefonen den glødede. Det var super sjovt".

Alle skrev?

"Ja, hele min telefonbog de skrev. På Facebook, da jeg kom hjem... jeg ved ikke, min computer havde stået tændt, og jeg ved ikke, der var femten nede i chatten, og jeg havde fået... jeg ved ikke... tyve nede i mailbakken allerede. Og det var en time efter".
Anders 24 år, Dagens Mand 2009

Det tilføjer altså noget til realitydeltagerens oplevelse af sig selv, at der er andre, der har set ham i programmet. Dette leder analysen hen på, hvad det er ved denne tilstedeværelse af andre menneskers blik, der skærper realitydeltagerens eget blik på sig selv. Flere af mine informanter har omtalt det at se sig selv i et realityprogram, som at "se sig selv udefra". I denne forbindelse er det interessant, hvordan Simon gentagne gange bruger ordet "selverkendelse" om den oplevelse, han har haft af at se sig selv på TV:

"Virkelig sjovt altså. Man er jo ikke vant til at se sig selv. På TV. Så det var sjovt. Altså, der kommer en helt anden form for selverkendelse ikk'. Altså. For hvor tit er det, at man ser sig selv agere og snakke og sådan? Det var meget interessant. En ny form for selverkendelse, som er mere sådan en ydre form for selverkendelse. Hvor man tænker om sig selv, altså man er ikke vandt til selverkendelse på den måde. Man kan virkelig bare se, hvordan man virker på folk".
Simon 24 år, Robinson Ekspeditionen 2009

Som det fremgår, er der ifølge Simon, tale om en "anden form for selverkendelse", som bl.a. relaterer sig til, hvordan han agerer i relation til andre mennesker. Dette er fokuspunkt for mange af mine informanter, og ligesom Simon, udtrykker flere det med vendingen "hvordan man virker på folk". For Erik var det, at se hvordan han "virker på andre folk",

en af de ting der gjorde, at han meldte sig til 'Hvad Kvinder vil ha'', der som beskrevet, er et program, hvor en gruppe mænd indbyrdes dystre med deres kendskab til, 'hvad kvinder vil have':

"... og det var også en af de ting, som gjorde, at jeg meldte mig. Det var jo, at jeg havde mulighed for at gøre det og så ligesom se mig selv. Ligesom reflektere over, hvordan gør jeg, hvordan er jeg, hvordan virker jeg på andre folk".

Erik 23 år, Hvad kvinder vil ha' 2008

Ligeledes var Ditte med i 'Dating in the Dark' for at møde en anden type fyr, end dem hun normalt kommer i kontakt med, og lagde, idet hun så programmet, mærke til, hvilke signaler hun sendte ud, med en formodning om, at disse signaler kunne være noget af årsagen til, at hun altid kommer i kontakt med den samme type fyr:

"Jamen jeg tror mere, at jeg er obs. på, hvad jeg har siddet og sagt... Men omkring mig selv, der tænkte jeg også mere på, hvad er det egentlig for nogle signaler, man sådan sender ud. Så det tænkte jeg også meget over, da jeg sad og så det. Sådan set udefra, hvad er det for ting, jeg sender ud".

Ditte 31 år, Singleliv 2009 og Dating in the Dark 2010

Der er altså noget ved det at se sig selv med de andres blik, der gør, at mine informanter ser sider af sig selv, de normalt ikke ser. For at tilnærme mig en forståelse af, hvad det er man ser, når man ser sig selv fra andre menneskers perspektiv, vil jeg i det følgende endnu en gang inddrage Willerslevs dobbeltperspektiv.

8.2. Om at erkende sig selv som subjekt ved at se sig selv som objekt

I dette afsnit vil jeg udfolde begrebet dobbeltperspektivet yderligere ved at inddrage nogle af de teoretikere Willerslev inddrager i sin diskussion af begrebet. Herved vil jeg anskueliggøre, hvordan dobbeltperspektivet som forudsætning for, at subjektet kan begribe sig selv som et subjekt, er analytisk anvendeligt til at forstå, hvad det er, mine informanter kan se, idet de ser sig selv i et realityprogram.

Argumentet om det dobbelte perspektiv tager udgangspunkt i psykoanalytikeren Jacques Lacans teori om subjektets selverkendelses-proces (Lacan 1989 [1966]). Subjektets selverkendelsesproces starter, ifølge Lacan, allerede i spædbarnsstadiet i det øjeblik barnet oplever sit eget spejlbillede som en refleksion af sig selv. Herved

begynder det at begribe sig selv som en separat genstand i verden frem for verden som en forlængelse af sig selv. Dette spejlbillede er påkrævet for at barnet/subjektet kan begribe sig selv, da det begriber sig selv som et subjekt i det øjeblik, det ser sig selv som et objekt. Spejlbilledet erstattes sidenhen af andre menneskers refleksion af subjektets ageren, og således øjensynliggør Lacans argumentation et paradoks i subjektets selv-erkendelsesproces: For at begribe sig selv, må subjektet fremmedgøre sig for sig selv ved at se sig selv gennem andres øjne (Lacan i Willerslev 2007: 66-67). Herved kan Lacans forståelse ses som en forløber til Jenkins identitetsteori, Lindes narrativitetsteori og Shieffelins performanceteori i og med, at han forstår subjektets selverkendelsesproces som noget, der udvikles og skabes gennem interaktion med andre (Lacan i ibid.:72).

På samme måde, som Willerslev bruger Lacans argument om nødvendigheden af et dobbeltperspektiv i subjektets selverkendelsesproces til at begrebsliggøre den Yukaghirsiske selvforståelse i jagtprocessen, vil jeg nu anvende ideen om det dobbelte perspektiv for at forstå, hvad det er, mine informanter ser, når de ser sig selv udefra performe i et realityprogram. Sociologen Pierre Bourdieu har betegnet TV'et som vor tids Narcissos-spejl *"et sted for narcissistisk udstilling"* (Bourdieu 2007[1998]:88) og karakteriserer i en anden sammenhæng spejlets egenskab som *"en mulighed for ikke alene at se sig selv men også at forsøge at se, hvordan man bliver set [af andre]"* (Bourdieu:2007- min understregning). Når jeg har understreget *"forsøge"*, er det fordi, denne sondring mellem at 'se sig selv fra andres perspektiv' og at '*forsøge* at se sig selv' fra andres perspektiv' netop er afgørende for min argumentation. Jeg godtager Bourdieus analogiske sammenstilling af TV'et med vor tids *"spejl"*, hvor den, som er blevet filmet og udsendt gennem mediet, kan observere sig selv og herved forsøge at se, hvordan han eller hun bliver set af andre. Lacans rationale om det dobbelte perspektiv kan give en teoretisk forklaringsramme til at forklare, hvorfor realitydeltagere søger dette spejl: Idet mine informanter ser sig selv performe i det realityprogram, de har medvirket i, indtager de ligesom den yukaghirsiske jæger et dobbeltperspektiv på sig selv; de ser sig selv fra deres eget perspektiv, altså 'hvad synes jeg om mig selv' samtidig med, at de ser sig selv fra andre menneskers perspektiv "hvordan ser de mon mig?". Det er altså det, at de kan se på sig selv som et objekt fra andre menneskers perspektiv og forestille sig, hvordan andre mennesker ser dem, der gør, at de kan begribe sig selv som et subjekt.

Det at realitydeltageren oplever at se sig selv fra andre menneskers perspektiv kan yderligere udfordres analytisk, hvilket jeg vil gøre ved igen at perspektivere til Willerslevs studie af de yukaghirsiske jægere. Det der gør den yukaghirsiske jæger i stand til at se sig selv fra dyrets perspektiv og mime dyrets bevægelser, er hans mimiske empati, hvilket Willerslev definerer som *"the ability to put oneself imaginatively in the place of another, reproducing in one's own imagination the other's perspective"* (Willerslev 2007:106 –min understregning). På samme måde, som Bourdieu karakteriserer spejlet som et medium, hvorigennem subjektet kan *"forsøge"* at se sig selv, som andre mennesker ser det, er det at se sig selv fra den andens perspektiv, også i Willerslevs forståelse, blot at se sig selv ud fra en *"forestilling"* om, hvordan andre ser én. Denne pointe er relevant i forhold til at forstå betydningen af et udtryk, jeg ofte har hørt anvendt i mine informanternes beskrivelser af, hvordan de fremstår i programmerne; *"Jeg kan stå inde for mig selv"*:

"... i tredje sæson, som jeg er ved at optage, der kan jeg også stå hundrede procent inde for mig selv i alle afsnit. Så det er da et program, jeg kan stå ved. Det er igen der her med... den jeg gerne selv vil fremstå, bliver jeg fremstået som".

Tine 27 år, Singleliv 2009 og 2010

"Ja, så jeg blev glædeligt overrasket over alt det, jeg sagde. Jeg kan stå inde for alt det, jeg har sagt. Jeg føler mig ikke dum eller siger nogle ting, hvor folk tænker, 'ej, hvor er hun latterlig, når hun siger sådan der'. Det kan godt være, at folk synes det, men sådan har jeg det ikke".

Lene 45 år, Singleliv 2009 og 2010

I formuleringen *"jeg kunne stå inde for mig selv"* ligger der en interessant sontring: *Jeg* kunne stå inde for *mig*, altså er *jeg* og *mig* to adskilte ting. Formuleringen 'jeg kunne stå inde for mig selv' er et gængs udtryk i det danske sprog, men med et analytisk perspektiv på, hvordan formuleringen anvendes af mine informanternes omtale af deres performance, understreger den en væsentlig pointe: *Jeg* er realitydeltageren, når han eller hun observerer sig selv ud fra andre menneskers perspektiv, og *mig* er realitydeltageren, når denne var sig selv under optagelserne. Denne sproglige observation indikerer en form for dualistisk selvopfattelse, hvilket kunne forstås ud fra filosofen Jean Paul Sartres skelnen mellem *min krop-for-mig* og *min krop-for-andre*. Idet subjektet *er* sin krop er min krop-for-mig ikke en ting eller et objekt, subjektet kan observere, mens min krop-for-andre derimod er subjektets oplevelse af sig selv, set fra de andres perspektiv (Sartre i Willerslev 2007:64).

Således kunne 'jeg kunne stå inde for mig' være et udtryk for, at min krop-for andre observerer min krop-for-mig, altså at realitydeltageren oplever, at han ser sig selv i programmet, som andre mennesker ser ham, når han er sig selv.

En sådan dualistisk selvforståelse mener jeg dog er usandsynlig. Her henviser jeg til Willerslev, som påpeger, at en dualistisk selvforståelse ville betyde, at den ene part ikke ville kunne holdes ansvarlig for den anden (ibid.:65). Jeg mener derimod, at der for mine informanter er tale om en proces, som Willerslev betegner som en *metamorfose*. En metamorfose er et tab af dobbeltperspektivet, hvilket sker, når de to perspektiver smelter sammen til et. Taber den yukaghirsiske jæger det dobbelte perspektiv på sig selv, mister han enten byttet, fordi dyret flygter, eller også mister han sig selv, fordi han bliver dyret (Willerslev 2007:54). For realitydeltageren betyder metamorfosen derimod, at det perspektiv, han betragter sig selv fra, udgøres af to sammensmeltede perspektiver, der bevirker, at forestillingen om, hvordan andre mennesker ser ham, *bliver* vedkommendes egen oplevelse af sig selv. Dette betyder i praksis, at realitydeltageren oplever at se sig selv i realityprogrammet, som andre mennesker ser ham men bedømmer denne iagttagelse ud fra egne værdimæssige og moralske standarder. Dette illustreres i særdeleshed i Lenes udtalelse, hvor hun siger, at *hun* kan stå inde for, hvad *hun* har sagt, fordi hun ikke *føler*, at folk *tænker*, at hun er latterlig. Ud fra det hun ser i programmet, oplever Lene at kunne føle, at andre folk ikke tænker, at hun er latterlig og har således indoptaget de andres blik på sig som sit eget. Samme metamorfose ses i Simons sammensmeltede dobbeltperspektiv på sig selv, idet han forklarer, hvordan han efter at have set sig selv i Robinson Ekspeditionen, "*grundlæggende har været et meget gladere menneske*", hvilket han i citatet underneden forbinder med sin erkendelse af, at han var "*en god person*":

"Måske kan det ligge i min egen erkendelse af Simon som en god person. Jeg kunne godt lide at se den Simon, jeg så. Det kan være der måske, den også ligger. Altså jeg så Simon der, og så tænkte jeg 'hmm, han er sgu meget cool. Ham kan jeg godt lide. Ham vil jeg gerne være venner med'. Sådan havde jeg det sgu. Egentlig grundlæggende. Der kan måske ligge noget der?"

Simon 24 år, Robinson Ekspeditionen 2009

Simons begriben af sig selv kommer altså af, at han har indtaget andre menneskers perspektiv på sig og vurderet sig selv om en person han gerne vil '*være venner med*' ud fra egne personlige moral- og værdi-opfattelser. Som Goffman formulerer det, kan

performeren blive opslugt af sin egen performance i en sådan grad, at han oplever sin egen oplevelse af sin performance som den eneste mulige opfattelse, og herved bliver performeren både performer og tilskuer af sin egen performance (Goffman 1992:86). Ligeledes mener jeg, at realitydeltageren både er performer og tilskuer af sin egen performance, og som jeg har vist, bevirker det sammensmeltede dobbeltperspektiv, at realitydeltageren ser sig selv ud fra en forestilling om, hvordan andre mennesker ser ham, men bedømmer sig selv ud fra egne værdimæssige og moralske standarter. Således er mit argument, at realitydeltageren bliver sit eget vigtigste publikum, da vedkommende både udfylder rollen som 'sig selv', der betragter 'sig selv', og som det publikum realitydeltageren forestiller sig ser ham.

I det følgende afsnit vil jeg vise, hvordan dette argument på særlig vis illustreres af, hvordan tre af mine informanter, Tine, Nadja og Lene, reflekterer og agerer i forhold til deres medvirken i 'Singleliv'. Det er en vigtig medregning, at alle tre informanter har gennemgået denne proces ved at medvirke i 'Singleliv', der som nævnt, følger enkelte mennesker i deres søgen efter at finde en kæreste. Højest sandsynlig tiltrækker programmets koncept kun helt særlige typer realitydeltagere, og den proces disse tre informanter har gennemgået, er derfor muligvis blot kendetegnende for disse tre informanter. Dog mener jeg, at den på særlig vis tydeliggør, at på trods af publikum er en nødvendighed for, at realitydeltageren kan begribe sig selv, er realitydeltageren er sit eget vigtigste publikum.

8.3. Nødvendigheden af et publikums tilstedeværelse for at kunne erkende sig selv

Tine, Nadja og Lene har været meget opsatte på at se sig selv i programmet Singleliv. De har alle tre fået programmerne på en DVD og har alle set programmerne flere gange, ofte alene. Nadja og Lene beskriver begge, hvordan de har lagt mærke til detaljer i deres fremtoning, de normalt ikke er opmærksomme på:

"Men det var vildt underligt. Og det var vildt underligt at høre sin egen stemme. Heeelt vildt altså at høre sin egen stemme og tænkte, 'er det mig det der?'. Altså, og man ser altid meget anderledes ud på et kamera ikk', og ja. Der var rigtig mange ting, hvor jeg har tænkt efterfølgende 'Gud går jeg sådan?' ikk'".

Nadja 31 år, Singleliv 2008 og 2010

"Ja, man lægger mærke til alle mulige detaljer. Så som 'hov nu røg trøjen ind på maven, nu kan man se den delle'. Det sidder man jo ikke og tænker over, når man bliver filmet. Men det er sådan nogle små ting, sådan nogle bitte små ting som, 'hov nu gjorde jeg den bevægelse igen'. Der er nogle ord, man siger hele tiden. Hvor man tænker, 'ej nu må jeg lade være med at bruge det ord hele tiden, for nu har jeg sagt det rigtig mange gange inden for det sidste stykke tid'. Måden man griner på. 'Ej, lyder det sådan, når jeg griner?'".

Lene 45 år, Singleliv 2009

Tine blev, ved at se sig selv i programmet, opmærksom på, at hun fremstår meget mere "selvsikker", end hun selv betragter sig som, og at hun egentlig ikke havde lyst til at fremstå så selvsikker:

"Mange af de ting, jeg siger, der virker jeg rigtig... kold og sådan meget bumbumbum. Altså smart i min attitude. Hvor jeg tænker, 'Gud er det virkelig sådan jeg tænker?'. Altså øh 'her kommer jeg' og 'jeg kan det hele', og 'der er ingen, der er i tvivl, når jeg kommer ind i et lokale' og... 'Hold kæft, hvor er du selvsikker', sidder jeg og tænker, når jeg ser mig selv. Og jeg ved jo godt, at jeg ikke er selvsikker'. Jeg er pisse usikker på mange punkter, men jeg fremstår rigtig selvsikkert, fordi jeg sidder og siger det, som om jeg er det. Og så er det gået op for mig, at jeg ønsker jo ikke, at folk tror, at jeg er så pisse selvsikker. Det er sgu OK at være usikker en gang imellem".

Tine 27 år, Singleliv 2009 og 2010

Nadja, Lene og Tine har altså oplevet at lære noget om sig selv ved at se sig selv i 'Singleliv'. Dette forbinder jeg til samme proces, som Simon, Erik og Ditte oplevede, idet de lærte noget om, hvordan de interagerer med andre mennesker ved at se sig selv udefra. Blikket på sig selv udefra, bevirkede for Nadja, at hun allerede undervejs i optagelser, begyndte at overveje, hvem hun "egentlig var", da hun her blev opmærksom på, at andre skulle se hende i fjernsynet:

'Fordi jeg, jeg blev helt øh, jeg tror, jeg gik i panik på et tidspunkt. Sådan lidt over, hvem jeg egentlig var og sådan noget. Jeg tror det var, ja det var den gang med første sæson, da vi næsten var færdige med at optage, der blev jeg lidt sådan 'Gud nej, hvem er jeg egentlig? [...] Jeg tror egentlig, at jeg fik den der altså, jeg kunne måske godt have tænkt over det her med, hvem jeg var, men jeg tænkte meget mere over det nu, for nu skulle jeg altså til at dele det med en kanal ikk'.'

Nadja 33 år, Singleliv 2008 og 2009

Nadja vender gentagne gange tilbage til, hvordan det at se sig selv i programmet har gjort, at hun blev opmærksom på sider af sig selv, hun ikke var tilfreds med, og som hun efterfølgende fik lyst til at lave om på:

"Det, de viser i første sæson, var nu nok meget, som jeg var på det tidspunkt. Men det, jeg nok fik ud af det, var jo nok sådan 'hey hey, sådan har jeg ikke lyst til at være, sådan er jeg ikke', da jeg så mig selv ikk'... Så, det er måske nok lidt mere den der rolige pige, at jeg egentlig gerne ville vise, at jeg var ikk'. Men det var jeg jo nok ikke i første sæson. Det ser i hvert fald ikke sådan ud. Der var jeg jo nok lidt forskruet".

Nadja 31 år, Singleliv 2008 og 2009

Formuleringen "det ser i hvert fald ikke sådan ud" er i denne forbindelse særlig interessant at lægge mærke til. Nadja forbinder sin egen oplevelse af, hvordan hun var den gang programmet blev optaget med, 'hvordan det ser ud' i det færdige program. Hun har vurderet og observeret sig selv som et objekt og herved begrebet sig selv som et subjekt. Samme vurdering af sig selv fremgår underneden af citatet fra Lene:

"Så der er mange ting, hvor man sidder og kigger på detaljer og 'Gud nej, var det sådan, vi havde det der?'. Og 'skulle jeg have sagt noget andet der? Nej, det var sgu egentlig ok, det jeg sagde der' [...] Jeg var tilfreds med at se det, jeg så ikk'. Det var kun det der med at se mig selv som tyk, der var rigtig svært. Og det fik mig til at overveje også at tabe mig".

Lene 45 år, Singleliv 2009 og 2010

Som det fremgår, har Lene undervejs i udsendelsen stillet sig selv spørgsmål, svaret og i det store hele accepteret, hvordan hun fremstår i programmerne. Dog har hun haft svært ved at se, hvor tyk hun egentlig var og beskriver gentagne gange i interviewet, hvordan det at se sig selv udefra bevirkede, at hun for alvor blev opmærksom på, at hun var for tyk, og efterfølgende tabte sig 50kg. Tine, der som tidligere vist, blev opmærksom på, at hun fremstår meget mere selvsikker, end hun egentlig føler sig, blev, som hun selv udtrykker det, opmærksom på sin mere "bløde" side ved at se sig selv udefra og begyndte herefter at adskille sig fra "den hårde Tine". Hun beskriver denne proces, som en "personlig rejse", hvor hun har fundet ind til, hvad hun "står for":

"Jamen det har været, det har bare været den der enormt personlige rejse igennem min egen krop og mine egne følelser' [...] Jeg har fundet ud af, hvilke værdier og holdninger, jeg står for... Hvad jeg søger hos en mand... Hvad er mine drømme".

Tine 27 år, Singleliv 2009 og 2010

Alle tre informanter har efterfølgende fået lavet nye programmer, hvori denne forandring fremgår. Tine har været med i Singleliv i tre forskellige sæsoner og forklarer her, hvordan sæson to adskilte sig fra sæson et ved at have en "dybere mening", hvor sæson et bare var 'fest og farver':

”Det var jo lidt det der med. I løbet af første sæson, det brugte jeg jo lidt til at brande mig selv. Det var jo bare det der med fest og farver og fis og ballade. Så skal der jo bare lidt mere dybere mening med anden sæson. Også fordi, man skal jo være interessant nok for at kanal fire overhovedet vil lave en sæson til”.

Tine 27 år, Singleliv 2009 og 2010

Nadja fik, som tidligere nævnt lavet hairextensions til anden sæson af Singleliv og tog kameraholdet med i byen i Køge for at vise, at hun var anderledes, end den måde, hun fremstod i den første sæson:

”Jeg sagde til dem, at jeg gerne ville lave det om. Hvad hedder det, eller ikke lave det om, men jeg ville gerne være med igen, og det ville jeg være, fordi jeg egentlig gerne ville vise, hvem jeg egentlig var”.

Nadja 31 år, Singleliv 2008 og 2009

Lene ville vise i Singleliv, at hun havde tabt sig. Ikke fordi hun forventede, at seerne kunne ”bruge det” til noget, men fordi, det var hendes behov at vise, at hun havde gjort noget ved det, at hun havde været for tyk i den forrige sæson:

’Og derfor tror jeg også, at jeg har lysten nu til at vise mig som tynd. Bare et enkelt program. [...] man kan så sige, hvad kan de bruge det til? Det er bare mig. Jeg har brug for at folk ved, at jeg har tabt mig. Det er et behov, jeg har faktisk”

Lene 45 år, Singleliv 2009 og 2010

Det at Lene, Tine og Nadja har fået lavet nye programmer om sig selv, øjensynliggør en paradoksalitet i, hvilken betydning publikum har i forhold til deres selverkendelsesproces. I andre dele af interviewene med de tre informanter fremgår det, de alle næsten udelukkende har fået positive tilbagemeldinger på deres medvirken i Singleliv, hvilket har gjort, at de har følt sig ”gode nok” (min formulering). Af citaterne ovenfor fremgår det, at de alligevel har observeret dybere eller mere overfladiske detaljer om sig selv ved at se sig selv udefra, altså fra andre menneskers perspektiv. Dette er detaljer, som de gerne vil ændre, eller som de bare ikke mener, giver et fyldestgørende billede af dem. Herefter medvirker de i endnu en sæson, hvor denne ændring eller de nye facetter fremgår. Paradoksaliteten består altså i, at de behøvede andres anerkendelse for at føle sig gode nok, men at deres egen vurdering i sidste ende var det afgørende –og så alligevel ikke var det, siden de har behov for at vise deres forandring i endnu et program, som så alligevel kun bliver lavet for deres ”egen skyld”. I analysen har jeg gentagende gange perspektiveret til det paradoks, som jeg antager karakteriserer den måde subjektet begriber sig selv på i dag:

Sideløbende med at subjektet oplever at måtte søge ind i sig selv for at finde ud af, hvad der føles rigtigt for det selv, må det også konstant kommunikere sig selv til omverdenen for at få bekræftelse på, at det, det foretager sig, er socialt acceptabelt (Durkheim 1897, Simmel 1902, Ziehe & Stubenrauch; Andersen 2010). Det er netop dette paradoks, som illustreres af Tines, Lenes og Nadjas, konstante pendlen mellem, hvorvidt andre menneskers vurdering har betydning for dem eller ej, og som karakteriserer tendensen i mit øvrige datamateriale. Således er det mit argument, at på trods af at realitydeltagerens performance fordrer et publikums respons, er han sit eget vigtigste publikum. Respons fra hans omverden gør ham blot i stand til at "tage et greb" om sig selv, altså begribe sig selv ved at fortolke sig selv ud fra andre menneskers perspektiv. Således ser jeg realitydeltagerens egen beskuelse og efterfølgende evaluering af sin egen performance som den sidste del af den liminoide performances overgangsfase. Den liminoide performances reintegrerende del er ikke så udførligt beskrevet hos Turner og vil derfor blot blive berørt flygtigt analysens afsluttende del, hvor jeg derudover vil beskæftige mig med, hvad der har gjort det at deltage i reality TV til et populært fænomen i vores samtid.

9. ”For første gang i vores liv har vi følt os virkelig i live”

- Om at føle sig virkelig i medierne

Overskriften til dette afsluttende analysekapitel er et citat fra et af dette års X Faktor udsendelser, hvor to deltagere henviser til, hvad det har betydet for dem at blive udvalgt som nogle af programmets ni dystende deltagere. I dette kapitel vil jeg undersøge, hvad der kan ligge til grund for følelsen af være ’i live’ ved at være med i et realityprogram ud fra en intention om at finde ud af, hvilken betydning, der er forbundet med at blive udvalgt til at blive vist i medierne. Indledningsvis vil jeg beskrive en oplevelse fra mit feltarbejde. Denne vil jeg analysere som et *medieritual* ud fra Couldrys definition af begrebets betydning samt skabe en betydningsmæssig parallel til Kirkens nadverritual. Ved at belyse mine informanternes refleksioner med de normer og værdier som herved bliver synlige åbner jeg op for en mulig forståelse af, hvilken betydning det, at optræde i medierne, har for realitydeltagernes selvopfattelse. Jeg vil vende tilbage til det at deltage i reality TV som en liminoid performance og herved vise, hvordan den bekræftelse realitydeltageren selv og andre kan give ham på, at han var tilstrækkelig interessant til at blive udvalgt, fungerer som den liminoide performance’s afsluttende, reintegrerende fase. Med dette argument og med udgangspunkt i Honneths anerkendelsesbegreb, vil jeg argumentere for, at den oplevelse, mine informanter har ved at blive udvalgt til at deltage i et realityprogram, er en oplevelse af en fundamental form for anerkendelse.

9.1. ”God created this party” - adgang til det sociale centrum

Jeg har bevæget mig ned i ”danse-salen” på Diskotek IN. Rummet er bygget op, så alle kan se alle hele tiden, og væggene er malet i rød-hvide striber som teltdugen på et cirkustelt. På det nederste gulv danser festens gæster. Her er opsat små podier, hvor en eller to personer skiftes til at stille sig op og danse for sig selv. På balkonen, som går hele vejen rundt i rummet, sidder folk i grupper af 4-6 personer ved reserverede borde. Folk ser ikke ud til at snakke sammen, men musikken er også så høj, at det ikke er muligt. Til gengæld har hvert bord ca. 3-4 flasker sprut, som står i en bowle på midten af bordet. Så er der glasmontren, som er placeret øverst og centralt i rummet. Det er her deltagerne fra Paradise Hotel fester, og i aften er det de mest populære drenge fra sidste år, der indtager glasmontren. De har taget nogle meget velskabte og letpåkledte piger med derop, og vi andre kan se op til en konstant regn af blitzlys, for de fire fotografer har travlt med at knipse løs af drengene, som poserer i forskellige stillinger med forskellige piger. Når billedet er taget, glider pigen ned og gør plads til en ny. Det bliver nok nogle gode billeder, for det kommer til at ligne, at der virkelig var gang i den. Men der sker faktisk ikke så meget oppe i glasmontren ud over opstillingerne foran fotograferne. Når pigerne har fået taget deres billede, stiller de sig som regel hen til glastruden og danser, ned imod publikum.

Efterhånden er dansegulvet ved at være fyldt godt op. Lyset dæmpes pludselig, og laserstråler skyder gennem rummet. En dyb mandestemme lyder fra oven; "Before nothing mattered. Then God created this party out of the chaos. Tonight this party rules. This is OUR party! MINE, YOURS, EVERYONE's party in this room". Der er lagt op til, at noget stort skal ske. Så starter Paradise kendingsmelodien, og drengene bevæger sig ud af glasmontren og stiger ned på et podie, som er stillet op nede på dansegulvet. Gæsterne stimler sammen omkring podiet, og drengene jonglerer med shot-flasker, mens de danser og drikker fra flaskerne. Gæsterne begynder nu at hage sig op, åbner munden og får hældt et shot af flaskens indhold ned i munden. Nogle af pigerne sutter på flasken. Da flaskerne er tomme begynder pigerne at hage sig op i armene på drengene, som løbende tager piger op fra mængden, sætter dem på gelænderet, og pumper med underlivet ind mellem pigernes ben. Til sidst går det så vildt for sig, at en af drengene vælter ud over podiet og lander nede på gulvet. De andre drenge følger solidarisk med, og nu er podiet tomt, så de hurtigste af gæsterne selv kan smutte op og danse ned imod festens andre gæster. Paradise drengene synes med ét ligegyldige; nu er kameraerne rettet imod de nye på podiet (Bilag 3).

Dette er mine observationer fra et ugentligt tilbagevendende arrangement på Diskotek IN i København hver fredag i de måneder, programmet Paradise Hotel er på sendefloden. Det er et offentligt arrangement, hvor enhver kan deltage, og hvor de medvirkende i programmet betales for at stå i baren og "sætte gang i festen", hvilket fremgår af beskrivelsen ovenfor. Ingen af mine informanter har deltaget i programmet Paradise Hotel, og så vidt jeg ved, er der heller ingen, der har deltaget i dette ugentlige arrangement på Diskotek IN. Til trods for det illustrerer Paradise festen nogle grundlæggende betydninger omkring deltagelse reality TV, som kan overføres til at forstå mit empiriske datamateriale indsamlet gennem interviews. For at fremdrage disse betydninger vil jeg se Paradise festen som det Couldry kalder et *medieritual*.

Couldry argumenterer for, at mediernes afgørende indflydelse på generelle opfattelser i samfundet, baseres på en forestilling om, at medierne³⁴ repræsenterer samfundets *sociale centrum* (Couldry 2003:1). Samfundets sociale centrum skal forstås som et ikke-håndgribeligt, mytisk centrum, konstrueret omkring ideen om, at medierne besidder en autoritet til at repræsentere "*virkeligheden*"³⁵, som alle deler i en given kontekst (ibid.:90,95). Kernen i Couldrys argumentation er medieritualet. Begrebet henviser til den traditionelle ritualforståelse, hvor ritualen ses som formaliserede gentagne handlinger, der tjener til at opretholde samfundets orden ved at reproducere i forvejen gældende værdier og normer. Ved at deltage i ritualen indoptager den enkelte disse værdier

³⁴ Med medier mener Couldry alt indenfor TV, radio, internet, dagspressen, musik, film (Couldry 2003:2).

³⁵ Min oversættelse af "*the reality*"

og normer, og således virker ritualet socialt integrerende (ibid.:4; Keesing og Strathern 1998:318). Medieritualer er handlinger, der er organiseret omkring medierne. De fungerer til at legitimere forestillingen om, at medierne repræsenterer samfundets sociale centrum, og at man ved at indgå i medieritualet, indgår i dette centrum (Couldry 2003:2). Medieritualer forekommer på tre måder: 1) På steder hvor mennesker bevæger sig fra en *ikke-medie-verden* til en *medie-verden*, f.eks. et studie eller hvilket som helst andet sted, hvor der bliver produceret noget, som formidles videre gennem offentlige medier. 2) På steder, hvor *ikke-medie-folk* forventer at møde personer eller ting, der forekommer i medierne, f.eks. til receptioner eller filmpremierer. 3) I øjeblikke hvor ikke-medie-folk performer for medierne, f.eks. ved at blive interviewet til et indslag i TV avisen (ibid.:51). Medieritualer er altså en kropslig handling, hvor man krydser grænsen mellem medie-verdenen og ikke-medie-verdenen ud fra en internaliseret mytisk forestilling om, at det at indtræde i medie-verdenen giver adgang til et fælles socialt centrum (ibid.:49).

I ideen om medierne som samfundets sociale centrum, ligger der også en forestilling om, at det der kan komme i medierne, er mere interessant, end det som ikke kan (ibid.:48). Ifølge Couldry synes medierne nemlig at besidde en autoritet til at bestemme, hvem der er tilstrækkelig interessant til at være i fokus for andres opmærksomhed (ibid.:123). I princippet kan alt dog komme i medierne, og ligesom det traditionelle ritual, krydser medieritualet således grænsen mellem det hellige og det profane, idet man som almindeligt menneske kan blive eksponeret gennem selv samme informationskanaler som de virkelig store stjerner (ibid.:48). Det er ifølge Couldry derfor, at det at deltage i reality TV er så populært et fænomen; igennem medieritualet har almindelige mennesker mulighed for at komme i tv, og herved føle, at de står med i samfundets sociale centrum. Han argumenterer for, at det at se sig selv på TV giver en følelse af, at man eksisterer, idet man er trådt ud af sin anonyme usynlighed og herved bliver synlig i samfundets fælles centrum (ibid.:108).

Jeg ser Paradise-festen som et medieritual, idet det er et arrangement, hvor folk bl.a. kommer for at møde kendte mennesker³⁶, og fordi professionelle fotografer undervejs optager film og tager billeder af Paradise deltagerne og festens øvrige gæster. Set i et sådan perspektiv udgør Diskotek IN således rammerne for en begivenhed, hvor folk bevæger sig ind og ud af medieverdenen. Sjørlev, som jeg tidligere har inddraget i

³⁶ I køen ved indgang til diskoteket snakkede jeg med flere piger, der kom at "*få drinks*" og "*snakke med*" drengene fra Paradise

forbindelse med den liminoide performance, påpeger som nævnt, at ritualet karakteriseres ved rammesatte begivenheder og argumenterer for, at rammen omkring ritualet er en slags metafor, der udgør et budskab om den kontekst der bestemmer, hvordan det, der udspiller sig indenfor denne ramme, skal forstås (Sjørsløv 2007:18-19). Rammerne til Paradise festen udgøres af Diskotek IN's mure som på helt konkret vis indrammer den rituelle begivenhed. Set indefra er disse mure malet i rød-hvide striber som dugen på et cirkustelt og hele diskoteksarealet er nivelleret i podier og balkoner. Et podie er kendetegnet ved, at når man træder op på det, træder man ud af mængden og kan ses som enkeltperson, mens andre tilstedeværende blot forsvinder i en abstrakt masse. Rummet er altså designet til, at dem, som befinder sig i det, har mulighed for at placere sig alt efter, hvor meget de vil ses af festens øvrige deltagere. Uanset hvor man placerer sig i rummet, kan man dog ikke undgå at se glasmontren, hvor Paradise-deltagerne danser, centralt og hævet over festens almindelige deltagere. Således tilfører de fysiske rammer om Paradise-festen i sig selv betydning til ritualets formål; rammerne for festen opfordrer hver enkelt gæst til at afgøre med sig selv, hvor meget vedkommende ønsker at blive set, men kan ikke undgå at lægge mærke til Paradise-deltagerne.

Der kommunikeres således en ide om, at enhver kan blive set, og at det at have været med i et realityprogram giver adgang til den ultimative eksponering. Sjørsløv påpeger yderligere, at det er de rituelle subjekters omgang med symbolerne og deres tillagte betydning, der forstærker specifikke normer og værdier i gruppen (Sjørsløv 2007:11). Hvor jeg tidligere analyserede, hvordan realitydeltagerne inddrager symboler i deres performance for at signalere en bestemt betydning til publikum om dem selv, vil jeg nu analysere, hvilke værdier og normer forstærkes under Paradise festen ved at se på, hvilke symboler inddrages i ritualet, hvilken betydning de inddragede symboler tillægges, og hvordan de rituelle subjekter interagerer med disse symboler.

Jeg ser selve drikke-seancen som ritualets klimaks og derfor det tidspunkt i ritualet, hvor de inddragede symbolers betydning har den størst integrerende effekt. Jeg vælger nu at drage paralleller til Kirkens nadverritual (Vilstrup 1995:14-20), da en sådan parallel, øjensynliggør en mulig fortolkningsramme for symbolernes funktion i drikke-seancen. Den dybe manderøst fra oven sætter drikkeseancen i gang på Diskotek IN på samme måde som præstens formaliserede tekstrecitation markerer nadverritualets begyndelse i Kirken. På samme måde som Gud herved kommer til stede blandt

menigheden i Kirkens rum, stiger Paradedeltagerne ned fra glasmontren og placerer sig på et podie nede på gulvet med festens almindelige deltagere. Ligesom Kirkens menighed placerer sig rundt om alteret for at få altervin, placerer festens almindelige deltagere sig rundt om podiet, hvor Paradise deltagerne står, for at få shots. Altervinen på Diskotek IN er ikke Jesu Kristi blod som i Kirken men kommercialiserede alkoholprodukter, som sælges med et sæt af medfølgende betydninger som i høj grad spiller på seksualitet, fest og ungdom. Hvor Kirkens menige bliver ét kød med Jesus i åndelig forstand, idet de indtager altervinen, bliver festgæsterne til Paradise festen også en slags ét kød med paradedeltagerne, dog i ordets mere konkrete betydning. Idet de modtager et shot fra paradedeltagerne, kan de herefter kan kysse og danse seksuelt udfordrende med Paradise deltagerne. Så hvor præsten, alteret, vinen og udskænkningen i Kirken fungerer som symboler, der integrerer menigheden i en fælles samhørighed med Jesus og dermed det kristne budskab om næstekærlighed og tilgivelse (Busch 2002:7), fungerer manderøsten fra oven, glasmontren, podiet, alkoholen og udskænkningen på Diskotek IN også som symboler, som samler festdeltagerne i samhørighed om fælles værdier og normer. I henhold til den betydning som blev kommunikeret via festens rammer, er det mit argument, at den måde hvorpå de nævnte symboler indgår i drikkeritualet på Diskotek IN forstærker ideen om, at det er godt at blive set, da der er en værdi i at blive set og en norm om, at alle kan blive set. Paradise deltagerne, som er ritualets agerende midtpunkt, symboliserer i sig selv nogen, som er blevet set, og forstærker således yderligere ideen om, at den som har givet gennemsigthed til sig selv, kan agere i det sociale centrums midtpunkt.

En oplevelse, jeg havde en måneds tid efter den beskrevne hændelse, understreger ovenstående argument og tilføjer det en interessant pointe. Paradise programmet havde netop haft sin finale, og jeg bevægede mig endnu en gang ind på Diskotek IN. Det skulle vise sig, at festen på ingen måde havde samme energi og samlingskraft som den foregående. Glasmontren var overtaget af en flok unge mænd, som alle sammen dansede med hinanden, og nede på podiet på dansegulvet kunne Paradedeltagerne slet ikke komme af med deres alkohol, da folk ikke kom hen og åbnede munden. Dette forbinder jeg med, at der til denne sidste Paradise-fest, ikke var kameraer til stede. Til de forrige fester blev Paradise-deltagerne fulgt af et kamerahold, som filmede dem og de gæster, der var i nærheden af dem. Nu hvor kameraerne ikke længere var til

stede, var Paradise-deltagerne ikke længere interessante. Dette synliggør en interessant pointe, hvad angår kameraets betydning for ritualets udførelse; Det at gæsterne til de forrige fester var kommet hen til Paradise-deltagerne for at få kærtegn og shots, var ikke blot fordi Paradise deltagerne var specielt interessante i sig selv, men også fordi det at være i nærheden af Paradise-deltagerne kunne bringe gæsterne selv indenfor kameravinklen. Det var altså kameraets tilstedeværelse og den betydning, festdeltagerne lagde i kameraet, der forstærkede intensiteten og samlingskraften til det forrige arrangement (Berg 2011). Denne observation underbygger Couldrys antagelse om, at der er en forestilling om, at det, der kan komme i medierne, er mere interessant end det, der ikke kan, og at det at komme i medierne er at være placeret i samfundets sociale centrum, da medierne indfanger den virkelighed, vi alle deler og er interesserede i.

Denne observation modsiger selvfølgelig den henvisning, der indtil nu er blevet foretaget til de normer og værdier, der kommunikerer i dagspressen og som kan spores i mine informanternes forhold til deres deltagelse i reality TV. Her henviser jeg tilbage til Bondebjerg, som påpeger, at det moderne vestlige samfund er præget af løbende udskiftning af situationsbestemte diskurser, hvilket altså betyder, at det der er normen i en kontekst ikke nødvendigvis er normen i en anden kontekst (Bondebjerg 2002:160). Således kan de værdier og normer, som var gældende i den kontekst, mine informanter befandt sig i i interviewsituationen, være anderledes end de værdier og normer som var gældende til Paradise-festen. Som jeg løbende har vist, er mine informanternes oplevelse af at deltage i et realityprogram ikke altid i overensstemmelse med de normer og værdier, som kommunikerer i dagspressen, og således kan mine informanternes oplevelser af at være med i et realityprogram, tænkes at være i overensstemmelse med de værdier og normer som kommunikerer til Paradise-festen på Diskotek IN. Jeg vil nu vise, hvordan denne belysning af de normer, der kommunikerer på IN, kan anvendes til at forstå, hvilken betydning det, at blive udvalgt til et realityprogram, har for mine informanternes selvforståelse.

9.2. At blive udvalgt som interessant at se på

Med udgangspunkt i min egen erfaring fra feltarbejdet, hvor jeg oplevede produktionen omkring reality TV som en eksklusiv verden, hvortil blot de få udvalgte havde adgang, samt Couldrys påpegelse af forestillingen om, at det, der kan komme i medierne, er mere

interessant, end det, der ikke kan, vil jeg nu fokusere på, hvordan mine informanter beskriver deres oplevelse af at blive udvalgt til at deltage i reality TV. Som tidligere vist beskrives ansøgningen til programmet af de fleste af mine informanter, som noget de gjorde på andres opfordring. Nedenstående uddrag af interviewet med Nadja er i forlængelse heraf illustrerende for, hvordan det for mange af mine informanter oplevedes som overvældende, da produktionsselskabet rent faktisk ringede tilbage og gerne vil have dem med:

Hvad tænkte du så, at du fik at vide, at du var blevet valgt?

"Jamen det var helt vildt underligt, for jeg kan huske, at jeg stod inde på mit arbejde, da de ringede til mig. Og de havde så været hjemme og filme mig foran kameraet. Og jeg kan huske, at de så ringede til mig, så tænkte jeg bare 'ej, det kan ikke være rigtigt' eller sådan noget. Altså, jeg tænkte bare 'nej nej, det er slet ikke rigtigt. Det er bare sådan noget...'. Altså, jeg kunne slet ikke forstå det. Det kunne jeg overhovedet ikke. Der gik lang tid, inden det gik op for mig".

Nadja 31 år, Singleliv 2008 og 2009

Nadjas udtalelse illustrerer den overvældende følelse, mange af mine informanter har beskrevet i forbindelse med at blive udvalgt til at medvirke i et realityprogram, og som ofte skyldes, at de i ansøgningsøjeblikket, ikke ser det som sandsynligt, at de rent faktisk skulle kunne blive udvalgt. Med Couldrys forståelse af, hvilken position medierne har, kunne det at blive udvalgt til at deltage i et realityprogram, beskrives som, at være vurderet og fundet tilstrækkelig interessant til at blive set på. Således kunne mine informanter tænkes at opleve det at blive udvalgt til at deltage i et realityprogram som at være blevet vurderet tilstrækkelig interessant til at blive sat i centrum for samfundets fælles opmærksomhed. Henriks udtalelse er illustrerende for, hvordan flere af mine informanter oplevede det at blive udvalgt til at deltage i et realityprogram som en slags "blåstempling" af, at de var tilstrækkelig interessante til, at andre gerne ville se på dem:

"Jamen altså, det år der, 2001, der var næsten titusinde der søgte, så hvis man er en af de tyve ud af titusinde, så er man jo glad og stolt' [...] Jamen det er nok en anerkendelse af, at man er noget specielt ikk'. Man er ikke ligesom alle de andre".

Henrik, Robinson Ekspeditionen 2003 og 2008

Henrik er "stolt" over at have været en af de tyve udvalgte til Robinson Ekspeditionen, da han ser det som en "anerkendelse" af, at han er "noget specielt". Dette er vel at mærke en anerkendelse, som er givet af et produktionsselskab, men som tidligere påpeget opleves mediernes opfattelse som garant for folks generelle opfattelse (Couldry 2003). Dette ses

bl.a. af Heidis formodning om, at den måde hun bliver omtalt i medierne er udtryk for, hvordan ”alle tænker” om hende:

”Men jeg vil sige, at pressemæssigt, der blev jo ligesom skrevet noget hver gang. Der har jeg fået, du ved, der har aldrig været skrevet noget grimt om mig. Hvor man tænker lidt sådan, ’nåh, men hvis pressen tænker sådan, så må det jo være lidt sådan alle tænker’”.

Heidi 33 år, Robinson Ekspeditionen 2009

Jeg mener, at det at produktionsselskabet har vurderet og udvalgt mine informanter tilstrækkeligt interessante til at deltage, skaber en forestilling hos dem om, at de er interessante. Dette leder analysen videre til de to næste afsnit, hvor jeg vil vise, hvordan denne forestilling kan bekræftes henholdsvis *af* og *for* mine informanter, hvilket jeg vil se som den liminoide performance’s afsluttende fase, altså reintegrationen.

9.3. Realitydeltagerens bekræftelse af sin retmæssige placering det sociale centrum

En ting, der slog mig til festen på Diskotek IN var, hvordan gæsternes ellers konstante opmærksomhed på Paradise-deltagerne, var underlig umærkbar at spore, så snart de kom tæt på dem og de herved selv blev filmet. Når en Paradise-deltager, fulgt af et kamera, bevægede sig ned fra montren eller podiet og placerede sig på dansegulvet eller ved de små borde sammen med de almindelige gæster, kiggede de almindelige gæster den anden vej, hvilket stod i kontrast til den intense opmærksomhed, mange havde haft på Paradise-deltageren, da de befandt sig på afstand. Dette fravær af opmærksomhed ville gøre det svært for en, der efterfølgende ser filmen fra festen, at se hvem, der var Paradise-deltager, og hvem der ikke var, hvis denne person ikke i forvejen havde kendskab til programmets deltagere. Det, at festgæsterne ved at styre deres opmærksomhedsniveau kunne udligne forskellen mellem dem selv og ”de kendte”, ser jeg som udtryk for en tendens, jeg ligeledes lagde mærke til i interviewene med mine informanter. Relationen til produktionen af programmerne, blev konsekvent beskrevet som et jovialt og jævnbyrdigt samarbejde, hvor informanterne nævnte kendte værter ved deres blotte fornavn og brugte ”vi” som samlende betegnelse for produktionen og dem selv.

Liv fortæller her om castingen til Dagens Mand, hvor hun blev interviewet af programmets vært Pelle Hvenegaard:

”Og så legede vi lige Dagens mand mig og Pelle. Det var meget underholdende. Han stod bare i sådan nogle kamelsutter og totalt afslappet”.

Liv 24 år, Dagens Mand 2008

Jan har stadig kontakt til samme vært Pelle Hvenegaard:

"Jeg ligger og snakker med Pelle. Også fordi, at nu lever jeg af at lave events og den slags, så jeg har en god snak med Pelle om, at vi skal prøve at lave en Dagens Mand fest".
Jan 39 år, Dagens Mand 2008

Nicolai giver udtryk for en jævnbyrdig ansvarsfordeling mellem ham og hans coach, en af programmets værter, for indlevering sangønsker til programmets bigband:

"Mig og Remee har været ude og skide mange gange, hvor vi har sagt det for sent. Og der har vi fået mange hug fra dem, der står og laver tracks, fordi de skal vide det i god tid i forvejen".
Nicolai 15 år, X Faktor 2010

Derudover beskriver flere af mine informanter, hvordan de har oparbejdet et fællesskab med produktionen af programmet, som de fremhæver som en vigtig del af oplevelsen af at være med:

"Men der er så mange fantastiske mennesker, man møder gennem tiden, og det er dem, jeg godt kan lide at møde. Så må selve formålet med konkurrencen godt ligge langt i baggrunden".
John 25 år, Idols 2003, X Faktor 2010

"Og så synes jeg, det skal så siges, de mennesker, der er i filmbranchen, de er nogle skønne mennesker. Altså. Man skal være et specielt væsen og have en speciel livsstil. Det tiltrækker mig helt vildt meget".
Lene 45 år, Singleliv 2009 og 2010

Tendensen til at omtale produktionen af programmet i kammeratlige, joviale vendinger, kunne dels ses som empirisk belæg for at argumentere imod Couldrys antagelse om, at folk, der befinder sig i medie-verden, besidder noget særligt, som indgyder respekt og ærefrygt. Jeg mener dog, at Diskotek IN-gæsternes nonchalant attitude, idet de befandt sig i nærheden af en Paradise-deltager samt mine informanternes venskabelig omtale af de mennesker, de har mødt på produktionsselskaberne, netop illustrerer Couldrys argument om, at dem, der beskæftiger sig med medierne besidder en form for autoritet. Idet man har fået placering i denne medie-verden, må man nødvendigvis også kommunikere et jævnbyrdigt og jovialt forhold til dem, der udvalgt én til at være der, da andet ville kunne så tvivl om ens retmæssige placering heri. Således bekræfter realitydeltageren sin egen retmæssige placering i det sociale centrum ved at kommunikere et jævnbyrdigt forhold til

produktionen. Set fra det liminoide perspektiv mener jeg, at dette er en måde hvorpå realitydeltageren med sin fortælling reintegrerer sig blandt andre, som en person, der nu er vurderet tilstrækkelig interessant for andre at se på af medierne.

9.4. Realitydeltagerens bekræftelse for sin retmæssige placering i det sociale centrum

Jeg vil nu vise, hvordan den følelse af at være interessant i kraft af sin udvælgelse til at deltage i et realityprogram, kan bekræftes for realitydeltageren ved, at vedkommende bliver lagt særligt mærke til i en forsamling af flere realitydeltagere. En sådan oplevelse har flere af mine informanter haft og beskriver hændelsen i positive vendinger. Både Anders og Jan, der begge har været med i 'Dagens Mand', har oplevet at være i byen med andre "dagens mænd", og som det fremgår, har det gjort indtryk på dem begge at være den eneste, som blev genkendt:

"Og der var jeg faktisk i byen med ham der Jonas. Ikke så lang tid efter. Og der syntes jeg faktisk, at det var sjovt, for der var ikke nogen, der kom over til ham. Og hver gang de kom over, og sagde 'hey, det er dig fra Dagens Mand' så sagde jeg bare 'nej nej, det er ham der'. Og han sagde jo også, at det var helt vildt det der. Og han havde jo også oplevet noget lignende. Men det var bare ikke lige så vildt, fortalte han. Så det var skide sjovt det der".

Anders 25 år, Dagens Mand 2009

Jeg var derinde sammen med Stefan, som også var med i programmet. Så vi var tre Dagens Mand, hvor den ene sidder og spiller musik. Og hvem var det, der blev spurgt, hvor hun havde set mig fra?

Det var dig?

Ja!

Jan 39 år, Dagens Mand 2008

Ligeledes fremhæver Heidi og Tine begge at være blandt dem, som folk husker fra programmet:

"Nu har jeg nævnt Trine³⁷ et par gange. Og der er INGEN der ved, hvem hun er, når hun f.eks. går ud. Men alle ved, eller nu siger jeg alle. Det er også løgn. Men alle, der har set Robinson kan kende mig men ikke Trine. Og det er fordi jeg er fremtræden. Og altså, jeg er jo også blevet eksponeret meget, fordi så har jeg sagt min mening."

Heidi 33 år, Robinson Ekspeditionen 2009

³⁷ Trine er dæknavn for en Robinson deltager, som Heidi havde et godt forhold til

"Og det betyder jo også noget, at man har sat historie, at man pludselig er den første pige, som folk husker fra Singleliv. Og det sagde Camilla³⁸ jo også; 'Du er den første pige, som er husket i Singleliv'. De har været ude og lave nogle undersøgelser, og folk de nævner aldrig nogen piger. Men de nævne Tine. Og det er også derfor, jeg er med i sæson tre. Så det er jo, det gør det jo også lidt sjovt".

Tine 27 år, Singleliv 2009 og 2010

Antropolog Nana Vaaben har studeret, hvordan det opleves for fans at blive særligt lagt mærke til at det idol, de dyrker³⁹ (Vaaben 2007). På samme måde, som fansene herved føler sig bekræftet i, at de er noget ganske særlig, idet de har udskilt sig i mængden af andre fans (ibid. 170-171), mener jeg, at mine informanter oplever det at blive særligt lagt mærke til i en gruppe på flere realitydeltagere, som et udtryk for, at de *er* særligt interessante i en gruppe af andre udvalgte. Som det fremgår af citaterne, er det ikke en eksplicit del af mine informanternes beskrivelser, hvorvidt de er blevet husket for noget positivt. Det er snarere det at blive husket, der i sig selv opleves som betydningsfuldt for mine informanter, ligesom det generelt heller ikke er vigtigt for mine informanter at fremstå på en positiv måde i det realityprogram, de var med i, men snarere at fremstå, 'som de er'. Det er altså det at have gjort indtryk, det at skille sig ud fra mængden og blive husket, der med det liminoide perspektiv ligeledes virker reintegrerende for realitydeltageren, idet han nu føler sig reintegreret blandt andre, som en, der er trådt ud af mængden og er blevet synlige.

9.5. En eksistensberettigende anerkendelse

Afslutningsvis vil jeg argumentere for, at mine informanternes positive følelser i forbindelse med at blive udvalgt til at medvirke i et realityprogram kan forbindes til to af filosofen Axel Honneths tre betydningstillæggelser til begrebet *anerkendelse*. Honneth opdeler følelsen af anerkendelse i tre forskellige former for anerkendelse, som subjektet kan tilegne sig i tre forskellige anerkendelses-sfærer. (Willig om Honneth i Honneth 2006:10). Jeg vil argumentere for, at der for realitydeltagere er tale om en sammensmeltning af to af anerkendelsessfærerne, hvilket nuancerer Honneths tredeling, således at de tre anerkendelses-sfærer ikke kan opfattes som skarpt adskilte.

³⁸ Camilla Miehe-Renard er producent på programmet Singleliv

³⁹ Dette gennem et specifikt studie af Bruce Springfield-fans.

Ifølge Honneth får subjektet en grundlæggende form for anerkendelse i privatsfæren, dvs. af familie og nære venner. Dette er form for en anerkendelse, som også kan forbindes til kærlighed, dvs. et emotionelt fællesskab, hvor subjektet føler sig set og modtaget af sine nærmeste, hvilket gør det i stand til at udtrykke og respektere sig selv. Denne anerkendelse fra familie og venner er fundamental, idet det skaber forudsætningen for, at subjektet kan fungere i samfundets bredere fællesskaber. Den anden anerkendelsessfære er den retslige, hvor subjektet føler sig anerkendt som ligestillet medlem i et samfund, idet det oplever sig berettiget til samme rettigheder, som samfundets øvrige medlemmer. Den tredje form for anerkendelse er anerkendelsen fra den solidariske sfære, hvilket vil sige, de fællesskaber subjektet frivilligt engagerer sig i. Her opnår subjektet anerkendelse i kraft af de præstationer, som virker opbyggeligt på fællesskabet og som bekræfter fællesskabets normative og værdimæssige solidaritet (ibid.: 12-13).

Jeg mener, at de positive følelser mine informanter har i forbindelse med at blive udvalgt til et realityprogram, kan forbindes til det, som Honneth forbinder med den fundamentale form for anerkendelse. Altså den form for anerkendelse, subjektet får i kraft af sine emotionelle fællesskaber i den private sfære, og som gør det i stand til grundlæggende at anerkende sig selv. Der er herved tale om en sammensmeltning af de forskellige anerkendelses-sfærer, da realitydeltageren tilegner sig denne form for anerkendelse i den solidariske sfære, altså fra et ukendt publikum og ikke fra emotionelt funderede fællesskaber. For at vise dette vender jeg endnu en gang tilbage til Lyon og Barbalet. Disse påpeger, at eftersom følelser indlejres og udtrykkes gennem kroppen, kan antropologer med fordel studere deres informanternes følelsesmæssige reaktioner ved at studere, hvordan de viser sig i kropslige reaktioner (Lyon og Barbalet 1994: 50,54). Derfor vil jeg nu vise, hvordan det rent fysisk oplevedes i kroppen for nogle af mine informanter i det øjeblik optagelserne var i gang, og de skulle performe foran et publikum:

”Ja men jeg får jo... altså personligt så der får jeg jo et kick. Det giver et frygteligt kick, når man stiller sig op og fortæller sin historie foran halvtreds mennesker. Det giver da et fantastisk sus, det kan man ikke sådan beskrive”.

Morten 22 år, QTV 2008

”Så det adrenalin der, det er helt sikkert nok stof, der udskilles ind i kroppen. Det er det, der gør, at man fik det bedre. Jeg tror også, at det er derfor, der er så mange, der melder sig til sådan noget her. Det er et stof, det er en rus [...] Spotlyset er på dig, det varmer lidt og folk kigger på dig”.

Henriette 28 år, Idols 2003

"Altså fysisk, der føler jeg altid, at jeg bliver helt tør i halsen og hænderne de kører sådan her og altså hele kroppen, der kører bare ligesom trommestikker ikk'. Sådan har jeg det lidt, inden jeg kommer ind til dommerne [...] Efterfølgende har det været lidt det der rus man få ikk'. Man kan kalde det lidt et begær eller kontrol ikk'. Det er jo svært når man ved, at man skal ind til sådan noget der, at gå ind og have nerverne helt i ro. Og det er en fed følelse, det er lidt en ro, men når du så går ind, så er det simpelthen en kamp med sit indre og sit ydre, og det synes jeg er fantastisk".

John 25 år, Idols 2003 og X Faktor 2010

Det at stå overfor mange mennesker er en præstation, der almindeligvis fremkalder nervøsitet, hvilket ofte opleves som en intens fysisk oplevelse. Psykolog Kevin Mogensen har studeret, hvilken effekt, intense fysiske oplevelser, har på subjektet og konkluderer, at den intense fysiske oplevelse kan give følelser af intensitet, intimitet og mening⁴⁰ (Mogensen 2003 :104). Således mener jeg, at den intense fysiske oplevelse af publikums og kameraets tilstedeværelse, kan bevirke, at mine informanter har en oplevelse af at kunne mærke sig selv, hvilket kan forklare, hvorfor de to X Faktor-deltagere følte sig *"i live"* ved at være med i 'X Faktor'⁴¹.

Empirien viser, at den fysiske reaktion mine informanter oplever ved at skulle præsentere 'sig selv' foran et publikum, hvad enten det er live foran et kamera, eller om det er i dagligstuen, når de ser 'sig selv' sammen med familie og venner, er en reaktion der er udtryk for, at det at præsentere sig selv foran andre har stor betydning. De oplever en fundamental form for anerkendelse (jf. Honneth 2006) ved at performe sig selv foran et publikum, idet de føler sig set og modtaget 'som de er'. I de forrige to afsnit argumenterede jeg for, at tilstedeværelsen af andre menneskers blik er en nødvendighed for, at realitydeltageren kan begribe sig selv.

⁴⁰ Mogensens studie er udført med empirisk udgangspunkt i en gruppe unge mænd, der dyrker at køre for stærkt. Bilen bliver et aflukket frirum, en scene de unge selv vælger, hvor de konfronteres med den risiko, der er forbundet med konsekvensen af deres handlinger. Han konkluderer, at fartoplevelsen kan ses som en måde at genvinde kontrollen over det liv, de ellers ikke føler, de har kontrol over (Mogensen 2003:102-106).

⁴¹ Her er det relevant at holde sig for øje, at de udtalelser som er blevet præsenteret omkring den fysiske oplevelse i kroppen udelukkende kommer fra de af mine informanter, der har deltaget i et reality show, hvor de skal performe foran et publikum i et studie. De af mine informanter, der over længere tid er blevet fulgt at et kamerahold i en dagligdag, har ikke haft nogen mærkbare fysiske reaktioner, og de fleste af disse har beskrevet, hvordan de slet ikke lagde mærke til kameraets tilstedeværelse. Derimod har flere af disse beskrevet, hvordan de har haft hjertebanken, idet de og deres venner skulle se dem efterfølgende i fjernsynet: *"Jeg kan huske første gang, mit hjerte, det var jo helt oppe og køre ikk'. Og det var bare 'sh sh, ti stille alle sammen ikk'".* Nadja 31 år, Singleliv 2008 og 2009

Afslutningsvis vil jeg nu tilføje hertil, at tilstedeværelsen af publikums blik, når realitydeltageren viser sig selv 'som han er' gør, at han mærker sig selv og herved føler, at han eksisterer. Det at blive vist i et realityprogram opleves altså som en fundamental anerkendelse af realitydeltagerens eksistens, idet anerkendelsen kommer af, hvem realitydeltageren *er* frem for, hvad vedkommende *kan*.

10. Konklusion

Jeg har belyst, hvordan realitydeltagere forholder sig til deres deltagelse i reality TV, samt hvordan det at deltage i et realityprogram kan være en måde at begribe sig selv på. Jeg vil nu opsamle mine pointer samt påpege, hvordan dette studie bidrager til antropologien og hvilke fremtidige studier, der kunne være relevante at foretage i forlængelse af denne undersøgelse.

Mine informaners narrativer er præget af modsatrettede refleksioner over deres deltagelse. På den ene side fremstår de på en måde, som adskiller dem fra den stereotype, negative forestilling om realitydeltagere. På den anden side fortæller de om intentioner og indtryk i forbindelse med deres deltagelse, der virker bekræftende på selv samme stereotype forestilling om realitydeltagere. Som jeg har vist, er denne ambivalens et udtryk for, at de ser sig selv med et dobbeltperspektiv, hvor de dels fortæller ud fra, hvad de forestiller sig deres tilhørere tænker er socialt acceptabelt at kommunikere omkring sig selv, og dels fortæller de ud fra, hvordan det rent faktisk oplevedes for dem at deltage.

Undervejs i optagelserne har det været vigtigt for mine informanter at 'være sig selv'. Jeg har argumenteret for, at det, at 'være sig selv', ikke er nogen entydig tilstand for væren, og ved at se optagelserne som overgangsfasen i en liminoid performance, har jeg vist, hvordan mine informanter har performet flere udgaver af sig selv under optagelserne. Jeg har argumenteret for, at dette er en sårbar proces ved at vise, hvordan mine informaners ambivalente forhold til publikums respons indikerer, at publikums respons har stor betydning for deres opfattelse af, om det, de har kommunikeret om sig selv, er blevet modtaget efter deres hensigt. Således er publikums respons en nødvendighed for, at realitydeltageren kan begribe sig selv. Den respons mine informanter har fået fra venner og familie er af særlig betydning, idet den har fungeret som et parameter for, om det 'sig selv' mine informanter mener, de er i realityprogrammet, og så er det selv, andre ser dem som i deres dagligdag.

Jeg har vist, hvordan realitydeltageren således har en oplevelse af at observere sig selv ud fra, hvordan han forestiller sig, andre mennesker sig ham, når han er sig selv. Jeg har vist, at det dobbelte perspektiv smelter sammen til ét, således at realitydeltageren oplever at se sig selv fra andre menneskers perspektiv men bedømmer sig selv ud fra egne forestillinger om, hvad disse andre mennesker ser som social acceptabel adfærd. Således har jeg argumenteret for, at realitydeltageren er sit eget vigtigste publikum

men er afhængig af tilstedeværelsen af andre menneskers blik for at kunne erkende sig selv.

Jeg har givet en mulig forklaring på, hvad grunden er til at denne proces lige netop skal foregå ved at performe sig selv i et realityprogram. Det at blive udvalgt til et realityprogram kan opleves som en anerkendelse af den identitet, realitydeltageren har skabt sig, ud fra en forestilling om, at medierne kan udvælge, hvad der er generelt interessant. Som jeg har vist, manifesterer det at blive udvalgt til at performe sig selv foran et publikum sig i en fysisk følelse af at kunne mærke sig selv, hvilket jeg har forbundet til mine informanternes udtalelser om at føle sig *"i live"*. Jeg har belyst denne følelse med Honneths anerkendelsesbegreb og herudfra argumenteret for, at realitydeltageren oplever at opnå en form for anerkendelse ved at blive udvalgt til et TV program. En grundlæggende form for anerkendelse, som i henhold til Honneths anerkendelses-sfærer, er en anerkendelse subjektet normalt opnår i emotionelle fællesskaber. Min indledende undren over, hvad der lige præcis er så særligt ved oplevelsen af at være med i et realityprogram kan ud fra dette speciales analyse bevares ved, at det at deltage i et realityprogram giver realitydeltageren en oplevelse af at begribe sig selv, altså 'tage et greb om' / fortolke sig selv, ud fra hvordan han fornemmer, at andre opfatter ham.

Min ambition om at undersøge deltagelse i reality TV ud fra realitydeltagerens egen forholden sig til deres deltagelse frem for blot at akademisere over emnet, har resulteret i en analyse, som kan bidrage til den antropologiske vidensproduktion, idet jeg har vist, hvordan realitydeltagere praktiserer et generelt paradoks for, hvordan subjektet begriber sig selv i vores samtid: På samme måde, som subjektet i dag oplever at måtte søge ind i sig selv for at mærke, hvad der føles rigtigt for det selv, er det vigtigt for realitydeltageren at 'være sig selv' og vurdere sig selv, når han hun er 'sig selv'. På samme måde som subjektet i dag oplever at skulle kommunikere sig selv til omverdenen for at begribe betydningen af dets handlinger, forudsætter realitydeltagerens begripen af sig selv, at andre mennesker har set hans performance og responderer på den.

Nogen vil måske argumentere for, at det at kommunikere sig selv til omverdenen er et essentielt menneskeligt behov og derfor ikke er særligt knyttet til hverken tidsmæssig eller geografisk kontekst. Jeg mener, at det er uden for antropologiens kompetence at kunne besvare, hvad der er essentielle menneskelige behov, men det kunne være interessant at undersøge, hvordan realitydeltagere udenfor vestlig kulturel kontekst

forholder sig til deres deltagelse i reality TV, samt hvilke kulturelle sammenhænge det, at deltage i reality TV, kan være udtryk for i disse kontekster.

Andre vil måske opponere mod, at det at kommunikere sig selv til omverdenen for at få anerkendelse skulle være noget generelt for vores samtid og indvende, at både mit analytiske og empiriske fokus har været for snævert til at jeg har kunnet tillade mig at komme med så generel en pointe. For at kunne afgøre, hvorvidt min pointe kan perspektiveres til noget generelt for vores samtid, vil jeg foreslå et videre studie med fokus på brugere af det sociale internetfællesskab Facebook. Omkring 600 millioner mennesker har en profil på internetsiden www.facebook.com⁴², hvor de bl.a. har mulighed for at sætte billeder ind af dem selv samt skrive statusopdateringer. Disse statusopdateringer er typisk små meddelelser om, hvad de laver for tiden (eks.: *"Nyder en latte og en brownie i solen –Mums! Og så skal der ud og løbes bagefter!"*⁴³), artikler eller filmklip de gerne vil vise andre, betragtninger på aktuelle nyheder eller bare små overvejelser fra dagligdagen (eks.: *"Hvad sker der lige for egypten –er det ikke bare en snobbet rotte?"*⁴⁴). En central del af Facebooks's koncept er, at man bliver venner med folk, ved at tilføje dem til ens venne-kartotek. Disse venner kan se ens billeder og statusopdateringer, og således kan man gennem sin Facebook-profil kommunikere noget om sig selv til sine venner. Med en ugentlig tilstrømning af 250.000 profiler på verdensbasis kan man forestille sig, at det at være en del af et internetfællesskab, hvor man løbende kan holde sin omverdenen orienteret om, hvad man mener er værd at vide om én selv, er noget, der appellerer til stadig flere mennesker. Således vil jeg mene, at et fremtidigt studie af, hvilken betydning Facebook-brugere lægger i deres Facebook-profiler vil være oplagt for at undersøge, hvorvidt det at kommunikere sig selv til omverdenen for at få kunne begribe sig selv er noget generelt for vores samtid.

⁴² <http://da.wikipedia.org/wiki/Facebook>

⁴³ Hentet fra en tilfældig Facebook-profil

⁴⁴ Hentet fra en tilfældig Facebook-profil

12. Litteratur

Andersen, Johannes

2010 *De Barnagtige. Rundt i den Moderne Uoverskuelighed*. Viborg: Forlaget Hovedland.

Baarts, Charlotte

2003 Håndværket. Opbygning af viden. I: *Ind i Verden. En grundbog i antropologisk metode* Kirsten Hastrup, red. s. 35- 49. København: Hans Reitzels Forlag.

Balslev, Søren Staal

2008 Klædt af. I: *Weekendavisen*, 26. september.

Berg, Sarah Warny

2011 Til fest med guderne fra 'Paradise Hotel'. I: *Politiken* 7. februar.

Bernard, Alan og Jonathan Spencer

2004 [1996] *Encyclopaedia of Social and Cultural Anthropology*. New York: Routledge, s. 535-539.

Bissenbakker Frederiksen, Maja

2008 *Dannelse og dissonanser. En normativitetskritisk undersøgelse af det danskfaglige curriculums subjektkonstruktioner specielt med henblik på italesættelsen af køn og etnicitet*. s. 20-35. Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet.

Bondebjerg, Ib

2001 Hvor kommer Reality TV fra? I: *Filmmagasinet Ekko*, 8 Maj.

2002 The Mediation of Everyday Life. Genre, Discourse, and Spectacle in Reality TV, I: *Northern Light. Film and Media Studies Yearbook*. Vol. 2002: 159-183.

2010 A New Space for Democracy? Online Media, Factual Genres and the Transformation of Transnational Mass Media, I: *Relocating Television in the Digital Context*. Jostein Gripsrud, red. s. 113-125. London: Routledge.

Bundgaard, Helle

2003 Lærlingen. Den formative erfaring. I: *Ind i Verden. En grundbog i antropologisk metode*. Kirsten Hastrup, red. s. 61-70. København: Hans Reitzels Forlag.

Busch Nielsen, Kirsten

2002 *Nadver og Folkekirken. Tolv forelæsninger fra Københavns Universitet*. Red. s. 7. København: Forlaget Anis.

- Borch, Christian & Lars Thorup Larsen
 2003 *Luhmann & Foucault til diskussion. Perspektiv, magt og styring.* s. 154. København: Hans Reitzels Forlag.
- Bourdieu, Pierre
 1998 [1996] *Om TV –og journalistikkens magt.* København: Tiderne skifter.
 2007 [1998] *Den maskuline Dominans*, s. 88-89. København: Tiderne skifter.
- Christensen, Lars Holmgaard
 2002 Undskyld, men hvor ligger felten? Feltarbejde og deltagende observation i virtuelle omgivelser. I: *Liv, fortælling, tekst: skreftog i kvalitativ sociologi*, M. Hviid Jakobsen, S. Kristiansen og A. Prieur, red. s. 293-314. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Cohen, Eric
 1988 Authenticity and Commoditization in Tourism. I: *Annals of Tourism Research*, vol. 15. s. 371-386.
- Couldry, Nick
 2003 *Media Rituals –A critical approach*, Oxfordshire; Routledge
- Knight, Deborah
 1999 Why We Enjoy Sentimentality. A Meta-Aesthetic Perspective. I: *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. 57(4): 411-420.
- Dewalt, Kathleen, Billie Dewalt & Coral Wayland.
 1998 Participant Observation, I: *Social Experience and Anthropological Knowledge*. Kirsten Hastrup & Peter Hervik, red. s. 259-299. London: Routledge.
- Diament, Rune
 2009 Sidney Lee var ikke et tilfælde. I: *Urban*, 8. februar.
- Durkheim, Emile
 1897 Anomie og handlingslivets struktur. I: *Handling og Samfunn: Sociologisk teori i utvalg*. Dag Østerberg, red. s. 37-44. Oslo: Pax Forlag.
- Eriksen, Thomas Hylland & Finn Sivert Nielsen
 2002 *Til verdens ende og tilbage. Antropologiens historie.* s. 59-68. Bergen: Fagbogsforlaget.
- Foucault, Michel
 1988 Technologies of the Self. I: *Technologies of the self. A Seminar with Michel Foucault*. L.H. Martin, H. Gutman og P.H. Hutton, red. s. 16-49. Amherst: The University of Massachusetts Press.
 2007 *The Politics Truth*, s. 148-190. Los Angeles: Semiotext(e)

- 2000 [1969] *The Archaeology of Knowledge*, Routledge, London
- Gammeltoft, Tine
2003 Intimiteten. Forholdet til den anden. I: *Ind i Verden. En grundbog i antropologisk metode*. Kirsten Hastrup, red. s. 273-296. København: Hans Reitzels Forlag.
- Geertz, Clifford
2000 *Available Light. Anthropological Reflections on Philosophical Topics*. s. 34-37. Princeton: Princeton University Press
- Gennep, Arnold van
1959 [1909] *Rites de Passage*. London: Routledge.
- Giddens, Anthony
1996 [1991] *Modernitet og Selvidentitet. Selvet og Samfundet under Senmoderniteten*. København: Hans Reitzels Forlag A/S.
- Giese, Ditte
2009 Sidney Lee: Er det ok jeg lige smutter ned på grillen?, I: *Politiken*, 23. august.
- Goodenough, Ward
1970 *Description and Comparison in Cultural Anthropology*. s. 112. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gulløv, Eva & Susanne Højlund
2003 Konteksten. Feltens Sammenhæng. I: *Ind i Verden. En grundbog i antropologisk metode* Kirsten Hastrup, red. s.343-365. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hasse, Cathrine
1995 Fra journalist til 'Big Mamma'. Om sociale rollers betydning for antropologers datagenerering. I: *Tidsskrift for Antropologi*, nr. 31, s.53-64
- Hastrup, Kirsten
2003a Introduktion. Den antropologiske videnskab. I: *Ind i Verden. En grundbog i antropologisk metode*. Kirsten Hastrup, red. s. 9-33. København: Hans Reitzels Forlag.
- 2003b Sproget. Den praktiske forståelse. I: *Ind i Verden. En grundbog i antropologisk metode*. Kirsten Hastrup, red. s. 207-226. København: Hans Reitzels Forlag.
- Heede, Dag

- 2002 [1992] *Det Tomme Menneske –Introduktion til Michel Foucault*, Museum Tusculanums Forlag, Københavns Universitet.
- Holstein, James A. og Jaber F. Gubrium
2000 *The Self We Live By. Narrative Identity in a Postmodern World*. Oxford: Oxford University Press.
- Højbjerg, Christian Kordt
2003 Hemmeligheden. Det etiske dilemma. I: *Ind i Verden. En grundbog i antropologisk metode*. Kirsten Hastrup, red. s.297-325. København: Hans Reitzels Forlag.
- Jackson, Michael
2002 *The Politics of Storytelling. Violence, transgression and intersubjectivity*. København: Museum Tusculanum Press.
- Jansen, Helene og Jensen, Stefan Lock
2003 *Se jeg er på. Om iscenesættelse, identitet og reality-shows*. Forlaget Samfundslitteratur.
- Jensen, Anders Fog
2005 *Mellem ting. Foucaults filosofi*. s. 132. Frederiksberg: DET lille FORLAG.
- Jenkins, Richard
2006 [2003] *Social Identitet*. Århus: Academia.
- Jerslev, Anne
2004 *Vi ses på TV – medier og intimitet*. København: Gyldendal
- Keesing, Roger M. og Andrew J. Strathern
1998 *Cultural Anthropology, a Contemporary Perspective*. Belmont: Wadsworth /Thomson.
- Linde, Charlotte
1993 *Life Stories. The Creation of Coherence*. Oxford University Press.
- Lindgren, Sven-Åke
2003 Foucault. I: *Klassisk og moderne samfundsteori*. Heine Andersen og Lars bo Kaspersen, red. 326-341. København: Hans Reitzels Forlag.
- Lund, Kenneth og Mette Albæk
2010 Er Unge virkelig så dumme? I: *Politiken*, 25 september.
- Lundberg, Pia
2003 Indlejringen. At balancere mellem perceptuelle verdener. I: *Ind i Verden. En grundbog i antropologisk metode*. Kirsten Hastrup, red. s. 137-160. København: Hans Reitzels Forlag.

- Lyon, Margot & J.M. Barbalet
1994 Society's body: emotion and the "somatization" of social theory. I: *Embodiment and Experience*. Thomas Csordas, red. s. 48-63. Cambridge University Press.
- McIlvenny, Paul
2008 A home away from home: Mediating parentcraft and domestic space in a reality TV parenting program. *Home Cultures* 5(2):141-168.
- Mogensen, Kevin
2003 Unge mænds krops- og trafikrisiko, I: *Perspektiver på ungdom og krop*, Bibi Hølge-Hazelton, red. s. 100-111, Roskilde Universitetsforlag.
- Ochs, Elinor & Lisa Capps
2001 *Living Narrative. Creating lives in Everyday life*. London: Harvard University Press.
- Olesen, Gitte
2007 Forklædt som kvinde. Transvestitter i interaktion. I: *Scener for samvær. Ritualer, performance og socialitet*. Inger Sjørlev, red. s. 129-147. Aarhus Universitetsforlag.
- Olwig, Karen Fog
2002 Det etnografiske feltarbejde: antropologer arbejdsmark eller faglig slagmark?. I: *Norsk Antropologisk Tidsskrift* 13(3):111-123.
- Ortner, Sherry B.
2005 Subjectivity and Cultural Critique. *Anthropological Theory* 5 (1): 31-52.
- Petersen, Daniel Albech
2009 Gabestokken lever i bedste velgående i dansk TV. I: *Politiken*, 5 november.
- Pærregaard, Karsten
2003 Rejseplanen. Den etnografiske Odyssé. I: *Ind i Verden. En grundbog i antropologisk metode*. Kirsten Hastrup, red. s.117-135. København: Hans Reitzels Forlag.
- Rubow, Cecilie
2003 Samtalen. Interviewet som deltagerobservation. I: *Ind i Verden. En grundbog i antropologisk metode*. Kirsten Hastrup, red. s.227-246. København: Hans Reitzels Forlag.
- Schieffelin, Edward L.

1998 Problematizing Performance. I: *Ritual, Performance, Media*. Felicia Hughes-Freeland, red. s. 194-202. London: Routledge.

Schlichtkrull Mia

2007 Ind i Kulturen. Turister, performance og iscenesættelser på Bali. I: *Scener for samvær. Ritualer, performance og socialitet*. Inger Sjørlev, red. s. 111-127. Aarhus Universitetsforlag.

Simmel, Georg

1902 Storbyerne og Åndslivet. I: *Handling og samfunn: Sociologisk teori i udvalg*. Dag Østerberg, red. s. 87-102. Oslo: Pax Forlag.

Simonsen, Birgitte

2003 Hvad snakker vi om, når vi siger ungdom?, I: *Perspektiver på ungdom og krop*. Bibi Hølge-Hazelton. s. 13-26, Roskilde Universitetsforlag.

Sjørlev, Inger

2007 Introduktion. I: *Scener for samvær. Ritualer, performance og socialitet*. Inger Sjørlev, red. s. 1-33. Aarhus Universitetsforlag.

Strathern, Marilyn

1992 *Reproducing the future. Essays on anthropology, kinship and the new reproductive technologies*. s. 11. Manchester University Press.

Tjørnhøj-Thomsen, Tine

2003 Samværet. Tilblivelser i tid og rum. I: *Ind i Verden. En grundbog i antropologisk metode*. Kirsten Hastrup, red. s. 93-116. København: Hans Reitzels Forlag.

Tjørnhøj-Thomsen, Tine & Helle Plough Hansen

2009 Overskridelsens Etik. Erfaring, analyse og repræsentation. I: *Mellem Mennesker. En grundbog i antropologisk forskningsetik*. Kirsten Hastrup, red. 223-248. København: Hans Reitzels Forlag.

Turner, Graeme

2009 [2004] *Understanding Celebrity*. London: SAGE Publications Ltd.

2010 *Ordinary People and the Media*. s. 12-70. London: SAGE Publications Inc.

Turner, Victor

1992 [1982] *From Ritual to Theatre, The Human Seriousness of Play*. s.11-122. New York: PAJ Publications.

Vaaben, Nanna

- 2007 Fans af Bruce. Socialiteten omkring en stjerne. I: *Scener for samvær. Ritualer, performance og socialitet*. Inger Sjørlev, red. s. 163-177. Aarhus Universitetsforlag.
- Vilstrup, Harald
1995 *Den danske Salmebog. Ritualbog og den danske salmebog*. København: Det kgl. Vajsenhus' Forlag.
- Willerslev, Rane
2007 *Soul Hunters. Hunting, animism, and personhood among the Serbian Yukaghirs*. s. 64-106. Californien: University of California Press.
- Ziehe, Thomas og Herbert Stubenrauch
1983 [1982] *Ny Ungdom og udsædvanlige læreprocesser. Kulturel frisættelse og subjektivitet*. Specialtrykkeriet Viborg.

Sekundær litteratur

- Andreassen, Stinne
2009 Stjernedrømme. I: *BT*, 16 september.
- Cohen, Anthony P.
1995 [1994] *Selv-bevidsthed. En Alternativ Identitets-Antropologi*. Fredriksberg: Det Lille Forlag.
- Coleman, Simon og John Elsner
1998 Performing Pilgrimage. Walsingham and the ritual construction of irony. I: *Ritual, Performance, Media*. Felicia Huges-Freeland, red. s. 48-58, London: Routledge.
- Dahl, Anne-Marie & Oluf Kjær Nielsen
2009 *Popstars Generationen. Nutidens unge –Fremtidens arbejdskraft*. Århus: TURBINE.
- Ferguson, Harvie
2009 *Self-Identity and Everyday Life*. The New Sociology, Routledge
- Gore, Charles
1998 Ritual, performance and media in contemporary shrine configurations in Benin City, Nigeria. I: *Ritual, Performance, Media*. Felicia Huges-Freeland, red. s. 71-82. London: Routledge.
- Gupta, Akhil & James Ferguson
1997 Discipline and Practice: 'The field' as a site, method and location in anthropology, I: *Anthropological Locations: Boundaries and Ground of the*

Field of a Science. A. Gupta & J. Ferguson, red. s. 1-46. Berkley: University of California Press.

Huges-Freeland, Felicia

1998 *Ritual, Performance, Media*, London: Routledge.

Jameson, Fredric

1984 Postmodernism or the Cultural Logic to Late Capitalism, I: *New Left Review* 146 (July-August):53-92.

Johansson, Thomas

2003 *Billeder a Selvet –hverdagslivets forandring i det senmoderne samfund*. Århus: Forlaget Klim

Kenneth Thompson

1998 *Moral Panics*. s. 1-30, New York: Routhledge.

King, Geoff

2005 *The Spectacle of the Real –From Hollywood to Reality and Beyond*. s. 93-129. Bristol: Intellect Books.

Mortensen, Frands, Jørgen Poulsen og Peben Sepstrup

1981 *Underholdning i TV. Dansk massekommunikationsforskning*. s. 19-48, 189-217. København: Arnold Busk.

Rostas, Susanna

1998 From Ritualization to Performativity. The Concheros of Mexico. I: *Ritual, Performance, Media*. Felicia Huges-Freeland, red. s. 85-100. London: Routledge.

Sennett, Richard

1999 [1998] *Det Fleksible Menneske. Eller Arbejdets Forvandling og Personlighedens Nedsmeltning*, Højbjerg; Hovedland.

Taylor, Charles

1991 *The Ethics of Authenticity*. s. 1-13, 25-31, 43-71. Harvard: Harvard University Press.

Thompsen, John

2001 [1995] *Medierne og moderniteten. En samfundsteori om medierne*. København: Hans Reitzels Forlag.

Westh, Nille

1999 *Er reality virkelighed? En analyse af reality-programmer på dansk tv og deres forhold til journalistiske traditioner og idealer*. Speciale ved Dansk institut for Nordisk Filologi, KU.

Bilag 1: TV oversigten en tilfældig hverdagsaften

De udsendelser, som kan karakteriseres som realityprogrammer efter Bondebjergs definition (Bondebjerg 2002:171-72), er markeret med en rød cirkel:

The screenshot displays the DR.dk TV schedule page for a Friday evening. The page is organized into a grid showing programs for five channels: DR1, TV2, 3, 4, and 5. Each program entry includes the start time, the program title, and a brief description. Some programs are marked with a red circle, indicating they are reality programs according to Bondebjerg's definition. The browser window shows the URL [http://www.dr.dk/tv/oversigt#side\[1\]](http://www.dr.dk/tv/oversigt#side[1]) and the page title **dr.dk / TV Oversigt**. The page also features a search bar, a weather widget, and various social media and utility links.

DR1	TV2	3	4	5
18:00 Drømmehaver (2:4) » Vis side , Se seneste	18:00 Nyhederne og Sporten 18:10 Regionale nyheder 18:20 Go' aften Danmark 18:50 Vejret 19:00 Nyhederne 19:30 Regionalprogram 20:00 Dyrenes helte - med professionelle dyrevenner på job - sidste afsnit. 20:35 Undercover Boss - en chef i forklædning.	18:00 Bones 5 (9) Amerikansk krimiserie. 19:00 Luksusfælden 3 (2) Dansk livsstilsprogram. 20:00 Ekstrem Hjemmeservice 8 (5) Amerikansk reality-serie.	18:00 De unge mødre (171) Dansk dokumentarserie. 18:30 De unge mødre (172) Dansk dokumentarserie. 19:00 SOS barnepigene (13) Amerikansk dokumentarserie. 20:00 4-Stjerners Middag: Hos Christina Chanee (84) Dansk madprogram fra 2010.	18:00 CSI (31) Amerikansk krimiserie. 19:00 Politijagt (22) Dansk reportageserie fra 2010. 19:30 Politijagt (23) Dansk reportageserie fra 2010. 20:00 CSI: Miami (164) Amerikansk krimiserie.
21:00 TV AVISEN » Vis side , Se seneste 21:25 Sporten » Vis side , Se seneste 21:30 Sankthansaften DR holder Sankthansaften i familiens tegn. 22:00 Pigen, der vidste for meget 23:55 Min italienske drøm	21:25 CPH - lufthavnen (2) Reportageserie om Københavns Lufthavn i Kastrup. 22:00 Nyhederne og Sporten 22:20 Regionale nyheder 22:30 Krop umulig! Det er da ikke noget at skamme sig over. 23:25 Huse for millioner På eksklusiv boligjagt i USA.	21:00 Ånderne vender tilbage (9) Dansk dokumentar. 22:00 Top Model 15 (3) Amerikansk modelkonkurrence. 23:00 The Vampire Diaries 2 (12) Amerikansk dramaserie.	21:00 House (101) Amerikansk dramaserie. 22:00 10 år yngre: Med eller uden kirurgi (9) Engelsk livsstilsprogram fra 2009. 23:00 Tab og vind! 6 (107) Amerikansk reality-show.	21:00 Criminal Minds (80) Amerikansk krimiserie. 22:00 The Promotion Amerikansk komedie fra 2008. 23:40 Krimi5 Special (15) Dansk krimidokumentar fra 2011.

Bilag 2: Spørgeguide til Frank, 30 år, X Faktor 2010, 24 maj 2010

Jeg skriver egentlig speciale om folk, der er med i reality TV, men vil også gerne interviewe nogle af jer fra X Faktor, fordi der også er et element af det her med, 'almindelige mennesker, der kommer i fjernsynet og på en eller anden måde deltager i det her udskillelsesløb. Interviewet i dag kommer derfor bl.a. til at handle om, hvordan du har oplevet det her med, at gå fra at være 'almindelig'/anonym til at være Frank fra X Faktor. Spørgsmålene vil være delt op i fire afsnit; 1) I starten vil jeg gerne høre lidt om, de tanker, du gjorde dig, inden du stillede op. 2) Så kommer der en hel del spørgsmål om, hvordan du oplevede alle de ting omkring showet. 3) Jeg kommer også til at spørge om, hvad du har tænkt, når du sad og så optagelserne. 4) Og til sidst vil jeg gerne høre, hvilke tanker du gør dig om, hvad X Faktor kommer til at betyde for resten af dit liv.

- **Vi begynder med, inden showet overhovedet gik i gang.**

Du har tidligere fortalt mig, at det var dine venner, der meldte til dig X Faktor. Kunne du selv have fundet på at gøre det?

Hvorfor sagde du ikke nej?

Kan du huske, hvad der egentlig var målet den gang du meldte dig; at komme i finalen og vinde en pladekontrakt eller bare det at komme med en gang og synge for de tre dommere og høre deres mening?

Havde du selv nogen betænkeligheder?

Hvad sagde Trine og dine forældre til, at du stillede op?

Nu har de fleste sangere jo et slags image omkring sig, og mange af dem fra X Faktor har også haft et eller andet med 'hende der har haft det så hårdt'. Havde du gjort dig nogen tanker om, hvad der evt. kunne blive lagt mærke til ved dig, havde du tænkt over en eller anden stil, du ville køre?

Kunne du have fundet på at stille op til en talent konkurrence, hvis der ikke havde været kamera på?

- **Så vil jeg gerne snakke om, hvordan du har oplevet hele det her X Faktor regi**

Hvad tænkte du på, da du sad og ventede første gang på at komme ind til casting?

Kan du beskrive følelsen i kroppen den allerførste gang, du skulle gå ind foran de tre dommere?

Hvordan er det egentlig at få kritik (positiv og negativ) foran et kamera, når man ved, at alle ens ansigtstræk kommer med, når man lytter. Hører man overhovedet efter, eller har man bare så meget adrenalin i kroppen, at man slet ikke ænser noget?

Jeg forestiller mig, at man jo længere man kommer i programmet skal skrive under på flere og flere kontrakter, hvor man binder sig til alt muligt. Hvordan havde du det med det?

Inden live-showsne begyndte, og du stadig bare var en ukendt skolelærer, så du ikke skulle forholde dig til fans og alt det der, hvad tænkte du så mest på i alt den tid?

Hvordan er hele tiden med X Faktor delt op i dit hoved; Er der ligesom delt op mellem alt det der skete inden det hele blev vist i fjernsynet og så i tiden efter eller er det mere mellem at man var en masse mennesker til at starte med, til at I ender 9 mennesker sammen?

Hvordan var stemningen blandt jer deltagere? Jeg har hørt mange af jer sige noget med, at vi er 'super gode venner' og 'en lille familie', men jeg undrer mig over, om man kan lade være med at sammenligne sig lidt og regne på sine egne chancer for at komme videre?

Når man så kommer til live-showsne, tænker man mes på dommerne, publikum i studiet eller på de 2 mio. seere, der kigger med?

Jeg har jo set, at man får en hel masse træning, og at der bliver satset helt kolossalt på en og der er sindssygt mange mennesker omkring denne her produktion. Kunne du godt holde fokus helt på dig selv, eller får man præstationsangst overfor alle de her mennesker, der satser på en?

Var det en samme følelse i kroppen til liveshows'ne, som du beskrev den gang til castingen?

Kan du beskrive hvad der så skete på sådan en aften, efter at pressemødet var overstået. Skulle du bare på hovedet i seng eller havde du brug for at snakke med Trine eller venner bag efter?

Da du så står henne i Parken der den 27 marts, var det dit højeste ønske da at vinde konkurrencen, eller hvad var egentlig vigtigst for dig der?

Hvad skete der rent fysisk inde i dig, da damen så sagde, 'Vinderen er.... Frank!'

- **Så vil jeg gerne høre, hvordan du har oplevet folks reaktioner**

Som jeg opfatter det, så adskiller du dig ret meget fra dem som typisk stiller op i X Faktor, og det var også det, der var fedt ved, at du vandt. Har du oplevet, at du har skulle forsvare dig overfor folk i dit eget miljø, at du har været med i sådan en kommerciel konkurrence?

Hvornår begyndte folk at lægge mærke til dig på gaden?

Hvordan reagerede du på det i starten?

Reagerer du anderledes nu?

Jeg har lige været inde og søge på dig på Facebook, og der kan jeg se, at du har en mega fanskare, som skriver alt muligt til dig. Har du været inde og tjekke den løbende for at se, hvad folk har skrevet?

Kan du bruge det til noget, eller hører du kun efter, hvad dem du kender i forvejen siger?

Hvordan reagerer dine nære venner?

Jeg forestiller mig, at du også har siddet og set udsendelserne, dagen efter eller sådan noget. Hvad har du tænkt, når du så dem? Hvad kigger man efter?

- **Så vil jeg til sidst gerne snakke om, hvordan du har oplevet tiden her efter X Faktor**

Hvordan har det været at vende tilbage til en almindelig dagligdag? (har du været glad for, at X Faktor er slut, eller har du følt, at der er kommet et tomrum?)

Er der noget, der er forandret ved dig?

Hvis vi ser bort fra alt det tekniske, du har lært omkring det at synge, er der så ellers noget du har lært ved at være med i X Faktor om dig selv?

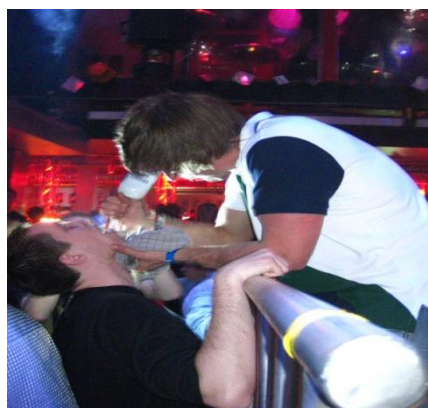
Er der andre, der kender dig godt, der har sagt noget, de synes, der er forandret ved dig?

Har du kun fået godt ud af at have været med, eller har der også været noget dårlig, hvor du har tænkt, at det kunne du godt være foruden?

Hvad har været det aller bedste ved at være med i X Faktor (hvad vil du altid tage med dig?)

Jeg ved ikke, om det her er nogen hemmelighed i forbindelse med pladeudgivelse, men hvordan tror du, at X Faktor kommer til at have betydning for resten af dit liv? Er det bare lige nu, eller vil dit liv tage en radikal drejning i retning af musikken

Bilag 3: Billeder fra Diskotek IN d. 26. marts 2010

Bilag 3: Billeder fra Diskotek IN d. 26. marts 2010

Abstract

This thesis has come into existence, due to an interest in the underlying motivations of why people participate in reality TV shows. My interest in this topic has gradually been magnified, as I have received other people's reaction to my curiosity: "*Don't they just want to expose themselves?*" and "*They just want to be famous for anything, don't they?*" –were the most common reactions to my interest. When taking a closer look at the comments on reality TV shows in public magazines as well as in academic literature, I have come to recognize a general sarcasm and stereotyping towards people, who participate in those shows. It seems that there is a general agreement that it is not socially acceptable, if a person possesses the desire to 'expose himself' or wants to become 'famous for anything'. Despite this general condemnation, participation in reality TV has become continuously more popular.

I conducted 4 months of fieldwork, in order to collect empirical data for the thesis, with the main purpose to create an understanding of how participants in reality TV shows relate to their participation. To answer this question, I collected data by interviewing twenty-five Danish participants, by taking part in several public reality-related events and by having ongoing attention on reality TV shows, as well as the representations of participants in the public news. I was especially focused on how my informants narrated their experiences, related to their participation, and how they performed during the recording sessions as well as in public "reality-related" events.

Through these methods I recognized that the narratives of my informants were marked by distance and sarcasm towards the stereotype participant in reality TV shows, at the same time, as the narratives by large reflected the very same stereotype. A continuously repeated term by my informants sounded: "*I just wanted to be myself*". -Thus it was important for my informants to act during the recordings of the reality TV show, as they would act in their everyday life. After the public release of the show, positive feedback from people that they didn't know was welcomed, and negative feedback was taken as unimportant. Of special significance was the feedback from family and friends, who gave them confirmation that they 'were themselves' in the show. What had the most significance was seeing themselves in the show; they kept close attention to how they were presented in the program, as well as to minor details in how they accounted themselves.

The thesis is divided into two parts: In the first part I aim to give the reader insight in the premises of the analysis. Firstly by describing the context that I find meaningful for the analytical focus. This is: What characterises the realitygenre, what has been written before about participation in reality TV, and in which kind of social setting reality TV has become popular. Secondly I describe the four most central analytical terms that I will use to analyse my data; *Identity* (Jenkins), *Subjectivity* (Ortner & Foucault), *Performance* (Schieffelin & Sjørøsløv) and *Narrative* (Linde and Jackson). These terms constitute an analytical frame through which I see the

subject as dependent on other people's feedback to its actions in order to understand itself. Thirdly I describe the premises of the study and discuss their potentials as well as drawback for the analysis.

The second part is the analysis of the data, which is divided into five chapters. In the first chapter, I show an ambiguity that I find characterized the narratives of my informants, and I suggest the analytical potentials of this observation. In the second chapter I show what motivated my informants to send their applications as well as what was important for my informants during the recordings. In the third chapter I show what kind of importance feedback from friends and family had for my informants, and in the fourth chapter I show what kind of significance it had for my informants to watch themselves in the show. In the fifth chapter, I take the analysis to a higher scale by giving an answer to why participation in reality TV shows has become such a popular phenomenon these days. I do this through an analysis of an empirical observation from a party hosted by participants of a certain reality TV show, where I point out values and norms which I use to examine what kind of significance it might have for the participant to be chosen to perform on public TV.

Through an analysis of these data, I have found that the participation in a reality TV show enables the participant to grasp himself. This is because the reality participant brings forth different meanings about himself during his performance. By seeing the participation as a liminoid performance, I argue that the differentiated feedback functions as direct indicators to the participant, regarding social accept or denial of what he wished to communicate about himself. One of the most significant findings of this study is the discovery that the reality-participant does not only perform to the audience; rather he performs to himself, which makes the reality participant his own most important audience. In the process of seeing himself, as he imagines that other people see him, he evaluates himself according to the standards of social acceptable behaviour, he imagines that those other people have.

I argue that in the participants performance and understanding of himself lies a paradox that reflects a general tendency in Western society today: The subject expects itself to search inside of itself in order to seek and shape its own identity, as it experiences an inability to rely on other people's handed down experiences. What seems contrary to this is the fact that the subject also constantly feels an urge to communicate itself, in order to receive other people's acknowledgement on the identity it is creating. I argue that the participant in reality TV shows practices this paradox, as he evaluates his own performance as his own most important audience, but in parallel with a constant need to attract other people's viewpoints in order to grasp himself.

By outlining how participation in reality TV shows can be seen as an illustration of a general paradox in contemporary society, I further elaborate on the question of, why participation in reality TV has become such a popular phenomenon: Being selected to a reality-program is experienced by the reality-participant as an acknowledgement of *being* interesting and a worthwhile performer for other people to view. The latter is derived from an imagination that what is chosen to be shown in the public media *is* interesting and therefore worthwhile looking at. I finally conclude that being chosen to perform in a reality-program is experienced by the reality-participant as fundamental form of recognition.

Tak til Rebekka, Line, Simon, Toke, Asger, Nicolai, Esben,
Henrik, Aviaja, Katrine og Michael
-for at have fyret den max af
som appelsinerne i min turban i det her halve år!
Jeg havde aldrig turde håbe på, at det kunne være så sjovt og rart
at skrive et speciale i en kælder 😊